

144

ป 444 ๔

ร. 3

ผลการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีจิตลักษณะบางประการแตกต่างกัน

ปริญญาโท

ของ

ปรานอม เอี่ยมบุญชู

29 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕ ๕๖ ๕๗

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*หจจจจจ จม*..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาผล)

.....*หจจจจจ จม*..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเขต คำฉิม)

คณะกรรมการสอบ

.....*หจจจจจ จม*..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาผล)

.....*หจจจจจ จม*..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเขต คำฉิม)

.....*จจจจ จจจจจจ*..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จรัส อุ่นฐิติวัฒน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*หจจจจจ จม*..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา นุสสุวรรณ)

วันที่...*จจจจ*...เดือน...*จจจจ*...พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความกรุณาอย่างมากจาก ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล และท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเขต คำฉิม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำปรึกษาอย่างดียิ่ง ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์จรัส อุ่นจิตวัฒน์ ซึ่งกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าในครั้งนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เสน่ห์ โอฐกรรม อาจารย์ใหญ่โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 อาจารย์ระดม นิลศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนปากท่อพิทยาคม อำเภอบางแพ้ว จังหวัดราชบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยนี้โดยตลอด และอนุญาตให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้เข้าร่วมในโครงการวิจัยนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ศิริรัตน์ เจริญตระกูล ที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการจัดทำตารางสอน และบริการสถานที่ในการจัดกิจกรรมโดยตลอด

ขอขอบคุณอาจารย์นิกุล ชารเรือง ที่ได้ทำการสอนร่วมกับผู้วิจัยในกลุ่มควบคุมตลอดระยะเวลาที่ทำการทดลอง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอระลึกถึงคุณบิดามารดาและครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้ผู้วิจัยได้มีความรู้ และสามารถนำความรู้นี้มาทำการวิจัยในครั้งนี้ได้ ขอขอบคุณเพื่อนฯ และผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจและช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงด้วยดี หากงานวิจัยฉบับนี้สามารถอำนวยประโยชน์แก่สังคมได้บ้างแล้ว ก็นับว่าผู้มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน ได้ทำประโยชน์อย่างยิ่งให้กับสังคมของเราด้วย

ปรานอม เอี้ยงกฤษ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ที่มาและปัญหาของการวิจัย.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามปฏิบัติการของตัวแปร.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	11
โครงสร้างระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ เนียเจท์และ โคลเบอร์ก.....	13
หลักการและวิธีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..	17
วิธีฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง.....	28
ความสำคัญของการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในชั้นที่ 3..	33
ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
สติปัญญากับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	39
สุขภาพจิตกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	41
สมมติฐานในการวิจัย.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	45
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	45
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและวิธีสร้างเครื่องมือ.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	53

4	ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	ผลวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	55
5	การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	58
	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการฝึกโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม.....	62
	ข้อดีและข้อจำกัดของงานวิจัย.....	63
	ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ.....	64
	ข้อเสนอแนะทางด้านการวิจัย.....	65
	บรรณานุกรม.....	66
	ภาคผนวก.....	74

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	16
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนในโครงการทดลอง.....	47
3 แบบแผนการทดลอง.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของคะแนนการให้เหตุผลเชิง จริยธรรม โดยพิจารณาตามการฝึก สติปัญญา และสุขภาพจิต.....	55
6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มควบคุมและกลุ่ม ทดลอง.....	56

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและปัญหาของการวิจัย

สังคมไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาทางด้านจริยธรรม และกำลังทวิความรุนแรงขึ้นทุกที การปล้นฆ่า การข่มขืน และการมีพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมในรูปแบบต่างๆ มีมากขึ้น ปรากฏการณ์เช่นนี้ เป็นปัญหาสังคมลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีสาเหตุมาจาก การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเคลื่อนย้ายของประชากรจากถิ่นเดิม วิถีทางการดำรงชีวิตที่มีความไม่สะดวก ความจำกัดทางทรัพยากรทำให้คนต้องดิ้นรนแข่งขัน เพื่อปากท้องของตนเองมากยิ่งขึ้น กระแสวัฒนธรรมจากตะวันตกที่เป็นการสร้างสรรค์ทางวัตถุ และการไฝหาความสุข ความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมของบุคคลทั่วไป (กรมวิชาการ. 2525) ผลกระทบเหล่านี้ ทำให้บุคคลบางคนมีแนวโน้มที่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อแสวงหาความสุข และผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น ปัญหาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการขาดจริยธรรมของคนในสังคมอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม นักพัฒนาจริยธรรมของไทย เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาโดยตลอด และได้พยายามทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคนิควิธีการ ที่มีความก้าวหน้ามากพอที่จะนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลให้สูงขึ้นอย่างน่ามั่นใจ โดยเฉพาะการพัฒนาในเด็กและเยาวชน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2535)

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิควิธีการพัฒนาจริยธรรมดังกล่าวพบว่า นักพัฒนาจริยธรรมส่วนมาก ยึดหลักการพัฒนาจริยธรรม ตามทฤษฎีพัฒนาการของความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งได้ศึกษาวิจัยและนำเสนอโดย โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969, 1976) ได้มีการนำมาตรวจสอบ และใช้ในประเทศไทยอย่างกว้างขวาง ตามทฤษฎีนี้ นักจิตวิทยาพบว่า มนุษย์มีขั้นตอนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นต่ำสุดเมื่อเป็นเด็กเล็กไปจนสูงสุด คือขั้น 6 เมื่อเป็นผู้ใหญ่ตอนกลาง ในกรณีที่ความเจริญทางจิต มิได้หยุดชะงักใน

ชั้นต่ำ เล็กก่อน โดยชั้นทั้ง 6 ที่ควรจะเกิดขึ้น ตามอายุที่เพิ่มขึ้นของบุคคล ดังนี้คือ ชั้น 1 อายุ 2-7 ปี เจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย ชั้น 2 อายุ 7-10 ปี เจตนาที่จะแสวงหารางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ ชั้น 3 อายุ 10-13 ปี เจตนาที่จะทำตามผู้อื่นเห็นชอบ ชั้น 4 อายุ 13-16 ปี เจตนาที่จะทำตามหน้าที่สังคม ชั้น 5 อายุ 16 ปีขึ้นไป เจตนาที่จะทำตามคำมั่นสัญญา ชั้น 6 วัยผู้ใหญ่ เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากลและเป็นที่ยอมรับกันว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นสูงอย่างน้อยคือ ชั้นที่ 4 ย่อมเป็นลักษณะของจริยธรรมที่พึงประสงค์ หากเราต้องการให้บุคคลมีความเคารพในกฎหมาย ตระหนักถึง ความจำเป็นและความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบและยิ่งไปกว่านั้นจะเป็นที่ปรารถนาสูงสุด ถ้ามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงหลักพื้นฐานสำคัญของกฎหมาย หรือที่มาของกฎหมาย จนกระทั่งเขากระทำความดีโดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นข้อบังคับ นั่นคือ ลักษณะของการให้เหตุผลในชั้นที่ 5 และ 6

แต่จากการวิจัยหลายเรื่องในประเทศไทยพบว่า เด็กไทยอายุ 10 ขวบ ส่วนใหญ่จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมถึงชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 แล้ว แต่ที่สำคัญคือ การที่พบว่าจิตใจของวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ไทย หยุดชะงักอยู่ในชั้นที่ 3 เท่านั้น แม้ผู้ใหญ่ไทยบางคน จะสามารถให้เหตุผลในชั้นที่ 4 และ 5 อยู่บ้าง แต่ก็มีจำนวนไม่เกินร้อยละ 20 ของผู้ใหญ่ทั้งหมดที่ศึกษา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2535)

นอกจากนี้ มีการวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทย (Kohlberg . 1970 : 78 ; citing Kohlberg ; Milgram ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์-ปัจฉานิก 2519 และ 2520) เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และสามารถทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้ ผู้ใหญ่ที่มีเหตุผลในชั้นต่ำ คือ ชั้น 1, 2 และ 3 เท่านั้น มักจะเป็นผู้ที่แก้ปัญหา โดยการสร้างปัญหาใหม่ฯ เพิ่มขึ้น และมักปรากฏมากในคนที่ เป็นอาชญากร และติดคุก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2535 : 66 ; อ้างอิงจาก Jurkovic . 1980) ดังนั้นนักพัฒนาจริยธรรมจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาคนไทย ตั้งแต่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้น 4 และสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ส่วนในเด็ก ต้องตอกย้ำ ชั้น 2 และต่อไปถึงชั้น 3 ให้มั่นคงด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2535)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาในประเทศไทยพบว่า การฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผล

เชิงจริยธรรมนั้น มีนักพัฒนาจริยธรรม ได้ทดลองทำแล้วหลายวิธี ซึ่งงานวิจัยเรื่อง " การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา " (โกศล มิคณ . 2524) เป็นงานวิจัยชิ้นแรกของไทย ที่ทดลองฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในห้องเรียน และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ต่อมานักพัฒนาจริยธรรมไทยได้พัฒนาเทคนิควิธีต่างๆ จนมีความก้าวหน้าพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาจริยธรรมได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น แต่ทุกวิธีนั้นใช้หลักคล้ายกันคือ หลักการสร้างความรู้ความไม่สมดุลในความรู้ ซึ่ง (Kohlberg .1970 :82) ให้ความคิดเห็นว่า การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ควรเริ่มด้วยการสร้างความขัดแย้งหรือสร้างให้เด็กเกิดความไม่พอใจในเหตุผลเดิมที่มีอยู่แล้ว แล้วให้เขา ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนๆ จากนั้นครู จึงให้เขาได้เห็น ได้เข้าใจ เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ และมองเห็นในสิ่งที่ก่อนหน้านี้เขาไม่เคยเข้าใจมาเลยได้

จากผลงานของ สกล เทียงแท้ (2525) ซึ่งเป็นนักพัฒนาจริยธรรมอีกท่านหนึ่งที่ได้ทำการทดลองใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มตามแนวของ โคลเบอร์ก ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในขั้น 1 และ 2 ให้พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 3 และ 4 ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่า การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มตามแนวของ โคลเบอร์ก สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึก มีพัฒนาการด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก จึงกล่าวได้ว่า การอภิปรายกลุ่มตามแนวของ โคลเบอร์ก เป็นวิธีการที่ครูสามารถนำมาใช้ในการฝึกให้เด็กไทย รู้จักคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นได้ ปัจจุบัน มีนักพัฒนาจริยธรรมอีกหลายท่านที่ได้นำแนวคิดของ โคลเบอร์ก ไปพัฒนาเทคนิควิธี เพื่อใช้พัฒนาจิตลักษณะดังกล่าว และได้ผลสอดคล้องกัน โดยพบว่า สามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กอายุระหว่าง 9-14 ปี ซึ่งมีระดับการให้เหตุผลระหว่างขั้น 1 และ 2 ให้พัฒนาไปสู่ขั้น 3 และ 4 ได้อย่างเชื่อมั่นได้สูง ดังงานวิจัยของ จิรพรณ สุทธลลิตชิน (2530) งานวิจัยของ สุวิทย์ ก้องอา (2532) และงานวิจัยของ ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532)

จากการวิเคราะห์การวิจัยดังกล่าว พบว่า การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายตามแนวของโคลเบอร์ก ผู้รับการฝึกมีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

กว่าเดิม แต่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นนั้น เป็นค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ ล็อควูด (สุรางค์ โค้วตระกูล .2533 :270 ; อ้างอิงจาก Lockwood .1978) ซึ่งได้วิเคราะห์ ผลการวิจัยที่ผู้สอนได้ใช้วิธีการสอนแบบเหตุผลเชิงจริยธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้เรียนมีการเรียนรู้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม แต่มีข้อสังเกตที่สำคัญคือ การเรียนรู้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่สูงขึ้น โดยมากเป็นผลของค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้น ส่วนนักเรียนบางคนจะไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงอยู่ที่ระดับเดิมก่อนที่จะมีการสอนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการศึกษา ผลการวิจัยของ นัยนา ดิษฐะ (2524) ซึ่งได้ทดลองฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ซึ่งมีระดับเหตุผลเดิมอยู่ในขั้นที่ 2 และ 3 ให้พัฒนาไปสู่ ขั้นที่ 4 ผลปรากฏว่าไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด แต่พบว่าสัดส่วนของผู้ที่ให้เหตุผลในขั้น 3 และ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน โดยเด็กส่วนใหญ่ในกลุ่มควบคุมยังคงให้เหตุผลในขั้นที่ 3 คงเดิม แต่กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เปลี่ยนไปให้เหตุผลในขั้นที่ 4 แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงในขั้นที่ 2 ไปสู่ขั้นอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่สูงกว่าที่นักเรียนเคยใช้อยู่ 1 ขั้น มีผลต่อการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยสามารถทำให้ผู้ได้รับการฝึกเปลี่ยนมาให้เหตุผลในขั้นที่สูงกว่าได้มากที่สุด ส่วนขั้นที่สูงกว่าที่ผู้ได้รับการฝึกเคยใช้อยู่ 2 ขั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้ สนับสนุนคำกล่าวของ โคลเบอร์ก ที่ว่า " พัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้น การพัฒนาจะไม่ข้ามขั้น "

ดังนั้นเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่น ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ใน ขั้นที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นไทยจะหยุดชะงักอยู่ในขั้นนี้ ให้พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 4 ซึ่งเป็นขั้นที่ทุกคนยอมรับว่า เป็นลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นขั้นที่ตรงตามวัยของเด็ก ถ้าเขาพัฒนาไปตามลำดับขั้นของโคลเบอร์ก แต่เนื่องจากเด็กวัยรุ่นที่มีระดับพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นที่ 3 ไปสู่ขั้นที่ 4 คือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 13-16 ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกฝึกเพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเลือกวิธีการอภิปรายตามแนวของ โคลเบอร์ก ซึ่ง สกล เทียงแท้ (2525) นำไปทดลองแล้วเชื่อมั่นได้ว่าสามารถพัฒนาระดับ

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กอายุระหว่าง 9-14 ปี สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ทดลองกับเด็กที่มีอายุสูงขึ้นซึ่งน่าจะประสบผลสำเร็จเช่นกัน และเป็นงานวิจัยนำร่อง (pilot study) ที่ทำการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเด็กวัยรุ่นจากชั้นที่ 3 ให้พัฒนาขั้นสู่ชั้นที่ 4

ตามทฤษฎีของ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากความสามารถในการรู้คิด ความสามารถในการรับรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมและเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญา และการคิดเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 :27-32) ได้ให้ความหมายของสติปัญญาว่า หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างลึกซึ้ง และเป็นนามธรรมมากขึ้นทุกที และกล่าวต่อไปอีกว่า ความมีสติปัญญาดี หมายถึง มีความเฉลียวฉลาดรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องแม่นยำ รู้จักคิดแบบนามธรรมนอกเหนือไปจากคิดแบบรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า สติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญต่อการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม เพราะการฝึกดังกล่าวนี้เป็น การฝึกให้บุคคลใช้ความคิดหาเหตุผลที่เป็นนามธรรม และจากผลการวิจัยของ สกล เทียงแท้ (2525) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก โดยการอภิปรายกลุ่ม เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัย จึงนำตัวแปรทางด้านสติปัญญา เข้าร่วมพิจารณาด้วยกับการฝึก

นอกจากตัวแปรทางด้านสติปัญญาแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำจิตลักษณะทางด้าน สุขภาพจิตมา ร่วมพิจารณาด้วยอีกตัวหนึ่ง เพราะเด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่อารมณ์ค่อนข้างรุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย เนื่องจากการปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และวัยรุ่นเป็นวัยค่อนข้างเอาตนเองเป็นศูนย์กลางเหมือนวัยอนุบาล แต่แตกต่างกัน โดยวัยอนุบาลไม่ได้คำนึงว่าคนอื่นจะคิดอย่างไร ส่วนวัยรุ่นมักเป็นห่วงว่าคนอื่นจะคิดอย่างไรโดยเฉพาะเพื่อนร่วมวัย เด็กวัยรุ่นที่มีปัญหาด้านการปรับตัว มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิต และจากผลงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล (2534) เรื่องการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะ ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่ได้รับการฝึก ซึ่งมีสุขภาพจิตดีและสติปัญญาดี มีผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงตัวสูงกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกเช่นเดียวกันแต่สุขภาพจิตและสติปัญญาด้อย จากการวิจัยดังกล่าวการฝึกในการรับวัฒนธรรมเป็นการฝึกที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์หาเหตุผล ซึ่งแสดงว่า สติปัญญาและสุขภาพจิต เป็นลักษณะที่สามารถส่งเสริมหรือขัดขวางผลของการฝึกที่

ต้องใช้การคิดและการวิเคราะห์ เพื่อหาเหตุผลได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกันการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการอภิปรายกลุ่ม ก็เป็นการฝึกที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและเน้นจิตลักษณะทั้ง 2 ประการนี้ จึงน่าที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างมาก

ดังนั้น นอกจากจะพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการอภิปรายกลุ่มตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ในเด็กวัยรุ่นที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 ให้พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 4 แล้ว ผู้วิจัยได้นำตัวแปรทางด้านสติปัญญาและสุขภาพจิตเข้าร่วมพิจารณาร่วมกับการฝึกด้วย เพื่อหาคำตอบที่ลึกซึ้งลงไปอีกว่า ลักษณะทั้ง 2 ประการของผู้รับการฝึก ส่งเสริมหรือขัดขวางการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มกับสติปัญญา ในกลุ่มที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มกับสุขภาพจิต ในกลุ่มที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
4. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มกับสติปัญญาและสุขภาพจิต ในกลุ่มที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
5. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับสุขภาพจิต ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของเด็กที่อยู่ในชั้นที่ 3 ให้สูงขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางด้านการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เด็กไทย
2. เป็นการนำตัวแปรที่สำคัญ ของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมมาศึกษา ร่วมกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการมากขึ้น
3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนา รูปแบบการสอนคุณธรรม และจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นไทย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ผลการวิจัยนี้ จะช่วยให้เป็นแนวทางในอันที่จะปรับปรุง หรือคิดค้นเทคนิควิธีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น และเหมาะสมยิ่งขึ้นในเด็กวัยรุ่นไทย
5. ข้อมูลและผลการวิจัยนี้คาดว่า จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านจริยธรรมเป็นอย่างมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทดลองเพื่อฝึกให้เด็กวัยรุ่น มีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น จึงจำกัดขอบเขตให้อยู่ในเนื้อหาของการพัฒนาจิตลักษณะตามหลักพัฒนาการของบุคคล

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ การวิจัยนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 2 ลักษณะคือ
 - 1.1 ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ ในการวิจัยนี้มีตัวแปรเดียว คือ การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ฝึก และ ไม่ฝึก
 - 1.2 ตัวแปรที่มีได้จัดกระทำ แต่ได้วัดเพื่อนำไปศึกษา คือ
 - 1.2.1 ระดับสติปัญญา
 - 1.2.2 สุขภาพจิต
2. ตัวแปรตาม ตัวแปรตามสำหรับการทดลองครั้งนี้มีลักษณะเดียวคือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

การฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม หมายถึง การฝึกฝนเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สำหรับใช้ในการอธิบาย หรือสนับสนุนการตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมของบุคคล ด้วยการอภิปรายจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีครูเป็นผู้แนะนำเพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้มุ่งพัฒนาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากขั้นที่ 3 ขึ้นสู่ขั้นที่ 4 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ส่วนเนื้อหาที่ใช้สำหรับการอภิปรายในการวิจัยนี้ ผู้วิจัย คัดเลือกสถานการณ์ ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมของนักเรียน จำนวน 10 เรื่อง และใช้เวลาในการฝึก 20 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจะฝึกสัปดาห์ละ 4 คาบ รวม 5 สัปดาห์ ในการฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ "ฝึก" และ "ไม่ฝึก" คำว่า "ฝึก" นั้นหมายถึง การฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการอภิปรายจากกลุ่มนักเรียน ซึ่งมีครูให้การแนะนำชักจูงอยู่ด้วย ส่วน "ไม่ฝึก" นั้นหมายถึง การไม่ฝึกโดยวิธีนี้ แต่เป็นการเรียนการสอนพุทธศาสนาในชั้นเรียนตามปกติ ดังนั้น "ไม่ฝึก" นี้จึงไม่มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยตรงแต่อย่างใด

ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เหตุผลที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจ หรืออยู่เบื้องหลังการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ นักเรียนอาจใช้ หรือเหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งการวิจัยนี้ได้ยึดเป็นหลัก สำหรับทฤษฎีนี้ได้แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น ตามอายุที่เพิ่มขึ้นคือ ขั้นที่ 1 เจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการโดนลงโทษทางกาย ขั้นที่ 2 เจตนาที่จะแสวงหารางวัล ขั้นที่ 3 เจตนาที่จะทำตามที่คุณอื่นเห็นชอบ ขั้นที่ 4 เจตนาที่จะทำตามกฎระเบียบกฎหมายและหลักศาสนา เพราะเห็นความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งเหล่านี้ เพื่อส่วนรวม ขั้นที่ 5 เจตนาที่จะทำในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูกต้องควรเพื่อส่วนรวม ขั้นที่ 6 เจตนาที่จะยึดหลักอุดมคติสากลเป็นแนวทางปฏิบัติ สำหรับการวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้จะวัดโดย " แบบวัดการตัดสินใจและให้เหตุผลเชิงจริยธรรม " ซึ่งมีลักษณะ เป็นปัญหา ที่ขัดแย้งทางด้านจริยธรรม จำนวน 10 เรื่อง แต่ละเรื่องมีคำตอบ

ให้เลือก 6 ตัวเลือก ในแต่ละตัวเลือกจะแสดงถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทั้ง 6 ขึ้น

แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2520) ซึ่งได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้ได้ .77 และในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 5.82-14.23 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

ระดับสติปัญญา ตัวแปรนี้วัดจากผลการเรียนของนักเรียน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้สติปัญญาสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้สติปัญญาต่ำ

สุขภาวะจิต หมายถึง ความรู้สึกทุกข์ใจอันเนื่องมาจากปัญหาทางจิต ซึ่งได้แก่ ความวิตกกังวล ความกลัวใจ โกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้าและกลัวผิด ตัวแปรด้านนี้วัดจากแบบวัดสุขภาวะจิตซึ่งวัดความวิตกกังวลต่างๆ สร้างขึ้นโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2524) โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบเป็นจำนวน 20 ประโยค คะแนนของผู้ตอบแต่ละคน จึงมีพิสัยระหว่าง 20 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ปฏิเสธว่ามีอาการที่เกิดจากความวิตกกังวลเหล่านี้จะได้คะแนนสูง ซึ่งแสดงว่ามีอาการแสดงว่าวิตกกังวลน้อย และสุขภาวะจิตดี ส่วนผู้ที่ตอบรับว่ามีอาการแสดงว่าวิตกกังวลมาก จะได้คะแนนน้อย เป็นผู้ที่สุขภาวะจิตไม่ดี ในการแบ่งผู้ตอบออกเป็นสองประเภทตามคะแนนความวิตกกังวลนี้ ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่มีสุขภาวะจิตดี ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่สุขภาวะจิตไม่ดี

แบบวัดสุขภาวะจิตนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2524) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้ได้เท่ากับ .78 และในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 6.33-15.31 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. โครงสร้างระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก
3. หลักการและวิธีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และผลงานที่เกี่ยวข้อง
4. วิธีฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ความสำคัญของการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในชั้นที่ 3
6. ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจของบุคคล ที่ส่งเสริมการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
8. สติปัญญากับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
9. สุขภาพจิตกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
10. สมมติฐานในการวิจัย

ความหมายของจริยธรรมและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

จากการอ่านปาฐกถา สัมมนา และการวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรม ได้พบว่า มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "จริยธรรม" ไว้ต่างๆ กันหลายความหมาย และเนื่องจากการเข้าใจความหมายของคำว่า "จริยธรรม" มีความสำคัญมาก ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมความหมายของจริยธรรม ที่ผู้เชี่ยวชาญเรื่องจริยธรรมได้ให้ไว้ ดังนี้คือ

จริยธรรม หมายถึง " ธรรมะที่เป็นข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศีลธรรม และกฎศีลธรรม " (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน .2525)

ก่อ สวัสดิพาณิชย์ (2522) กล่าวว่า จริยธรรมคือ ประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม

สำหรับความหมายอื่นๆ ก็มีผู้ให้ไว้ดังนี้ "จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่างๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มิอยู่ในสมาชิกในสังคม นั่นคือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การสนับสนุน และผู้กระทำให้ส่วนมากเกิดความพอใจในการกระทำนั้นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มิอยู่ในสมาชิกในสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำการพฤติกรรมส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย" (ดวงเดือน พันธุมนาวิน.2524)

จริยธรรม คือ การกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม (กรมวิชาการ.2523) นอกจากนี้ กรมวิชาการ ได้กำหนดรายการพฤติกรรมซึ่งคุณสมบัติในจริยธรรม คือ การไม่ฉ้อฉล ความไม่ประมาท ความซื่อสัตย์สุจริต เมตตา กรุณา ความขยันหมั่นเพียร สติสัมปชัญญะ และhiri โอตตัปปะ

จริยธรรม คือ ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามที่สังคมยอมรับ เพื่อให้บรรลุถึงสภาพชีวิตที่มีคุณค่าอันพึงประสงค์ของตน และสังคม (กรมการฝึกหัดครู, 2525)

จริยธรรม "คือความประพฤติและการกระทำที่ดีงาม ที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคม" (สมพร เทพสิทธา.2533)

บราวน์ (Brown . 1968) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ ระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

โคลเบอร์ก (Kohlberg . 1965) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นความรู้สึกรับผิดชอบส่วนตัว เป็นกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้น มีพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินการกระทำนั้นว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิด

โฮแกน (Hogan.1973) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความพื้นฐานมาจาก ระบบของกฎในการประพฤติปฏิบัติ

ลิคองนา (Lickona.1976) ให้ทรรศนะว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความพื้นฐานมาจากหลักหรือกฎเกณฑ์แห่งความยุติธรรมเป็นเกณฑ์

เปียเจต์ (Piaget.1977) กล่าวว่า จริยธรรม เป็นสิ่งมนุษย์แสวงหามาจากกฎต่างๆ และตั้งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางของสังคมหรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล

จากความหมายของคำว่า จริยธรรม ดังกล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า หมายถึงแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ความนึกคิด และความดีงามของคน ซึ่งมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ความหมายของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึงการที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524: 2-5)

โครงสร้างระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ และ คอลเบอร์ก

โครงสร้างระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget. 1969:122) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก เชื่อว่าพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์ จะขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้ กฎเกณฑ์ และลักษณะต่างๆ ของสังคม พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่าพื้นฐานของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในสังคม และพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม

เพียเจต์ ได้แบ่งระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น คือ

1. ชั้นยึดกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronomous) พัฒนาการทางจริยธรรมชั้นนี้จะอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กมาก ในชั้นนี้เด็กจะยึดถือกฎเกณฑ์ต่างๆ ตายตัว ผิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก ถ้าทำความผิดก็ต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ หรือสาเหตุของการกระทำนั้นๆ

2. ชั้นสำนึกในกฎเกณฑ์ (Autonomous) พัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นนี้ เป็นระยะที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ในระยะนี้เด็กจะมีความคิดเป็นของตนเอง เด็กจะมีเหตุผลที่คำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการกระทำนั้นด้วย การที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้กฎเกณฑ์ที่ตายตัว หรืออิทธิพลจากภายนอก มาเป็นชั้นที่มีกฎเกณฑ์ของตนเองนี้ เนื่องมาจากพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ระดับอายุ และปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน หรือมีประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วย

ทฤษฎีพัฒนาการของระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของคอลเบอร์ก

คอลเบอร์ก (Kohlberg. 1964:405) ได้ศึกษาระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ เพียเจต์ จากการศึกษาระยะยาว และนำคำตอบของเยาวชนอเมริกา ในช่วงอายุ 10-16 ปี มาวิเคราะห์เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกัน ระหว่างความต้องการของบุคคล กับกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โดยพิจารณาจากเหตุผลของผู้ตอบ โดยสรุปได้ว่า พัฒนาการ

ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล มีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา โดยแบ่งระดับพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 2 ระดับ เริ่มจากขั้นต่ำสุด จนถึงสูงสุด ดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level)

ในระดับนี้เด็กจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ โดยกระทำตามผู้ที่มีอำนาจเหนือตน และพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ หรือการได้รับรางวัล ซึ่งพัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ เด็กจะกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น โดยนำมาเกี่ยวข้องกับด้านสรีระเป็นใหญ่ เด็กในวัยนี้จะเข้าใจว่าความดี คือ สิ่งที่ทำไปแล้วไม่ถูกลงโทษ และทำความดีแล้วได้รับรางวัลจึงจะทำ เด็กจะเชื่อหรือกระทำตาม ผู้ที่มีอำนาจเหนือตนในการลงโทษ หรือให้รางวัล พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในระดับก่อนเกณฑ์นี้ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 1 ชั้นหลบหนีการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) ในขั้นนี้เด็กจะใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำ เด็กจะทำดีตามกฎหมายที่มีอำนาจเหนือตน และอยู่ใต้อำนาจของผู้ใหญ่ เพราะกลัวถูกลงโทษ เช่น กระทำดีเพราะกลัวถูกตี ไม่ใช่เพราะกลัวความผิด

ขั้นที่ 2 ชั้นแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) การกระทำดีหรือการกระทำที่ถูกต้อง ในขั้นนี้เด็กจะเห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัล จึงเป็นแรงจูงใจให้เด็กกระทำ ความดี ในขั้นนี้จะเป็นไปได้ในทำนองการได้และเปลี่ยนกันแบบเด็กๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ตอบแทนเขาไป

2. ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ (Conventional Level)

พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ เด็กจะเห็นความสำคัญของหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลัก ในระดับนี้เด็กจะไม่กระทำความผิดเพราะต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ และยึดกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคม เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติ พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ อยากเป็นเด็กดี เด็กน่ารัก (The Inter-personal Concordance or "Good boy-nice Girl" Orientation) พัฒนาการของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นนี้ เด็กจะกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง เพราะต้องการการยอมรับจากผู้อื่นโดยจะกระทำดี เพราะต้องการจะเป็นเด็กดีของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามกฎหมายและระเบียบของสังคม (The Law and Order Orientation) ในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม เข้าใจถึงบทบาท และหน้าที่ของบุคคลที่พึงปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และกลุ่มสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์ต่อกลุ่มสังคมของตน

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Postconventional, Autonomous or Principle Level) พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ บุคคลจะเข้าใจถึงค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรม หลักเกณฑ์ที่นำไปใช้ โดยพิจารณาถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสม และเที่ยงธรรม รู้จักไตร่ตรอง และตัดสินใจต่าง ๆ ตามที่เห็นว่าสิ่งใดจะสำคัญมากกว่ากัน พิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ไม่ยึดหลักเกณฑ์ตายตัว ไม่ยึดตัวบุคคลหรือค่านิยมของกลุ่มเป็นเกณฑ์ พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญา หรือขั้นมีเหตุผลเคารพตนเอง (The Social Contrast, Legalistic Orientation) บุคคลในขั้นนี้ จะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาถึงค่านิยมเฉพาะตัวบุคคลเป็นสิทธิ์เฉพาะตัว คำนึงถึงสถานการณ์และกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผล ซึ่งได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็นอย่างเป็นประชาธิปไตย และถือว่ากฎเกณฑ์ต่างๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีเหตุผลที่เหมาะสมกว่า หน้าที่ของบุคคลในขั้นนี้ คือ การกระทำตามข้อสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและไม่พยายามที่จะริดรอนสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ขั้นที่ 6 ขั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The Universal - Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้ความถูกต้องคือ ความสำนึกถึงคุณค่าของความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่บุคคลนั้นพิจารณาโดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง มีความเป็นสากลของผู้ที่เจริญแล้ว คำนึงถึงประโยชน์ของมนุษย์ชน ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มบุคคล

และปฏิบัติตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่วันทวนไหวต่อสิ่งใดๆ มีความละเอียดต่อการกระทำซ้ำแม้จะไม่มีใครรู้เห็นก็จะไม่ทำ คุณธรรมของบุคคลในขั้นนี้จะเป็นนามธรรม เช่น การยอมรับในคุณค่าของมนุษย์ทุกคน การยอมรับว่าทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ คุณธรรมในขั้นนี้จะเกิดขึ้นได้ในบุคคลที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และความรู้กว้างขวาง

โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล จะเป็นไปตามลำดับขั้นจากขั้นที่ 1 ผ่านไปตามลำดับ ถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการให้เหตุผลในขั้นสูงขึ้นไปนั้น จะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะใช้น้อยลง และถูกทอดทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้ทุกคนไม่จำเป็นต้องพัฒนาจริยธรรมไปถึงขั้นสูงสุด แต่อาจหยุดชะงักในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา และประสบการณ์ทางด้านสังคมของบุคคลนั้น โดยโคลเบอร์กได้กล่าวถึงจริยธรรม สรุปได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 1 ระดับของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ขั้นการให้เหตุผลทางจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้น 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) ขั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2-10 ปี)
ขั้น 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) ขั้น 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี)
ขั้น 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป) ขั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

หลักการและวิธีการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1970:82) มีความเห็นว่า การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น ควรเริ่มด้วยการสร้างความขัดแย้งหรือสร้างให้เด็กเกิดความไม่พอใจในเหตุผลเดิมที่เด็กมีอยู่ แล้วให้เขา ได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนฯ จากนั้นครู จึงชี้ให้เขาได้เห็นได้เข้าใจในเหตุผลใหม่ ในขั้นที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจ และมองเห็นในสิ่งซึ่งก่อนหน้านี้ เขาไม่เคยเข้าใจมาเลยได้ ผู้ที่มีความเห็นสอดคล้องกับ โคลเบอร์ก คือ ฮอฟแมน (Hoffman, 1977:113-114) เขาได้นำความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กมาอธิบายเพิ่มเติมว่า หลักสำคัญสำหรับการฝึกฝนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ ครั้งแรกผู้ฝึก ต้องสร้างความขัดแย้งในความรู้ซึ่งภายในบุคคลก่อน โดยเสนอให้เขา ได้รับความรู้ใหม่ซึ่งขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมของเขา จากนั้นก็ใช้วิธีซึ่งทำให้เขาได้เข้าใจและเห็นด้วย พร้อมกับยอมรับเอาความรู้ หรือเหตุผลใหม่นั้นเข้าไว้เป็นของเขา วิธีการที่เขาเข้าใจเหตุผลใหม่ คือ การอภิปรายการเสนอคำตอบในขั้นที่สูงกว่าให้ การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน หรือการใช้ตัวแบบ การสร้างให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมมูลทางความรู้ อธิบายได้ว่า เป็นการทำให้เกิดความตึงเครียด และความตึงเครียดนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ มนุษย์ต้องหาทางปลดปล่อยตนเอง ให้พ้นจากการบีบบังคับ พ้นจากความขัดแย้งภายในไปสู่ความสมดุล นอกจากนั้น ความตึงเครียดยังเป็นแรงขับที่ทำให้คนต้องค้นคว้าสำรวจ ต้องการตอบสนองทางประสาทหรือการเคลื่อนไหว เพื่อไปสู่ความพอใจ

ส่วนวิธีการฝึกให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีหลายวิธี แต่ทุกวิธีนั้นใช้หลักคล้ายกัน คือ หลักการสร้างความไม่สมดุลในความรู้ วิธีฝึกเหล่านี้คือ 1. การให้ความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น 2. การให้แสดงบทบาท 3. การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม 4. การเลียนแบบตามตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเญญแซ ประจวบปัจจนิก, 2520) แต่ละวิธีมีรายละเอียดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1). การให้ความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น เป็นวิธีการที่ฝึกฝนให้เด็กได้ใช้ความรู้ และเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงกว่าที่ตนมีอยู่ ลักษณะของกิจกรรม และ

ประสบการณ์ที่ควรจัดให้กับเด็กอาจ เป็นดังนี้

การวิเคราะห์ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน หรือประสบการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่พบเห็น ให้เด็กแต่ละคนเล่าเรื่อง ซึ่งจะเป็นข่าวและเหตุการณ์ประจำวันของเด็กอ่านพบในหนังสือพิมพ์ หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ก็ได้ หรือจะเป็นสิ่งที่เด็ก ได้พบเห็นขณะเดินทางไป-มาโรงเรียน แล้วให้ผู้เล่าวิเคราะห์และตัดสินประเมินสิ่งที่เล่ากันว่าถูกหรือผิด

การเล่าสถานการณ์ให้เด็กเลือกพร้อมทั้งให้เหตุผล โดยครูสร้างสถานการณ์อย่างน้อย 2 สถานการณ์คู่กัน เช่น กล่าวถึงการกระทำของเด็ก 2 คน ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ความตั้งใจ เจตนา แรงจูงใจ ตลอดจนผลที่ตามมาแตกต่างกัน แล้วให้เด็กตัดสินประเมินการกระทำทั้ง 2 พร้อมทั้งให้เหตุผลว่า ตนเห็นว่าการกระทำใดเหมาะสม

การอภิปรายจากตัวอย่างที่เกิดขึ้น เมื่อไรที่เด็กแสดงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นหรือพูดพล่ด ควรยกพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็นหัวข้อในการนำให้เด็กวิเคราะห์ และตัดสินประเมินความถูกต้อง เหมาะสมไม่เหมาะสมอย่างไรโดยให้เหตุผลประกอบด้วย

ในการจัดกิจกรรม และประสบการณ์ เพื่อให้เด็กนำความรู้ และเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ตนมีอยู่ มาใช้ประเมินค่าตัดสินสถานการณ์เหตุการณ์หรือตัวอย่างพฤติกรรมนั้น หลังจากที่เด็กแสดงเหตุผลของตนแล้ว ครูควรจัดให้มีการอภิปรายร่วมกัน โดยครูจะเป็นผู้นำการอภิปรายเพื่อแยกแยะวิเคราะห์ถึงความชัดเจน ความเหมาะสม ความเพียงพอของเหตุผลที่เด็กแสดงออก และก่อนยุติกิจกรรม ครูจะต้องแสดงให้เด็กเข้าใจและยอมรับว่าเหตุผลในชั้นที่เด็กแสดงออกนั้นยังไม่ชัดเจนเหมาะสมหรือเพียงพอ และชี้แนะเหตุผลในชั้นที่สูงกว่าให้แก่เด็ก แล้วให้เด็กคิดเปรียบเทียบเหตุผลใหม่กับเหตุผลเก่าของตน

วิธีนี้ทูเรียล (Turiel . 1966) ได้อธิบายว่า ความขัดแย้งในการขาดดุลยภาพในเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล อาจทำให้เกิดได้โดยให้เขาได้รับเหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งไม่สอดคล้องกับระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมของเขา ถ้าเหตุผลใหม่ที่เสนอให้ เป็นระดับที่สูงกว่า และเขาสามารถที่จะหาข้อโต้แย้ง ซึ่งรวมเอาเหตุผลชั้นใหม่เข้าไว้ด้วยแล้ว ก็จะทำให้เกิดความสมดุลขึ้นอีก แล้วโครงสร้างของความรู้ หรือเหตุผลที่พัฒนาขึ้นใหม่ ก็จะเป็นเหตุผลซึ่งมีระดับชั้นสูงกว่าเดิม ข้อสนับสนุนคำอธิบายดังกล่าวของ ทูเรียล ก็คือ การศึกษา

ของกิลเซย์ (1973), ทราซีและครอส (1973) และทูเรียล (1966) (Keasey. 1975: 41; citing Keasey. 1973; Tracy and Cross. 1973; Turiel. 1966) โดยในการทดลองเขาได้เสนอเหตุผล ซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นเหตุผลที่สูงกว่าเดิม ให้เด็กก่อนวัยรุ่น ผลของการทดลองเหล่านี้ได้พบผลที่สอดคล้องกันว่า ผู้ถูกทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ตามสิ่งที่เขาได้รับและทำให้เขาเกิดความขัดแย้ง แล้วเหตุผลใหม่ที่เขาใช้นั้น จะมีเหตุผลขั้นที่สูงกว่าแทรกอยู่ด้วย

การทดลองของวินเซนต์ (Vincent . 1976) ซึ่งทำกับเด็กเกรด 6 จำนวน 45 คน มีทั้งเพศชายและหญิง โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทดลองวิธีสอน 2 วิธี และเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้วิธีสร้างค่านิยม คือ ครูผู้สอน จะนำให้นักเรียนอภิปราย โดยใช้เรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่กระตุ้น ครูจะคอยเป็นผู้ชักนำ และเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าที่เด็กใช้อยู่ 1 ขั้นเสมอ ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา คือ การร่ำอบรมสั่งสอน ใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ละ 1 ชั่วโมง 30 นาที เขาได้พบว่า วิธีการสร้างค่านิยม ซึ่งประกอบด้วยการอภิปรายและเสนอความรู้ที่สูงขึ้นหนึ่งขั้น ให้ผลที่พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตามขั้นต่างๆ ของโคลเบอร์ก ได้ดีกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ

ด้วยวิธีการเดียวกันนี้ โครเลย์ (ดวงเดือน นันธมวาทิน และเน็ญแซ ประจักษ์-ปัจฉนิภ. 2519-20 :51 อ้างอิงจาก Clowley .1968) ได้เคยทดลองใช้เพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเกรด 1 เด็กซึ่งเดิมมีการตัดสินใจโดยพิจารณาตามปริมาณ ความเสียหายของวัตถุ จะถูกยกระดับให้พิจารณาจากความตั้งใจของผู้กระทำ เขาพบว่าวิธีการดังกล่าวนี้ ใช้ได้ผล คือ เด็กมีแบบการตัดสินใจที่สูงขึ้นกว่าเดิม และเขายังพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคงทนอยู่ต่อไปอีกนานหลังจากผ่านการฝึกไปแล้ว

งานวิจัยเชิงทดลอง เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชน โดยวิธีให้ความรู้ขั้นสูงขึ้นคือ งานวิจัยเรื่อง " การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา " (โกศล มีคุณ . 2524) งานวิจัยดังกล่าวนี้ เป็นงานวิจัยเรื่องแรกของไทย ที่ทดลองฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในห้องเรียน เพื่อต้องการตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการฝึกแบบนี้ คือ การฝึกการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรม โดยวิธีการให้ความรู้ในขั้นที่สูงขึ้น การฝึกโดยการสวมบทบาท การฝึกโดยใช้วิธีให้ความรู้ขั้นที่สูงขึ้นประกอบกับการสวมบทบาท และการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 191 คน อายุตั้งแต่ 9-14 ปี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีให้ความรู้ในขั้นที่สูงขึ้น และการฝึกสวมบทบาท มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มควบคุม (สอนตามปกติ) อย่างเด่นชัดและกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองแบบประกอบกันให้ผลเท่าเทียมกับกลุ่มที่ฝึกแบบวิธีเดียว ดังนั้นการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยให้ความรู้ขั้นสูงขึ้นดังกล่าวนี้อาจสามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จากชั้น 2 คือ ชั้นแสงหา ราวาลไปสู่ขั้นที่ 3 คือ ชั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ

จากหลักฐานการวิจัยเท่าที่นำมากล่าว ทำให้เชื่อได้ว่า การฝึกให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้วิธีให้ความรู้และเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าเดิม 1 ขั้นนี้ สามารถทำได้และได้ผลดีในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาวิธีนี้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกด้วย

(2). การให้แสดงบทบาท เป็นวิธีการฝึกฝนให้เด็กเกิด หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานพฤติกรรมที่พึงประสงค์ การให้เด็กได้แสดงบทบาทที่สมมุติขึ้นเป็นการช่วยให้เด็กมองเห็นสิ่งที่เป็นามธรรมในลักษณะของสิ่งที่กระทำได้ และเมื่อเด็กได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้น เขาก็จะได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ขึ้นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนแสดง ประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้เด็กพัฒนาเจตคติค่านิยมในเรื่องที่ตนได้แสดงออก ทั้งนี้เพราะเจตคติหรือค่านิยมจะพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงได้ ต้องเนื่องมาจากอารมณ์และความรู้สึก การพัฒนาเจตคติค่านิยม จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ให้เป็นไปในแนวที่สอดคล้องกับเจตคติและค่านิยมนั้นเอง ลักษณะของกิจกรรมและประสบการณ์อาจเป็นดังนี้

การแสดงท่าทางหรือบทบาทสมมุติเปรียบเทียบกับพฤติกรรม โดยครูเตรียมเรื่องและบทบาทท่าทางให้เด็กกลุ่มหนึ่งหรือคนหนึ่งแสดง เช่น เป็นคนที่มีความเมตตากรุณาสัตว์และให้อีกกลุ่มหนึ่งแสดงเป็นเด็กที่ไม่มีความเมตตากรุณาต่อสัตว์ หลังจากให้เด็กแสดงบทบาทแล้ว จัดให้เด็กอภิปราย โดยครูเป็นผู้เริ่มต้นนำอภิปรายด้วยการถามถึงความรู้สึกของผู้แสดงบทบาททั้งสองฝ่าย แล้วให้เด็กวิเคราะห์ถึงผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการให้ความเมตตากรุณาสัตว์ และ

จากการทำร้ายรังแกสัตว์ สุดท้ายให้เด็กได้เปรียบเทียบพฤติกรรมและตัดสินใจว่า เด็กกลุ่มใด เป็นฝ่ายที่ดี พร้อมทั้งให้เหตุผล

วิธีการนี้เกิดจากความเข้าใจที่ว่า การที่คนจะเข้าใจผู้อื่นได้ดีนั้น จะต้องให้เขาได้มี โอกาสได้สวมบทบาทอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่เป็นอยู่ ซึ่ง คอลลินส์ (Collins. 1970 : 140) กล่าวว่า " วิธีเดียวที่จะทำให้คนได้คิด หรือรู้สึกแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ คือ ให้ เขาได้แสดงออกในบทบาท ที่แตกต่างออกไปจากเดิม " ซึ่งเมื่อเกี่ยวกับด้านจริยธรรมแล้ว โคลเบอร์ก กล่าวว่า การสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ใน ความคิดและความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองเข้าไปอยู่ในฐานะ หรือบทบาทของคนอื่น ด้วย กระบวนการดังกล่าว จะทำให้คนมีความคิดเห็นที่กว้างขวาง และเกิดความคิด ความเข้าใจ ที่แตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง (Lickona . 1976 : 49) การสวมบทบาทนั้น จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมตามมา ข้อเสนอแนะดังกล่าว ได้จากการ ทดลองของ ทราวิสส์ และปีเตอร์ (Traviss & Peter . 1974) ซึ่งได้ทดลองกับเด็ก เกรด 5 ชายหญิง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองจะได้ รับการฝึกการสวมบทบาทอาทิตย์ละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 12 อาทิตย์ กลุ่มควบคุมเน้นการจำ และการหาคำตอบปัญหาขัดแย้งทางศีลธรรม ซึ่งผลของการทดลองนี้พบว่า การฝึกการสวม บทบาทช่วยส่งเสริมพัฒนาการ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มทดลอง จะมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณ 1.5 ชั้น สำหรับช่วงเวลา 3 เดือน สำหรับการ ฝึกสวมบทบาทนี้ ทำโดยครูเป็นผู้เสนอสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม ให้เด็กหาคำตอบ และแสดงบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้น โดยมีผู้สังเกตซึ่งร่วมอยู่ด้วย เป็นผู้ช่วยเหลือ เด็กๆ จะควบคุมและเสนอแนะตนเองในการหาคำตอบและแสดงบทบาท ครูจะรับข้อเสนอและ การแสดงบทบาทของนักเรียนทุกคน ครูต้องพยายาม ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่อิสระในการ แสดงออกซึ่งความคิดเห็นในช่วงของการแสดงบทบาท ซึ่งด้วยวิธีการนี้จะทำให้เด็กได้พบกับวิธี (คำตอบ) ที่ใช้ได้ผลในการแก้ปัญหา จะมีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์แก้ปัญหา และ บทบาทที่เลือก มีการอภิปรายถึงบทบาทความสัมพันธ์และค่านิยมในระหว่างเด็กๆ ซึ่งมีขึ้นของ การพัฒนาทางจริยธรรมที่ต่างกัน

อาบุทโนท (Arbuthnot.1974:319-324) ได้ทำการวิจัยกับนักศึกษามหาวิทยาลัย

ชาย 42 คน หญิง 54 คน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเท่าๆ กัน คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แบบที่ต่างกัน 2 กลุ่ม ในกลุ่มทดลองผู้ได้รับการฝึกจะได้พบกันเป็นคู่ๆ และฝึกสวมบทบาทตาม เรื่องที่กำหนดให้โดยมีข้อแนะนำสำหรับการแสดงบทบาท ผู้รับการฝึกแต่ละคน (ในแต่ละคู่) จะถูกสุ่มให้แสดงบทบาทในบทบาทหนึ่งในสองบทบาทที่มีอยู่ในเรื่อง จากนั้นจะให้ผู้รับการฝึก ทั้งสองได้มีโอกาสยืนยันการให้เหตุผลต่อหน้าผู้อื่น ว่าเหตุผลของตนถูกต้องและเหมาะสม ใน กลุ่มควบคุมที่หนึ่งนั้นผู้เข้ารับการฝึกจะได้ทำงานอื่นๆ แทนการฝึกสวมบทบาท และกลุ่มควบคุม ที่สอง จะได้ดูรายละเอียดข้อโต้ตอบของการแสดงบทบาท ในการฝึกแต่ละคู่ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที ซึ่งผลของการวิจัยนี้ ได้พบว่าผู้รับการฝึกในกลุ่มทดลอง มีการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมในระดับสูงกว่ากลุ่มควบคุมทั้งสองกลุ่ม และการเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นในผู้ถูกทดลองที่มี เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในระดับต่ำ (ระดับ 2,3) มากกว่าผู้มีเหตุผลเดิมอยู่ในระดับสูง (ระดับ 5,6)

งานวิจัยของไทยที่ทำการฝึกอบรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการสวมบทบาท คือ งานวิจัยของ โกศล มีคุณ (2524:122) ได้ศึกษาเรื่อง " การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทของนักเรียนชั้นประถมศึกษา " กลุ่ม ตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 191 คน อายุ 9-14 ปี โดย จัดนักเรียนเข้ากลุ่ม 4 กลุ่ม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของวิธีการฝึก 4 แบบ คือ กลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกสวมบทบาท ร่วมกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในขั้นที่สูงขึ้น กลุ่มที่ 2 ได้รับการสวมบทบาทอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ได้รับการฝึกให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้น อย่างเดียว กลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลการศึกษพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกให้เหตุผลเชิง จริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นและทักษะในการสวมบทบาท มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด และกลุ่มที่ได้รับการฝึกสองด้าน ให้ผลเท่าเทียมกับการฝึกด้านเดียว เมื่อพิจารณาลักษณะของบุคคลประกอบการฝึก พบว่า ผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มาก มีคะแนนการสวมบทบาทหลังการฝึกสูงกว่า ผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ส่วนผู้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากและผู้ที่มีการคิดแบบเอกนัยสูง และผู้ที่มีการสวม บทบาทสูง เป็นผู้มีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่มีลักษณะตรงข้าม ผลการ

วิจัยนี้ยังพบอีกว่า ความสามารถในการสวมบทบาทเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล

จิรพรรณ สุขตลอดชีพ (2530) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง " ผลของการแสดงบทบาทสมมุติที่มีต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ที่ตอบแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแล้วมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ (ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามวิธีปกติ ผลการสอบก่อนและหลังการทดลองผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนทั้งสองกลุ่มโดยใช้แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของทั้งสองกลุ่มหลังการทดลอง ปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีการเปลี่ยนแปลงระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่าในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า การแสดงบทบาทสมมุติเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

ปัทมาวดี ละออจันทร์ (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีการใช้บทบาทสมมุติและหุ่นเชิดมือ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 50 คน แยกเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 25 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 25 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ทำการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มทดลองที่ 2 ทำการสอนด้วยการใช้หุ่นเชิดมือ โดยใช้เวลาในการสอนกลุ่มละ 1 ชั่วโมง พบว่า การสอนจริยศึกษาด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมุติ และการสอนด้วยการใช้หุ่นเชิดมือ มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่การสอนทั้งสองวิธีมีผลให้ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

สุวิทย์ ก้องอา (2532) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง " การศึกษาเปรียบเทียบการ

สอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ และการขีด
 หนึ่งตะลุงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา "

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนา สังกัดสำนักงานการประถม
 ศึกษาจังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2532 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่ม
 อย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ให้กลุ่มทดลองที่ 1 ศึกษาจากการ
 สอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มทดลองที่ 2 ศึกษาจากการสอนโดยใช้การขีดหนึ่ง
 ตะลุง หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 ทันที และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ผลการวิจัย
 พบว่า วิธีสอนทั้งสองวิธี สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "ผลของบทบาทสมมติที่มีต่อ
 เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล
 จังหวัดอุบลราชธานี" กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้
 บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบเหตุผลเชิง
 จริยธรรมด้านความสามัคคี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และนักเรียน
 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้น และนักเรียนที่ได้รับ
 การสอนแบบบทบาทสมมติ มีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการ
 สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมศิริ ปลื้มจิตต์ (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง " การศึกษาเปรียบเทียบผล
 สัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 2 ด้วยการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนตามคู่มือครู " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 คน และกลุ่มควบคุม 50 คน
 ใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาทีเท่ากัน โดยสอนในเนื้อหาเดียวกัน
 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบสอบถาม
 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของกลุ่มทดลอง และ
 กลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองก่อนสอนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากหลักฐานการวิจัยดังกล่าว ทำให้เชื่อถือได้ว่าการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีให้แสดงบทบาทสมมติ สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่สูงขึ้นได้

(3). การใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตาม เพื่อน นับเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากยิ่งขึ้นเป็นเพื่อนที่รักมากด้วยแล้ว จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุดของเด็ก โคลเบอร์ก (Lickona (ed.) .1976 :233 ;citing Kohlberg. 1968) ก็ได้กล่าวยืนยันว่า การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ทั้งนี้เพราะการที่เด็กได้มีโอกาสพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้อภิปรายโต้แย้งกัน จะทำให้เด็ก ได้รับความคิดเห็น และทัศนะใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตนเองมีอยู่และสามารถปรับปรุงให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้น

การทดลองโดยใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตามนี้ เลอเฟอจี และวัลโลชิน (ดวงเดือน นันธมณาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก .2520 ;อ้างอิงจาก Lefurgy and Waloshin. 1969) โดยเขาให้เพื่อนแสดงเหตุผลต่อเด็กที่ถูกทดลองในระดับที่สูงกว่า หรือต่ำกว่า ที่ผู้ถูกทดลองมีอยู่เดิม ผลของการทดลองคือ การเสนอเหตุผลโดยกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลสามารถทำให้เพิ่มหรือลดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กได้ และพบว่า ผลของการเปลี่ยนแปลงมีความคงทนอยู่นาน คือ ยังคงทนอยู่หลังจากการฝึกผ่านไปแล้ว 100 วัน

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู" กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2531 จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 40 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนตามคู่มือครู กรมวิชาการ เวลาในการทดลอง กลุ่มละ 14 คาบ คาบละ 50 นาทีเท่ากัน ในเนื้อหาเดียวกัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบทดสอบวัดความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของกลุ่มทดลองก่อนสอนและหลังสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว ทำให้เห็นว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ดังนั้นการใช้กลุ่มเพื่อนให้เกิดการคล้อยตาม จึงนับว่าเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการฝึกในห้องเรียน และวิธีการใช้กลุ่มให้เกิดการคล้อยตามดังกล่าวก็เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกการอภิปรายในกลุ่มเพื่อน ที่ผู้วิจัยใช้ในงานวิจัยนี้

(4). การเลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบนี้ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ถูกทดลองได้พบกับเหตุผลใหม่จากตัวแบบ ถ้าตัวแบบสามารถมีอิทธิพลต่อผู้รับการฝึกได้ก็จะทำให้เขารับรู้ทดลอง และยอมรับเอาความรู้ใหม่นั้นเข้าไปในที่สุด ลักษณะของการเลียนแบบนี้ เป็นลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลของสังคม ที่มนุษย์ต้องนำการเลียนแบบ และการเทียบเคียงมาใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน แต่การเลียนแบบและการเทียบเคียงนั้นต้องอาศัยลักษณะตัวแบบและความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญ ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มากคือ พ่อแม่ ผู้ใหญ่ และเพื่อน ลักษณะอีกประการหนึ่ง ที่จะทำให้เกิดการเลียนแบบได้มากคือ ความเหมาะสมของตัวแบบ การเชื่อในความรู้ความสามารถของตัวแบบในเรื่องที่เขาแสดงออกจะทำให้ผู้สังเกตคล้อยตามได้มาก นอกจากนั้น ลักษณะภายในของผู้เลียนแบบเอง ก็เป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เกิดการเลียนแบบ บางคนมีลักษณะคล้อยตามได้ง่าย หรือมีลักษณะไวต่อการยอมรับก็จะเลียนแบบได้ดี

ชไลเฟอร์และดักลาส (Schleifer and Douglas, 1973:62-68) ได้ทดลองกับกลุ่มเด็กอายุ ระหว่าง 3-6 ปี โดยมุ่งฝึกเพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กจากการตัดสินใจ โดยพิจารณาความเสียหายทางวัตถุขึ้นสู่ระดับพิจารณาความจงใจ ของผู้กระทำ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ฝึกฝนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้เพื่อนเป็นตัวแบบ

เสนอการตัดสินใจแบบที่สูงขึ้น กลุ่มที่ 2 ฝึกโดยใช้หลักการเสริมแรง (ไม่มีตัวแบบ) และกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม ผลจากการทดลอง พบว่า การตัดสินใจของเด็กในกลุ่มทดลองเปลี่ยนแปลงไปในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม แต่กลุ่มทดลองสองกลุ่มให้ผลไม่แตกต่างกัน แสดงว่าทั้งสองวิธีให้ผลใกล้เคียงกัน

การวิจัยในประเทศไทยเรื่อง " จริยธรรมของเยาวชนไทย " (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก , 2519 และ 2520) พบว่าในสภาวะที่มีตัวแบบกระทำ ความดีนั้น วัยรุ่นที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะโก่งน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ได้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำไม่สู้จะยอมรับอิทธิพลของตัวแบบนัก องค์ประกอบประการสุดท้ายที่สำคัญสำหรับการเลียนแบบ คือ สถานการณ์บางสถานการณ์ จะส่งเสริมให้เกิดการเลียนแบบ ได้มาก เช่น สถานการณ์ที่บุคคลเกิดความคลุมเครือไม่มั่นใจในตนเอง อยู่ในสภาวะเกิดความวิตกกังวลหรือขัดแย้ง ถ้าบุคคลอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวแล้วย่อมมีแนวโน้มว่าจะเลียนแบบผู้อื่น ได้มากกว่าอยู่ในสถานการณ์ปกติ

จากการวิจัยของ ดวงจันทร์ หนูทอง (2533) เรื่อง " ผลของการใช้แม่แบบหนึ่งทะเลง ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้ภาษาท้องถิ่นที่บ้าน และมีคะแนนแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำกว่าจริยธรรมขั้นที่ 3 ลงมา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน ให้กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ สอนกลุ่มละ 11 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที แล้วเปรียบเทียบผลการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยการใช้แม่แบบกับวิธีการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โปรแกรมการสอนโดยใช้แม่แบบหนึ่งทะเลง และโปรแกรมการสอน แบบปกติตามเรื่องราว พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง และนักเรียนกลุ่มควบคุม มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนั้นนักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซอร์คกี จอมหงษ์ (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " ผลของการใช้เทคนิค แม่แบบ

สไลด์การ์ตูน ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคาร จังหวัดอุบลราชธานี " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีอยู่ในขั้นที่ 2 จำนวน 24 คน สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้เทคนิค แม่แบบสไลด์การ์ตูน ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ สอนกลุ่มละ 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที แล้วเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ภายหลังการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน กับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน และโปรแกรมการสอนตามปกติตามเรื่องราวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ตูนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นมีหลายวิธี เช่น วิธีให้ความรู้ และเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น วิธีให้แสดงบทบาท วิธีใช้กลุ่มเพื่อน ให้เกิดการคล้อยตาม และวิธีการเลียนแบบตามตัวแบบ ซึ่งทุกวิธีนับว่ามีประโยชน์ และใช้ได้ผลดี เป็นที่น่าพอใจยิ่ง แต่การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยการอภิปรายในกลุ่มเพื่อน ตามที่ โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1970: 82) ได้นำเสนอไว้ นั้น เป็นวิธีที่รวมวิธีฝึกหลายแบบเข้าด้วยกันคือ วิธีให้ความรู้และเหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น วิธีการใช้กลุ่มเพื่อนให้เกิดการคล้อยตาม และวิธีการเลียนแบบตามตัวแบบ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายในกลุ่มเพื่อนนี้ น่าจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กได้มากที่สุด และได้มีผู้วิจัยหลายท่านที่ได้นำไปทดลองใช้กับเด็กแล้วพบว่า สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างเชื่อมั่นได้ ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการอภิปรายในกลุ่มเพื่อน เป็นหลักในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในงานวิจัยนี้

วิธีฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การอภิปรายกลุ่ม คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีความประสงค์ที่จะร่วมกันพิจารณา เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้มาปรึกษาหารือกัน ออกความคิดเห็นกัน เพื่อจะแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้ทราบ ในที่สุด ก็มีการ ตัดสินและตกลงใจ ที่จะแก้ปัญหานั้นด้วยหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น การอภิปรายกลุ่ม จึงต้องมีหลักเกณฑ์ต่างๆ เช่น จะต้องมียุติมุ่งหมายเพื่อเสนอรายละเอียด และแก้ปัญหา จะต้องเป็นการปรึกษาหารือกันของคนกลุ่มหนึ่ง และการพูดปรึกษาหารือกันนั้นต้องไม่ใช่อาารมณ์ แต่เป็นการช่วยกันคิดหาเหตุผล และมีการตัดสินใจร่วมกัน ทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน (ผอบ โปษะกฤษณะ . 2521:148)

การอภิปรายกลุ่ม มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย ของนักเรียน เพราะการอภิปรายกลุ่มทำให้นักเรียนรู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นการฝึกหัด ให้มีน้ำใจกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ฝึกความอดทน พอที่จะฟังผู้อื่น ได้แย้งความคิดของตนได้ โดยไม่ถือเอาการโต้แย้งในที่ประชุมเป็นข้อที่ทำให้บาดหมางใจกัน ภายหลัง นอกจากนั้น การอภิปรายกลุ่มยังช่วยให้นักเรียน เป็นคนหนักแน่น พร้อมที่จะเผชิญ กับความเป็นจริง โดยเฉพาะเมื่อข้อเท็จจริงนั้นขัดแย้งกับตนเอง หรือหมู่คณะของตนเอง ด้วย เหตุนี้การอภิปรายกลุ่มจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาลักษณะนิสัยได้ดียิ่ง (หน่วยศึกษา นิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2513: 64)

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1968 ; citing Lickona (cd.).1962) ได้ศึกษา พบว่า การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนนั้นจะมีผลต่อระดับจริยธรรมของเด็ก นอกจากนั้นเด็กที่ได้ ร่วมสังคมกัน จะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวออกจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะว่า การที่เด็ก ได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และได้อภิปรายโต้แย้งกับเพื่อนนั้น จะทำให้เขาได้ รับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม และเมื่อเขาได้เปรียบเทียบระหว่างความรู้ใหม่ กับความรู้เก่าที่เขาเคยมีอยู่เดิม และสามารถปรับให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างของความรู้ และเหตุผลใหม่ขึ้นมา ดังนั้น โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1970: 82) จึงแนะนำไว้ว่า การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชน ที่เหมาะสม และสะดวกที่สุด คือ การให้ เพื่อนช่วยกันชักจูง ด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มในหมู่เด็กด้วยกันเอง ภายใต้การแนะนำของครู

สำหรับวิธีที่ใช้กลุ่มเพื่อนอภิปรายแสดงเหตุผลแก่เด็กที่ถูกทดลองนี้ เลอเฟอจี และวัลโลชิน (Lefurgy and Waloshin, 1969) ได้เคยทดลองมาแล้ว โดยเขาให้กลุ่มเพื่อนแสดงเหตุผลต่อเด็กที่ถูกทดลองในระดับที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าที่ผู้ถูกทดลองมีอยู่เดิม ผลปรากฏว่าการเสนอเหตุผลโดยกลุ่มเพื่อนนี้ สามารถเพิ่ม และลดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กได้จริง และยังพบว่า ผลของการเปลี่ยนแปลงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนั้นคงทนอยู่หลังจากการฝึกผ่านไปแล้ว 100 วัน แต่สำหรับผลการเปลี่ยนแปลงระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ที่สูงขึ้นนั้น มีความคงทนมากกว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นต่ำกว่าเดิม อย่างเชื่อมั่นได้ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่นำเอาวิธีการอภิปรายในกลุ่มเพื่อน ไปทดลองพัฒนาจริยธรรม โดยเปรียบเทียบกับวิธีอื่นๆ ผู้วิจัยคือ ลัน (Lunn, 1967) เขาได้นำเทคนิคกลุ่มเพื่อน 3 แบบ คือแบบบรรยาย อภิปราย และแสดงบทบาทสมมติ มาทำการทดลองพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของเด็ก ผลปรากฏว่า การใช้กลุ่มเพื่อนอภิปรายและการให้เพื่อนออกไปบรรยายสามารถทำให้นักเรียนในกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ ซึ่งทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้ ลันพบว่า สามารถพัฒนาจริยธรรมของกลุ่มเพื่อนได้สูงกว่า วิธีการแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แบลท และโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1975 : 52-53 ; citing Blatt and Kohlberg, 1974) ได้ทำการทดลองพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในห้องเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 4 ห้องเรียน และแต่ละห้องเรียนนั้นประกอบด้วยผู้เรียนซึ่งมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ชั้น คือ มีการให้เหตุผลอยู่ในขั้นที่ 2-4 การฝึกนั้น ใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในหมู่ นักเรียนด้วยกัน โดยใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรม หลังจากนักเรียนให้เหตุผลตามความคิดในกลุ่มของตนแล้ว ครูจะสนับสนุนโดยการอธิบายเพิ่มเติมให้เห็นว่าการให้เหตุผลในขั้นที่สูงกว่า 1 ชั้น นั้นคืออะไร เมื่อฝึกครบ 1 ภาคเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสอบหลังสอน ผลการทดสอบครั้งนี้พบว่า การฝึกฝนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้น ทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างเชื่อมั่นได้ และเมื่อทดสอบอีกครั้งหลังการฝึกฝนแล้ว 1 ปี ก็ยังพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองยังคงสูงกว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มควบคุม

บิสกินและฮอสกิสสัน (Biskin and Hoskisson, 1977: 407-425) ได้ทดลอง

สอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราวโดยใช้นักเรียนระดับ 4-5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมก่อนการทดลองตามวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นกลุ่มทดลองจัดให้มีการอภิปรายในกลุ่มเพื่อนโดยมีครูใช้คำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ และการประเมินเพื่อยั่ว ให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุม ปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายที่มีครูคอยใช้คำถามยั่ว ให้ผู้เรียนอยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

นั่นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่เด็กได้โดยให้เขา ได้มีโอกาสอภิปรายโดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน

งานวิจัยของ โฮเวิร์ด (Howard. 1991) ได้ฝึกการพัฒนาการ ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแก่เด็กวัยรุ่น โดยฝึกกับกลุ่มทดลอง 99 คน และกลุ่มควบคุม 68 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการส่งเสริมให้มีการอภิปรายปรึกษาหารือเกี่ยวกับสภาวะที่เกิดการขัดแย้งทางจริยธรรม ปรากฏว่าหลังการทดลอง เด็กวัยรุ่นในกลุ่มทดลอง มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรีเออร์ (Grier. 1991) ได้ทดสอบผล ของโปรแกรมการเข้าร่วม เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและความรู้ความเข้าใจในเด็กระดับ 5 และ 6 การฝึกเป็นการส่งเสริมให้ตัดสินใจในปัญหาที่ขัดแย้ง เพื่อให้กลุ่มได้ใช้ความคิดและแสดงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้น กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้รับการประเมินระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมก่อนและหลังการเข้าร่วมการฝึกกลุ่มควบคุมใช้เครื่องมือแบบเดียวกับกลุ่มทดลอง คือ ได้รับสภาวะคับขันทางจริยธรรม แต่กลุ่มทดลองจะได้รับ รูปแบบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วย ผลการศึกษพบว่า การเข้าร่วมมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรม

สำหรับงานวิจัย ในประเทศไทย สกล เทียงแท้ (2525) ได้ทดลองใช้ วิธีการอภิปรายกลุ่มเพื่อนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่อง " ผลการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียน

ที่ต่างกัน " ซึ่ง เป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่มุ่งศึกษาผลของการพัฒนาเหตุผลโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม ในเด็กไทยตามทฤษฎีของ ไคลเบอร์ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 256 คน อายุตั้งแต่ 9 ปี 6 เดือน ถึง 13 ปี จาก 4 โรงเรียน นักเรียนแต่ละโรงเรียน ถูกจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มทดลองได้รับการฝึก การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีอภิปรายกลุ่มจากผู้วิจัยและครูจริยศึกษา ส่วนกลุ่มควบคุม นั้นได้รับการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรปกติ ในการฝึกทุกกลุ่มนั้นจะใช้เวลา 12 ครั้ง ครั้งละ ประมาณ 100 นาที โดยทำการฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต่างๆ ได้แก่ แบบวัดการตัดสินใจและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดการรับรู้บรรยากาศของโรงเรียน แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว สำหรับแบบวัดการตัดสินใจการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น แบบวัดตัวแปรตามของการวิจัยนี้ และได้ทำการวัด 2 ครั้ง คือ วัดก่อนฝึกและวัดหลังการฝึก ผลของการวิจัยเชิงทดลองนี้ แสดงว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีจิตลักษณะ ที่ฝึกนี้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด ทั้งที่ก่อนฝึกนั้นทั้งสองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน เมื่อพิจารณาถึงบรรยากาศของโรงเรียนประกอบกับการได้รับการฝึก พบว่า หลังการฝึกแล้ว กลุ่มที่อยู่ในบรรยากาศของโรงเรียนแบบประชาธิปไตยสูง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่ม ที่อยู่ในบรรยากาศ ของโรงเรียนแบบประชาธิปไตยต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ก่อน ฝึกนั้นทั้งสองมีความสามารถ ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเท่าเทียมกัน ส่วนนักเรียนที่มี บุคลิกภาพแบบเก็บตัว - แสดงตัวต่างกัน ได้รับประโยชน์จากการฝึกในปริมาณที่ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่า นักเรียนที่มีอายุน้อย และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นผู้ ได้รับประโยชน์ จากการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่า นักเรียนประเภทตรงข้าม ซึ่งสรุปได้ว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนสามารถ จะพัฒนาได้ด้วยวิธีการฝึกการ อภิปรายกลุ่ม ซึ่งเป็นการฝึกระยะสั้นและผู้มีลักษณะบางประการแตกต่างกันอาจได้รับประโยชน์ จากการฝึกแตกต่างกัน และผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ งานวิจัยของ นัยนา ดิษฐะ(2524) เรื่อง "การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามและสี่ ในจังหวัด ราชบุรี" กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2523 อายุ ระหว่าง 9-11 ปี และมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้น 2 และ 3 จำนวน 32 คน สุ่ม อย่างง่าย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ผู้วิจัย เป็นผู้ฝึกกลุ่มทดลอง

ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการอภิปรายในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางด้านจริยธรรมซึ่งเป็นแบบฝึกการอภิปรายเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 17 แผน โดยกิจกรรมในแต่ละแผนเน้นการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสู่ขั้นที่ 4 ผลการทดลองพบว่า ไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้อย่างเด่นชัด แต่พบว่าสัดส่วนของผู้ที่ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และ 4 ในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองหลังการฝึกแตกต่างกัน โดยเด็กส่วนใหญ่ในกลุ่มควบคุมยังคงให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 คงเดิม แต่ในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เปลี่ยนไปใช้เหตุผลในขั้นที่ 4 แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงจากขั้นที่ 2 ไปสู่ขั้นอื่นๆ ทั้งสองกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการอภิปรายกลุ่มสามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จากขั้นที่ 3 สู่ขั้นที่ 4 ได้ แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการอภิปรายยังมีคนทำไว้น้อย แม้จะได้ผลดีดังกล่าวไว้แล้วก็ตาม ผู้วิจัยจึงคิดว่าน่าจะเพิ่มพูนวิชาการทางด้านนี้เพื่อให้มีรูปแบบของการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจและเห็นว่าก่อประโยชน์สูงสุดไปใช้ในการฝึก และในการทำวิจัยต่อไป

ความสำคัญของการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในขั้นที่ 3 ให้ถึงขั้นที่ 4

จากการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของอายุ กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กไทยนั้น ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้า และวิจัยไว้มากมาย และมิงงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า เด็กไทยอายุ 10 ขวบ ส่วนใหญ่จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมถึงขั้น 2 และ 3 แล้ว แต่ที่สำคัญคือพบว่าจิตใจของวัยรุ่นและผู้ใหญ่ไทย หยุดชะงักอยู่ในขั้น 3 เท่านั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2535 ; อ้างอิงมาจาก Batt.1975)

สแนเรย์ (ศิริพร แยมนิล .2530; อ้างอิงมาจาก Snarey .1985) ได้รวบรวมงานวิจัยต่างๆ ที่ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรม ตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก 45 เรื่อง จาก 27 ประเทศ ก็พบผลเป็นที่ยืนยันว่า บุคคลมีพัฒนาการไปตามลำดับขั้น โดยพบว่า ผู้มีอายุ 10-12 ปี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 1-3 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 4 ส่วนผู้ที่มีอายุ 18-22 ปี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 3 ถึงขั้นที่ 4 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นขั้นที่ 5 ส่วนผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป พบว่า มีการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมตั้งแต่ชั้นที่ 2 ถึงชั้นที่ 6 โดยมีผู้ให้เหตุผลในชั้นที่ 1 และ 6 น้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วจะกระจายอยู่ในชั้นที่ 2 ถึงชั้นที่ 4 ที่กำลังจะเลื่อนเป็นชั้นที่ 5 นอกจากนี้ แบท (Snarey , 1985 :212 ; citing Batt . 1975) ก็ได้ทำการศึกษาในผู้ใหญ่ไทยอายุ 26-65 ปี พบว่า ผู้มีฐานะต่ำมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 2 ถึงชั้นที่ 4 ส่วนผู้ที่มีฐานะปานกลางมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 เท่านั้น

และงานวิจัยของ สมบูรณ์ ศาลยาชีวิต (2528) เรื่อง "พัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม" โดยตรวจสอบขั้นตอนพัฒนาการทางจริยธรรมของกลุ่มบุคคลในช่วงอายุต่างกัน ตามแนวการตรวจสอบเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคคลหลายระดับอายุ และการศึกษาตั้งแต่นักเรียนชั้น ป.4, ป.6, ม.ศ.3 และ ม.ศ.5 จนถึงนักศึกษาชั้นปีที่ 2 นอกจากกลุ่มนักเรียนนักศึกษาแล้วยังศึกษากลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปและกลุ่มผู้นำในท้องถิ่นของสี่จังหวัด ที่เป็นตัวแทนของภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง รวมทั้งสิ้นกว่า ห้าพันห้าร้อยคน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความแตกต่างกันตามระดับอายุและการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นักเรียนชั้น ป.4 และ ป.6 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึง ชั้นที่ 4 โดยส่วนใหญ่ของชั้น ป.4 จะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับชั้นที่ 2 ซึ่งยังเป็นเหตุผลที่ยังคำนึงถึงประโยชน์ หรือรางวัลที่ตนเองได้รับ นักเรียนชั้น ป.6 ส่วนใหญ่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 3 มีความต้องการที่จะให้ผู้อื่นรักและชื่นชมตน เป็นการทำตามความคิดเห็นของผู้อื่น ยังไม่มีความเป็นตัวของตัวเองมากนัก อาศัยการควบคุมจากผู้อื่น นักเรียนชั้น ม.ศ.3 มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นที่ 4 มากขึ้น แต่โดยเฉลี่ยแล้วยังอยู่ในชั้นที่ 3

ดังนั้นจะเห็นว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้น พัฒนาได้ไม่เท่ากัน และไม่จำเป็นว่าจะต้องพัฒนาถึงขั้นสูงสุดเสมอไป อาจหยุดชะงักในขั้นหนึ่งขั้นใดก็ได้ และเป็นที่ยอมรับกันว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงอย่างน้อย คือ ชั้นที่ 4 ย่อมเป็นคุณลักษณะของจริยธรรมที่พึงประสงค์ หากเราต้องการให้บุคคล มีความเคารพในกฎหมาย ตระหนักถึงความจำเป็น ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบ และยิ่งไปกว่านั้น จะเป็นที่ยอมรับสรรเสริญสูงสุด ถ้ามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงหลักพื้นฐานสำคัญของกฎหมาย หรือที่มาของกฎหมาย จนกระทั่งเขากระทำความดีโดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายเป็นข้อบังคับนั้น คือ ลักษณะของการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมในชั้น 5 และ 6 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกพัฒนากลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 13-16 ปี ซึ่งจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วพบว่า บุคคลในช่วงอายุดังกล่าวจะหยุดชะงักอยู่ในชั้นที่ 3 และเป็นช่วงอายุที่บุคคลสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขึ้นไปในชั้นที่สูงขึ้นได้

จากการศึกษาผลการใช้วิธีการการอภิปรายตามแนวของ โคลเบอร์ก ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า ผู้รับการฝึกมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สูงขึ้นกว่าเดิม แต่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นนั้น เป็นค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ ล็อควูด (สฺราจค์ โควิทระกุล, 2533 :270 อ้างอิงมาจาก Lockwood, 1978) ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยที่ผู้สอนได้ใช้วิธีการสอนแบบเหตุผลเชิงจริยธรรมในสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้เรียนมีการเรียนรู้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม แต่มีข้อสังเกตคือ การเรียนรู้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น โดยมากเป็นผลของค่าเฉลี่ยของนักเรียนทั้งชั้น ส่วนนักเรียนบางคนจะไม่เปลี่ยนแปลง

จากผลการวิจัยของ นัยนา ดิษฐะ (2524) ซึ่งได้ทดลองฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็ก ขึ้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ซึ่งมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในชั้นที่ 2 และ 3 ให้พัฒนาไปสู่ชั้นที่ 4 (กิจกรรมการฝึกเน้นการพัฒนาไปสู่ชั้นที่ 4) ผลปรากฏว่า ไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ได้อย่างเด่นชัด แต่พบว่า สัดส่วนของผู้ที่ใช้เหตุผลในชั้นที่ 3 และ 4 ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน โดยเด็กส่วนใหญ่ในกลุ่มควบคุม ยังคงให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 3 คงเดิม แต่ในกลุ่มทดลองส่วนใหญ่เปลี่ยนไปใช้เหตุผลในชั้นที่ 4 แต่ไม่พบการเปลี่ยนแปลงจากชั้นที่ 2 ไปสู่ชั้นอื่นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่สูงกว่านักเรียนเคยใช้ 1 ชั้น มีผลต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ทำให้นักเรียนเปลี่ยนมาใช้เหตุผลในชั้นที่สูงกว่าได้มากที่สุด ส่วนชั้นที่สูงกว่านักเรียนเคยใช้ 2 ชั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงน้อย ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทูเรียล (Turiel, 1960) เรสต์ ทูเรียล และโคลเบอร์ก (Rest, Turiel and Kohlberg, 1969) ทูเรียล และโรทแมน (Turiel and Rothman, 1972) และการทดลองของ โรทแมน (Rothman, 1976) ที่ได้ทดลองพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก โดยให้เด็กได้รับรู้หลักของการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่สูงไปกว่าที่นักเรียนใช้อยู่ 1 ชั้น 2 ชั้น

และชั้นต่ำกว่า 1 ชั้น ปรากฏผลว่าการให้เด็กได้รับรู้หลักการของการพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นที่สูงไปกว่าที่นักเรียนเคยใช้ 1 ชั้น มีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม ของนักเรียนทำให้เปลี่ยนมาใช้เหตุผลในชั้นที่สูงกว่าได้มากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนคำกล่าวของโคลเบอร์กที่ว่า "การพัฒนาทางจริยธรรม จะเป็นไปตามลำดับขั้น การพัฒนาจะไม่ข้ามขั้น" และเนื่องจาก ดาวเดือน พันธมนาวิน (2535: 67) กล่าวว่า นักพัฒนาจริยธรรม ต้องทราบก่อนการพัฒนาว่าผู้ที่จะรับการพัฒนานั้น มีเหตุผลเชิงจริยธรรมปัจจุบันอยู่ในชั้นใด ถ้าเป็นชั้นที่ต่ำกว่าที่เหมาะสมกับอายุของเขา จึงควรจัดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาให้สูงขึ้นไปสู่ขั้นต่อไปทีละขั้น

ฉะนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการฝึกเพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยดังที่กล่าวมาแล้ว พบว่า วัยรุ่นไทยและผู้ใหญ่ไทยส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหยุดชะงักอยู่ในชั้นนี้ ให้พัฒนาไปสู่ชั้นที่สูงกว่า 1 ชั้น คือชั้นที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นที่ทุกคนยอมรับว่า เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นชั้นที่ตรงตามวัยของเด็ก ถ้าเขาพัฒนาไปตามลำดับขั้นของ โคลเบอร์ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มตามแนวของ โคลเบอร์กกับเด็กวัยรุ่น ซึ่งมีอายุ ระหว่าง 13-16 ปี ซึ่งกำหนดตามขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก เด็กอายุ 13-16 ปี จะมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 4 ดังนั้นผู้วิจัยจะทำการทดสอบก่อนการทดลองเพื่อคัดเลือกเฉพาะเด็กที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 3 มาเข้ารับการฝึกเพื่อพัฒนาไปสู่ชั้นที่ 4

ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดาวเดือน พันธมนาวิน (2535: 60-62) ได้อธิบายถึงความสำคัญของจิตลักษณะที่เป็นแกนกลางของพฤติกรรมต่างๆ ไว้ในทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ดังนี้

ทฤษฎีนี้ เปรียบพฤติกรรมต่างๆ ของคนดี และคนเก่ง เหมือนผลไม้มันต้น การที่จะได้ผลไม้มันใหญ่ หวานอร่อย ลำต้น และรากจะต้องสมบูรณ์ ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ เปรียบได้กับส่วนของลำต้นไม้ จริยธรรม ซึ่งเป็นเสาหลักของพฤติกรรม ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ นี้คือ 1. ทศณคติ คุณธรรม ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หรือการเห็นแก่ผู้อื่น ส่วนรวมและหลักสากล มากกว่าการเห็นแก่ตัว
 3. ลักษณะมุ่งอนาคต สามารถคาดการณ์ไกล และสามารถควบคุมตน ให้อดได้รอได้อย่างเหมาะสม
 4. ความเชื่ออำนาจในตนว่าทำได้ดี ทำซ้ำจะต้องได้รับโทษ และ 5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือความมุ่งมั่นบากบั่นฝ่าฟันอุปสรรค จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้
 ลักษณะทางจิตทั้ง 5 ประการนี้ ถ้ามีมากในบุคคลใดบุคคลนั้นจะเป็นผู้มีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีและคนเก่งได้

นอกจากลักษณะทางจิต 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้จริยธรรมแล้ว พฤติกรรมของคนดีและคนเก่งจะเกิดได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ
 1. สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาด เหมาะสมกับอายุ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้
 2. ประสบการณ์สังคม หมายถึง การเข้าใจมนุษย์และสังคม รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และ
 3. สุขภาพจิตที่ดี ซึ่งหมายถึง การมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

ลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานนี้ เปรียบเสมือนรากสำคัญของต้นไม้ที่จะชอนไชหาอาหารมาเลี้ยงลำต้นได้อย่างเต็มที่ หรือขาดแคลน ลักษณะพื้นฐานทางจิต 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุสำคัญของการพัฒนา ลักษณะทางจิต 5 ประการที่ลำดับ และพฤติกรรมของคนดี และคนเก่ง ซึ่งเป็นผลไม่บนต้น บุคคลที่มีลักษณะ พื้นฐานทางจิตทั้งสามประการนี้สูงเหมาะสมกับอายุ จะเปรียบเสมือนคนที่เป็นบัวเหนือน้ำในพุทธศาสนา เหมาะสมที่จะรับการพัฒนาลักษณะทางจิตและพฤติกรรมที่สำคัญ และที่เป็นผลไม่ต่อไป ส่วนผู้ที่มีลักษณะพื้นฐานทางจิตสูงเพียง 2 ประการ ประการเดียว หรือต่ำทั้งสามประการ จะเป็นคนประเภทบัวใต้น้ำ ไปจนถึงประเภท จมโคลนอยู่ก้นบึ้ง

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม จะช่วยให้เราทราบว่าควรพัฒนาจิตลักษณะใดก่อน ตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนั้น จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคนให้เป็นคนดีคนเก่ง คือ การเริ่มที่รากของต้นไม้จริยธรรม ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานทางจิตใจเบื้องต้น

สิ่งสำคัญในการที่ตน จะเป็นคนดีและคนเก่งได้ คือ สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ประสบการณ์ทางสังคมและสุขภาพจิต จิตลักษณะ 3 ประการนี้ เป็นสาเหตุของการที่จิตลักษณะ

อีก 5 ประการที่ลำดับจะพัฒนาไปได้ และทำให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ในที่สุด

ผลการวิจัยที่แสดงว่าจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการนี้ สำคัญต่อการมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงของเยาวชนไทย คือ งานวิจัยของคิริพร แยมนิล (2530) ที่พบว่าถ้าคนไทยมีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการต่ำจะเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่าผู้ที่มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการนี้สูง ทั้งๆ ที่ อายุ ฐานะ และระดับการศึกษาเท่ากัน จึงกล่าวได้ว่า การที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีจริยธรรมสูง จะต้องเริ่มที่การพัฒนาเขาให้มีความเฉลียวฉลาด มีสุขภาพจิตดีและมีประสบการณ์ทางสังคมสูงเสียก่อน การพัฒนาจริยธรรมขั้นต่อไปก็จะเป็นไปได้ง่ายขึ้นด้วย

อาจกล่าวได้ว่า การที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีจริยธรรมสูง จะต้องเริ่มที่การพัฒนาเขาให้มีความเฉลียวฉลาด มีสุขภาพจิตดี และประสบการณ์ทางสังคมสูงเสียก่อน การพัฒนาจริยธรรมขั้นต่อไปก็จะเป็นไปได้และง่ายขึ้นด้วย

ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจของบุคคลที่ส่งเสริมการพัฒนารูปการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ดังได้กล่าวแล้วว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นสามารถจะพัฒนาได้และวิธีการฝึกโดยการอภิปรายกลุ่มตามแนวของ โคลเบอร์ก สามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ แต่ก่อนที่จะมีการปลูกฝังลักษณะการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงได้ บุคคลจะต้องมีความพร้อมทางด้านจิตใจ 3 ด้าน คือ 1. สติปัญญา คือ ความเฉลียวฉลาดพอสมควร 2. มีสุขภาพจิตดี 3. มีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางพอสมควร ซึ่งถ้าบุคคลมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจทั้ง 3 ด้านนี้ครบ ก็จะเป็นผู้ที่พร้อมที่จะพัฒนาจริยธรรมได้ทันที ที่สภาพภายนอกเอื้ออำนวยให้ ส่วนคนที่ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองอย่างในสามลักษณะนี้ ก็จะพัฒนาจริยธรรมได้ยากขึ้นตามลำดับ ส่วนผู้ที่สติปัญญาด้อย วิตกกังวลมาก ประสบการณ์ทางสังคมแคบนั้นก่อนที่จะพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ให้เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ตัวได้ จะต้องพัฒนาสติปัญญา สุขภาพจิต และประสบการณ์ทางสังคมเสียก่อน

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพื้นฐานทางจิตทั้ง 3 ประการนี้ในแง่ที่ว่า การให้ประสบการณ์ทางสังคม โดยการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้มากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาจากสติปัญญาและสุขภาพจิตของผู้เข้าฝึก

สติปัญญากับการฝึกให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้ให้ความหมายของสติปัญญาว่า หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้ และเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างลึกซึ้ง และเป็นนามธรรมมากขึ้นทุกที และกล่าวต่อไปอีกว่า ความมีสติปัญญา หมายถึงความเฉลียวฉลาดรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องแม่นยำ รู้จักคิดแบบนามธรรมนอกเหนือไปจากคิดแบบรูปธรรม สามารถคิดแบบเอกนัย และเอนกนัยได้ด้วย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528:27-32) กล่าวถึงความสำคัญของสติปัญญาว่า เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาจิตลักษณะอื่นๆ

ฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่า สติปัญญาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการอภิปรายกลุ่ม เพราะการฝึกดังกล่าวนี้ เป็นการฝึกให้บุคคลใช้ความคิดหาเหตุผลที่เป็นนามธรรม ในสาเหตุของพฤติกรรมให้ถูกต้อง ผลการฝึกจึงขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาของผู้เข้าฝึกที่จะรับรู้และวิเคราะห์หาเหตุผลที่เหมาะสมจากงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล (2534) เรื่องผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่ได้รับการฝึกทางสังคม และมีสุขภาพจิต และสติปัญญาดี มีผลการปฏิบัติงาน และความสามารถในการปรับตัวสูงกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกทางสังคมเช่นเดียวกัน แต่มีสุขภาพจิตและสติปัญญาด้อยกว่า ซึ่งแสดงว่าสติปัญญาเป็นจิตลักษณะหนึ่งที่สามารถส่งเสริมหรือขัดขวางผลของการได้รับการฝึกทางสังคม ที่ต้องใช้ความคิดการวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผล

ในการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาดังงานวิจัยของ สกล เทียงแท้ (2525) เรื่อง "ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคม ในโรงเรียนที่แตกต่างกัน" กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ป.5 อายุระหว่าง 9 ปี 6 เดือนถึง 13 ปี จำนวน 256 คน ซึ่งถูกจัดเข้ากลุ่มทดลองโดยได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดการตัดสินใจและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเด่นชัด และยังพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาก

กว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า

ในส่วนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับสติปัญญานั้น ได้มีผู้ศึกษาไว้หลายคน เช่น สายสมร ชาทิยานนท์ (2526) ได้ศึกษาผลงานวิจัยของชาวต่างประเทศหลายคน เช่น บูล (สายสมร ชาทิยานนท์ . 2526 ; อ้างอิงมาจาก ; Bull. 1969:71) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไลเดียต (สายสมร ชาทิยานนท์. 2526 ; อ้างอิงมาจาก Kay. 1975: 68; citing Lydiat. n.d.) ได้ศึกษาพบว่า สติปัญญาและวุฒิภาวะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ โบรม (สายสมร ชาทิยานนท์. 2526 ; อ้างอิงมาจาก Lickona.1976 :231 ; citing Boehm. 1967) ได้พบว่า เด็กที่มีอายุปฏิทินต่างกัน แต่มีอายุสมองเท่ากัน จะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ต่างกัน ชไนเดอร์ (สายสมร ชาทิยานนท์. 2526 อ้างอิงมาจาก Schneider. 1977 : 4152-A) พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวข้องกับสติปัญญา

ไกรวุฒิ ฤทธาภรณ์ (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง " การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา ของนักเรียนประถมศึกษาที่มีแบบการคิด และสติปัญญาแตกต่างกัน " กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ป.4-5 อายุ 9-11 ปี จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบวัดระดับสติปัญญา แบบทดสอบวัดการคิดและแบบทดสอบการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

บราวน์ และโกลด์สัน (Brown and Goldson .1990:3013-A) ได้ทำการศึกษา กับนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนที่มีความสำเร็จทางการอ่านสูง จะมีความสามารถด้านความเข้าใจ การคิดเชิงวิจารณ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียน ที่มีความสำเร็จทางการอ่านต่ำ และโดยที่ความสามารถในการอ่านเป็นความสามารถทางสติปัญญาอย่างหนึ่ง ฉะนั้นนักเรียนที่มีความสำเร็จในการอ่านสูง ย่อมแสดงถึงการมีสติปัญญาสูงด้วย

จากการวิจัยที่เสนอมາแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของสติปัญญากับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมี 2 ประการคือ ประการแรก ผู้มีสติปัญญาสูงจะให้เหตุผลสูงกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ ประการที่สอง มีผลการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สัมพันธ์กับสติปัญญา ดังนั้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่ม และเป็นผู้มีสติปัญญาสูง จะพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ และไม่ได้รับการฝึก และผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง จะมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดระดับสติปัญญาโดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 28) กล่าวว่า การพิจารณาความสามารถทางสติปัญญาวิธีที่สะดวกอย่างหนึ่งคือ พิจารณาจากผลการเรียน กล่าวคือ ผู้มีสติปัญญาสูง ย่อมมีผลการเรียนดี หรือมีความสามารถในการเรียนรู้ดีกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาด้อย

สภาวะจิตกับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความสำคัญของสภาวะจิต ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528 : 27) กล่าวว่า สภาวะจิตเป็นสิ่งสำคัญ เป็นตัวที่จะทำให้จิตลักษณะอื่น ๆ เกี่ยวข้องกับการเกิดพฤติกรรมของบุคคลได้มาก ถ้าสภาวะจิตของบุคคลดี แต่ถ้าสภาวะจิตของบุคคลเสื่อม แม้คนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงและมุ่งอนาคตสูงก็จะกระทำการพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาได้ แม้การพัฒนาจิตใจของบุคคลนั้นจะกระทำในหลายด้าน แต่ก็อาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่น่าพึงปรารถนาได้ถ้าบุคคลนั้นยังมีสภาวะจิตเสื่อม

ฉะนั้น สภาวะจิต จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้บุคคล มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง โคลเบอร์ก กล่าวว่า การมีจริยธรรมสูง ต้องอาศัยความเข้าใจในโลก และสังคมอย่างลึกซึ้ง ไม่บิดเบือน คนมีสภาวะจิตเสื่อม จะขาดความสามารถในการรับรู้ อย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง จึงมีจริยธรรมต่ำแม้จะฉลาด และอยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย ก็อาจจะไม่พัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมถึงขั้นสูงได้ (Kohlberg .1969) ซึ่งก็มีผู้ศึกษาหาความสัมพันธ์ของลักษณะทางจิตทั้งสอง เช่น ซิมป์สัน (Simpson . 1976:169) ได้วัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม และความต้องการทางสังคมและจิตตามทฤษฎีของมาสโลว์ ในวัยรุ่นตอนปลาย 50 คนผลปรากฏว่าวัยรุ่นที่มีความต้องการพวกพ้องสูง (คือยังมิได้รับการบำบัดความต้องการในระดับปานกลางนี้) มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ชั้นเหนือกฎเกณฑ์ได้น้อย แต่ผู้ที่มีความต้องการความภาคภูมิใจ

แห่งตนสูงนั้นเป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงด้วย ผลการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่อบุคคลมีความวิตกกังวลสูง เนื่องจากความต้องการทางชีวะและสังคมระดับต่ำ ยังไม่ได้รับการบำบัดอย่างเพียงพอ ความวิตกกังวลนี้ อาจขัดขวางการพัฒนาการทำให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงของบุคคลได้ แต่ผู้ที่มีความต้องการความภาคภูมิใจแห่งตนสูงนั้น แสดงว่าความต้องการทางสังคมในระดับที่ต่ำกว่า ได้รับการบำบัดเพียงพอแล้ว ความต้องการความภาคภูมิใจแห่งตนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ในประเทศไทย ก็มีการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์ดังกล่าว ดังงานวิจัย เรื่อง " ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่น " (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจจนิก . 2524) โดยศึกษานักเรียนชาย หญิงในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 3 ปรากฏว่า พบความสัมพันธ์ทางบวก ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง และพบว่าสุขภาพจิต กับเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างชัดเจนที่สุด ละอองทิพย์ พลานุภาพ (2532) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสุขภาพจิต กับระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน พบว่าสุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ไปในแนวทางที่ว่าสุขภาพจิตเป็นพื้นฐานด้านหนึ่งของการมีจริยธรรมสูง

การวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิจัยของ โกศล มีคุณ (2525) ได้ทำการวิจัยพัฒนาประสบการณ์ทางสังคม โดยการทดลองพัฒนาความสามารถในการสวมบทบาททางสังคม กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่า ผู้มีสุขภาพจิตที่ดีเมื่อได้รับการฝึกการสวมบทบาทเพียงอย่างเดียว ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็จะพัฒนาขึ้นสู่ระดับที่สูงกว่าเดิมได้ ซึ่งผลการวิจัยของ เลนดิส บริสลิ้น และ ฮัลกัส (นวลละออ สุภาพล .2534 : 72-73 ; อ้างอิงมาจาก Land. Brislin and Hulgus .1985) ก็ได้ผลทำนองเดียวกัน คือ ผู้เข้ารับการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรม ที่มีความวิตกกังวลน้อย จะมีคะแนนการรับรู้ระหว่างวัฒนธรรม หรือคะแนนความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมสูงกว่าผู้ที่เข้าฝึกที่มีความวิตกกังวลสูง ซึ่งแสดงว่าผู้มีสุขภาพจิตดีจะมีการเรียนรู้หรือสามารถรับการฝึกดีกว่าหรือรับได้มากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตเสื่อม และงานวิจัยของ นวลละออ สุภาพล (2534) เรื่องการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะ ของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ก็พบว่า นักเรียนนายร้อย

ตำรวจที่ได้รับการฝึกซึ่งมีสุขภาพจิตและสติปัญญาดี มีผลการปฏิบัติงานในการปรับปรุงตัวสูงกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกเช่นเดียวกันแต่มีสุขภาพจิตและสติปัญญาด้อย จากการวิจัยนี้ การฝึกในการรับวัฒนธรรมเป็นการฝึกที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์หาเหตุผล ซึ่งแสดงว่า สติปัญญาและสุขภาพจิตเป็นลักษณะที่สามารถส่งเสริม หรือขัดขวางผลของการฝึก ที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์ เพื่อหาเหตุผลในการฝึกหลายๆ ประเภทได้

ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ นอกจากจะพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการอภิปรายกลุ่มตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก ในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 ให้พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 4 แล้ว ผู้วิจัย ได้นำตัวแปรทางด้านสติปัญญามาศึกษาด้วย ดังกล่าวนำมาแล้ว สำหรับสุขภาพจิตก็ได้นำเข้ามาพิจารณาร่วมกับการฝึกด้วย เพื่อหาคำตอบที่ลึกซึ้งลงไปอีกว่า จิตลักษณะประเภทใดของผู้รับการฝึกที่ส่งเสริม หรือขัดขวางการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งในส่วนของสุขภาพจิตนี้ สรุปได้ 2 ประการ เช่นเดียวกับสติปัญญาว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี และการฝึกดังกล่าวกับผู้ที่มีสุขภาพจิตดี จะให้ผลดีอย่างชัดเจนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้อง กับทฤษฎีขั้นไม่จริยธรรม 2 ประการคือ ประการแรก ผู้มีความพร้อมทางจิตใจสูง จะมีพฤติกรรมทางด้านจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีความพร้อมทางจิตใจต่ำกว่า และอีกประการหนึ่งคือ ผู้ที่มีความพร้อมทางจิตใจสูง เมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคม เช่น การฝึกจะมีพฤติกรรมด้านจริยธรรมได้เร็วกว่าผู้ที่มีความพร้อมทางจิตใจน้อยและขาดประสบการณ์ทางสังคม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2528)

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำที่ไม่ได้รับการฝึก

สมมติฐานที่ 3 กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาวะจิตดีที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาวะจิตไม่ดีที่ไม่ได้รับการฝึก

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง และสุขภาวะจิตดี ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ และสุขภาวะจิตไม่ดี ที่ไม่ได้รับการฝึก

สมมติฐานที่ 5 กลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาสูง และมีสุขภาวะจิตดี มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำและสุขภาวะจิตไม่ดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้ากระทำตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
2. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและวิธีสร้างเครื่องมือ
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 โรงเรียนปากท่อพิทยาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 18 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 720 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ในโรงเรียนปากท่อพิทยาคม จำนวน 60 คน และจากโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 จำนวน 60 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 120 คน โดยวิธีการเลือกดังนี้

1. การเลือกโรงเรียน เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลองจึงมีสิ่งให้ผู้วิจัยต้องจัดกระทำหลายประการ เช่น ต้องวัดสภาพและลักษณะที่ต้องการ ของนักเรียนก่อนทดลอง ต้องทำการทดลองสอนในวันเดียวกันทั้ง 2 โรงเรียน จึงจำต้องอาศัยความร่วมมืออย่างดีจากผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกโรงเรียนที่ใช้ทดลองแบบจงใจ (Purposive Sampling) โดยใช้เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 1.1 เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหารและคณะครูเห็นประโยชน์ของการวิจัย และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้
 - 1.2 เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 อย่างน้อย 60 คนขึ้นไป
 - 1.3 เป็นโรงเรียนที่มีการคมนาคมสะดวก ผู้วิจัยสามารถเดินทางไปทดลองในวันเดียวกันได้ทั้ง 2 โรงเรียนในเวลาราชการ
 - 1.4 เป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา 1 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สปช. 1 โรงเรียน
- จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือก โรงเรียนปากท่อพิทยาคม และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี เป็นโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนปากท่อพิทยาคม ชั้น ม.1, 2 และ 3 ซึ่งมีชั้นและ 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนห้องละ 45 คน สุ่มมาชั้นละ 1 ห้องเรียน โดยวิธีจับฉลาก ได้จำนวนนักเรียนทั้งสามชั้นรวมทั้งสิ้น 135 คน สำหรับโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 ไม่ได้ทำการสุ่มเนื่องจากมีนักเรียนชั้นละ 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสามชั้นรวมทั้งสิ้น 95 คน
- 2.2 ให้นักเรียนที่สุ่มมาทั้งหมดตอบแบบสอบถาม เพื่อวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โรงเรียนปากท่อพิทยาคม มีนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 จำนวน 112 คน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 มีจำนวน 74 คน
- 2.3 สุ่มนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 โรงเรียนละ 60 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 120 คน
- 2.4 นักเรียนของแต่ละโรงเรียนทั้ง 60 คน นำมาคละกันแล้วจับฉลากเข้ากลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน
- 2.5 จับฉลากอีกครั้งเพื่อเลือกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

จากการสุ่มดังกล่าว นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จะถูกแบ่งออกเป็นโรงเรียนละ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 30 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวนนักเรียน 30 คน ดังที่แสดงไว้ในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนในโครงการทดลอง

ชื่อโรงเรียน	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม
โรงเรียนปากท่อพิทยาคม	30	30	60
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64	30	30	60
รวม	60	60	120

กลุ่มทดลอง จำนวน 60 คน ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มตามทฤษฎีพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design (ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ . 2528 : 216) ซึ่งมีลักษณะ ของแบบแผนการทดลอง ตามตารางดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T1	X	T2
CR	T1	-	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- X แทนการจัดกระทำ (Treatment)
- R แทนการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assignment)
- E แทนกลุ่มทดลอง (Experimental Group)
- C แทนกลุ่มควบคุม (Control Group)
- T1 แทนการสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
- T2 แทนการสอบหลังการทดลอง (Posttest)

❧ วิธีดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนฝึก (Pretest) ผู้วิจัย ให้นักเรียนทำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพื่อเลือกนักเรียนที่มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 เท่านั้น แล้วจึงให้ทำแบบวัดสุขภาพจิต เพื่อแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีสุขภาพจิตค่อนข้างสูง และค่อนข้างต่ำ และใช้ผลการเรียน คือ คะแนนเฉลี่ยสะสม แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาค่อนข้างสูงและค่อนข้างต่ำ

2. ดำเนินการฝึก โดยผู้วิจัย เป็นผู้ฝึกนักเรียนในกลุ่มทดลอง และครูประจำวิชา สังคมศึกษารายวิชาพุทธศาสนา สอนในกลุ่มควบคุมในเวลาเดียวกันและระยะเวลาการทดลอง คือ 20 คาบ คาบละ 50 นาที

3. หลังจากจบการฝึก ให้นักเรียนทุกคน ทำแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและวิธีสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย

1. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. แบบวัดสุขภาพจิต
3. ชุดกิจกรรมเพื่อฝึกยกระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม

1. แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ดาวเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉิก (2520) ซึ่งมีลักษณะเป็นปัญหา ที่ขัดแย้งทางด้านจริยธรรม จำนวน 10 เรื่อง แต่ละเรื่องมีคำตอบให้เลือก 6 ตัวเลือก ในแต่ละตัวเลือก จะแสดงถึง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทั้ง 6 ขึ้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ผู้ตอบคนใดเลือกตัวเลือกใดก็จะ ได้คะแนนตรงกับชั้นจริยธรรมของตัวเลือกนั้น ทำดังนี้ทุกเรื่อง จนครบ 10 เรื่อง แล้วนำคะแนนของ

ผู้ตอบทั้ง 10 เรื่องมารวมกัน จึงเป็นผลลัพธ์ของคะแนนจริยธรรมระหว่าง 10-60 คะแนน คะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคนนี้จะสะท้อนให้เห็นจริยธรรม ของผู้ตอบโดยตรงว่า อยู่ชั้นใด ใน 6 ชั้น ที่กล่าวนี้ แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวัน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520) ได้หาค่าความเชื่อมั่นไว้ได้ .77 และในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 5.82-14.23 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

ตัวอย่าง แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

- (๐) ถ้าหน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่มาขอรับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมในการบริจาคโลหิตเพราะ
- ก. เป็นการเสียสละที่ได้ผลไม่คุ้มค่า
 - ข. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง
 - ค. ข้าพเจ้ากลัวว่า จะรู้สึกเจ็บและเมื่อบริจาคโลหิตแล้ว จะทำให้ร่างกายอ่อนแอ ติดโรคได้ง่าย
 - ง. บุคคลไม่จำเป็นต้องละอายแก่ใจตนเองเมื่อไม่ได้บริจาคโลหิตเพราะการทำความดีนั้นทำได้หลายทาง
 - จ. ข้าพเจ้าไม่กลัวเพื่อนจะหาว่า ข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบ เพราะมีเพื่อน ข้าพเจ้าหลายคนก็คงไม่ยอมบริจาคโลหิต
 - ฉ. คนที่ไม่บริจาคโลหิตเพราะมีเหตุผลอันสมควรย่อมไม่ทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดลง

เกณฑ์การให้คะแนน

พิจารณาว่า ผู้ตอบเลือกเหตุผลที่แสดงถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นใด จากชั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก โดยตัวเลือกทั้งหมดในแต่ละเรื่องนั้น เป็นชั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น และถูกนำมาพิมพ์เรียงลำดับปะปนกัน ผู้ตอบคนใดเลือกข้อใด ก็จะได้คะแนนตรงกับชั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของตัวเลือกนั้น คือ

ชั้นที่ 1	หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ	กำหนด	1	คะแนน
ชั้นที่ 2	หลักการแสวงหารางวัล	กำหนด	2	คะแนน
ชั้นที่ 3	หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ	กำหนด	3	คะแนน
ชั้นที่ 4	หลักการทำตามหน้าที่สังคม	กำหนด	4	คะแนน
ชั้นที่ 5	หลักการทำตามคำมั่นสัญญา	กำหนด	5	คะแนน
ชั้นที่ 6	หลักการยึดอุดมคติสากล	กำหนด	6	คะแนน

ผู้ตอบจะต้องทำทั้ง 10 เรื่อง แล้วนำคะแนนของผู้ตอบทั้ง 10 เรื่อง มารวมกัน จึงเป็นผลลัพธ์ของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่าง 10-60 คะแนน

2. แบบวัดสุขภาพจิต

เป็นแบบวัดสุขภาพจิต ซึ่งวัดความวิตกกังวลต่าง ๆ สร้างขึ้นโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2524) โดยใช้ประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบเป็นจำนวน 20 ประโยค คะแนนของผู้ตอบแต่ละคนจึงมีพิสัยระหว่าง 20 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ปฏิเสธว่ามีอาการที่เกิดจากความวิตกกังวลเหล่านี้จะได้คะแนนสูง ซึ่งแสดงว่ามีอาการแสดงว่าวิตกกังวลน้อยและสุขภาพจิตดี ส่วนผู้ที่ตอบว่ามีอาการแสดงว่าวิตกกังวลมากจะได้คะแนนน้อย เป็นผู้ที่สุขภาพจิตไม่ดี ในการแบ่งผู้ตอบออกเป็น สองประเภทตามคะแนนความวิตกกังวลนี้ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตค่อนข้างสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจัดเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตค่อนข้างต่ำ แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2524) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ .78 ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 6.33-15.31 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

ตัวอย่าง แบบวัดสุขภาพจิต

(๐) ข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

ไม่จริงเลย จริงบ้างเล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริงเกินครึ่ง จริง จริงที่สุด

(๐) ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจว่า คุณพ่อ คุณแม่ อาจจะไม่รัก

ไม่จริงเลย จริงบ้างเล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริงเกินครึ่ง จริง จริงที่สุด

(๐) ข้าพเจ้ารู้สึกว่า ตนเองเป็นคนตกใจง่าย

ไม่จริงเลย จริงบ้างเล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริงเกินครึ่ง จริง จริงที่สุด

3. ชุดกิจกรรมเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม

เป็นชุดการฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นได้ ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม การสร้างชุดฝึกนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงจากชุดฝึกที่ สกส. เทียงแท้ (2525) ได้สร้างไว้ 12 กิจกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นที่ 3 ไปสู่ขั้นที่ 4 จำนวน 5 กิจกรรม และกิจกรรมที่ฝึก เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นที่ 2 ไปสู่ขั้นที่ 3 จำนวน 7 กิจกรรม โดยผู้วิจัยเลือกเฉพาะชุดกิจกรรมที่ฝึกจากขั้นที่ 3 ไปสู่ขั้นที่ 4 จำนวน 5 กิจกรรม และสร้างเพิ่มเติมอีก 5 กิจกรรม รวมเป็น 10 กิจกรรม สำหรับกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 5 กิจกรรม ผู้วิจัยปรับปรุงจากกิจกรรมเดิมของ สกส. เทียงแท้ ที่ฝึกจากขั้นที่ 2 ไปสู่ขั้นที่ 3 ให้เป็นการฝึกจากขั้นที่ 3 ไปสู่ขั้นที่ 4 แต่ละกิจกรรมใช้เวลาในการฝึกประมาณ 2 คาบ (100 นาที) ขั้นตอนของกิจกรรมทุกกิจกรรมประกอบด้วย

- 3.1 ขึ้นเตรียม (เตรียมการแสดง, จัดสถานที่)
- 3.2 เล่นเรื่อง (แสดงบทบาท, เล่าเรื่องประกอบภาพ, ฟังนิทาน, อ่านเรื่องราว)
- 3.3 ซักถามเพื่อแบ่งกลุ่ม (ตอบคำถามและให้เหตุผลที่ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำ)
- 3.4 แบ่งกลุ่มเพื่ออภิปรายตามที่ได้ตัดสินใจไว้
- 3.5 อภิปรายและสรุป โดยการเสนอผลงานของกลุ่ม อภิปรายร่วมกัน สรุปเหตุผลที่สำคัญ

หลักสำคัญของการสร้าง กิจกรรมฝึกชุดนี้ ผู้วิจัย ได้ใช้หลักการสร้างให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมดุล ในความรู้ที่ในตัวผู้เรียน แล้วจึงเสนอความรู้ในขั้นที่สูงกว่าให้โดยอาศัยอิทธิพลในกลุ่มเพื่อนและครูช่วยชักจูงอยู่เบื้องหลังตามแบบที่โคลเบอร์กเสนอแนะไว้

เมื่อได้สร้างชุดกิจกรรมการฝึก เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยการอภิปรายกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยนำชุดฝึกที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้นเอง 5 กิจกรรม ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงบทเรียนให้เหมาะสมกับลักษณะทางจิตวิทยาของผู้เรียน จากนั้นจึงนำไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างทุกประการ ผลที่ได้จากการทดลองนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องอีกครั้ง

สถิติปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของผลการเรียน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้มีสติปัญญาสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ถือว่าเป็นผู้มีสติปัญญาน้อย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

หาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบวัดสุขภาวะจิต โดยใช้ t-test

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบวัดสุขภาวะจิต โดยใช้ สัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient Alpha)

วิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง (three-way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1, 2, 3, 4 และ 5

ในการที่มีความแตกต่างกันอย่างเชื่อมั่นได้ (สมมติฐานที่ 2, 3, 4, 5) หาค่าความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ นิวแมนคูลล์ (Kirk ,1982 : 91-92)

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาผลการฝึกให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทฤษฎี ของโคลเบอร์ก พร้อมทั้ง พิจารณาจิตลักษณะทางด้านสติปัญญา และสุขภาพจิตประกอบการฝึกด้วย ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ จึงยึดเอาผลจากการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ร่วมกับจิตลักษณะบางประการเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อจะพิจารณาว่า การฝึกในการวิจัยนี้ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในตัวผู้ฝึกเพียงใด และได้ผลดีมากกว่าผู้เข้ารับการฝึกประเภทใด เมื่อพิจารณาจาก ระดับสติปัญญา และสุขภาพจิต

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดหัวข้อนำเสนอ เพื่อตอบคำถามตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (three - way Analysis of Variance) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างเพื่อดูว่าจะแปรปรวนไปตามการฝึก และปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับสติปัญญาและกับสุขภาพจิตหรือไม่ ในกรณีที่ว่า เหนือ มีระดับนัยสำคัญก็ทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยวิธีของนิวแมนคูลล์

ลักษณะทั่วไปของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง

ก่อนที่จะทำการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน จะขอกล่าวถึงจิตลักษณะด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มและกลุ่มควบคุมเสียก่อน เพื่อแสดงถึงความเท่าเทียมกันของทั้งสองกลุ่มตั้งแต่ก่อนการทดลอง โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบและคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ระหว่าง 30-34 จากนั้นได้ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 60 คน และกลุ่มควบคุม 60 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะได้เสนอผลการวิเคราะห์ไปตาม สมมติฐานตั้งแต่ สมมติฐานที่ 1-5 ซึ่งผลตามสมมติฐานทั้ง 5 สามารถพิจารณาได้ในตารางเดียวกัน โดยแยกการพิจารณาผลการวิเคราะห์ ทีละส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานข้อ 1 สมมติฐานข้อ 1 ตั้งไว้ว่า "กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก" การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังแสดงไว้ใน ตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยพิจารณาตามการฝึก สถิติปัญหา และสุขภาพจิต

แหล่งความแปรปรวน	ดีเอฟ	เอมเอส	เอฟ
ฝึก-ไม่ฝึก (ก)	1	2836.702	163.989 ***
สถิติปัญหา (ข)	1	11.419	.785
สุขภาพจิต (ค)	1	82.604	5.676 *
ก X ข	1	17.680	1.215
ก X ค	1	10.090	.693
ข X ค	1	26.979	1.854
ก X ข X ค	1	4.623	.318
ที่เหลือ	112	14.554	
ทั้งหมด	119	35.844	

*** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ปรากฏผลว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไปตามการฝึกอย่างเชื่อมั่นได้ กล่าวคือ กลุ่มที่ได้รับการฝึก มีคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก (ดังตาราง 5) ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐาน 1

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D
กลุ่มทดลอง	60	42.48	3.89
กลุ่มควบคุม	60	33.38	3.87

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 2 สมมติฐาน 2 ตั้งไว้ว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำที่ไม่ได้รับการฝึก " การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังแสดงไว้ในตาราง 4 ซึ่งจากตาราง 4 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แปรปรวนไป ตามปฏิสัมพันธ์สองทางของการฝึกร่วมกับสติปัญญาแต่อย่างใด ผลนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 3 สมมติฐาน 3 ตั้งไว้ว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดีที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ ที่ไม่ได้รับการฝึก " จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไม่แปรปรวนไป ตามปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่างการฝึกร่วมกับสุขภาพจิตแต่อย่างใด ผลนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 4 สมมติฐาน 4 ตั้งไว้ว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง และสุขภาพจิตดี ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาดำและสุขภาพจิตไม่ดี ที่ไม่ได้รับการฝึก " จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สามทางระหว่างการฝึกร่วมกับสติปัญญาและสุขภาพจิต แต่อย่างใด ผลนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 5 สมมติฐาน 5 ตั้งไว้ว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาสูง และสุขภาพจิตดี มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาดำและสุขภาพจิตไม่ดี " จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4 ปรากฏว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แปรปรวน ไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางระหว่าง สติปัญญาและสุขภาพจิต แต่อย่างใด ผลนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐาน 5

ผลจากการวิเคราะห์ ตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏผลว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไป ตามสุขภาพจิตอย่างเชื่อมั่นได้ กล่าวคือ ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี (คะแนนเฉลี่ย 35.38 เสดติ 3.94) มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี (คะแนนเฉลี่ย 32.92 เสดติ 2.36)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อดังกล่าว ปรากฏผลการวิเคราะห์ เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 เพียงข้อเดียว นั่นคือ การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการฝึกมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก

ฉะนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ สรุปได้ว่า การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก นั้น สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับการฝึก มีพัฒนาการในด้านการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก อย่างเชื่อมั่นได้สูง สำหรับตัวแปรที่นำมาร่วมพิจารณากับการฝึก ซึ่งประกอบด้วย สติปัญญาและสุขภาพจิต ไม่มีผลต่อการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแต่อย่างใด แต่พบผลเพิ่มเติมว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การอภิปรายผลการวิจัยซึ่งจะกล่าวถึงในบทนี้ ได้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการอภิปรายผลซึ่งวิเคราะห์แล้ว และในส่วนที่สองนั้นจะเป็นการเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ตามสมมติฐาน เป็นการอภิปรายผลตามสมมติฐานต่างๆ สำหรับสมมติฐานแรก ซึ่งเป็นการทำนายผลการฝึก เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม อันเป็นตัวแปรอิสระที่จัดกระทำในการวิจัยครั้งนี้ ในสมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า " กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก " การวิเคราะห์ตามสมมติฐานนี้ เน้นการทำนายถึงความแปรปรวนของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาตามตัวแปรที่จัดกระทำในการวิจัยนี้ คือ การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมี 2 ระดับ คือ "ฝึก" และ "ไม่ฝึก" สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง (Three-way Analysis of Variance) จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 แสดงว่า คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่จัดกระทำ คือ "ฝึก" และ "ไม่ฝึก" และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ย ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยในกลุ่มที่ได้รับการฝึกสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างเด่นชัด (คะแนนเฉลี่ย คือ 42.48 และ 33.38 เสดติ 3.89 และ 3.87 ตามลำดับ) ผลดังกล่าวนี้ แสดงว่าก่อนทดลองนั้น กลุ่มทั้งสองมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สาม เมื่อฝึกแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในขั้นที่สูงขึ้นอย่างมาก ส่วนในกลุ่มควบคุมยังคงมีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับเดิม ดังนั้น ผลที่ได้พบ จากการวิเคราะห์ (ดังตาราง 4) จึงเป็นที่น่าพอใจว่า ชุดฝึกกิจกรรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งใช้ในการฝึกนี้ เป็นชุดฝึกจิตลักษณะด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพดี และมีคุณภาพสูงวิธีหนึ่ง

ผลการฝึกฝนเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของการวิจัยนี้ จึงสอดคล้องตาม สมมติฐานที่หนึ่งและยังสอดคล้องกับการวิจัยของ โกศล มิคณ (2524) ของ สกล เทียงแท้ (2525) และงานวิจัยหลายเรื่องในต่างประเทศ เช่น งานของ กิลเซีย (1973) ทราซี และครอส (1973) และทูเรียล (1966) (Keasey, 1975 ;citing Keasey, 1973 ; Tracy and Cross, 1973 ; Turiel, 1966) งานวิจัยของ บิสกิน และฮอสกิสสัน (Biskin and Hoskisson, 1977) โอเวอร์ด์ (Howard,1991) และกรีเออร์ (Grier, 1991) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ฝึกเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้โดยใช้หลักการฝึกฝนตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก เช่นเดียวกับงานวิจัยนี้ กล่าวคือ การสร้างความขัดแย้งใน เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมแล้วเสนอเหตุผลที่สูงกว่าให้ด้วยวิธีต่างๆ กัน ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวนี้ ก็ได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี โดยสามารถพัฒนาเหตุผลของผู้เข้ารับการฝึกได้อย่างเชื่อมั่น ได้สูง อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้แตกต่างจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว คือเป็นงานวิจัยเรื่องแรก ในประเทศไทยที่ฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุระหว่าง 13-16 ปี โดยมีงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า วัยรุ่นส่วนใหญ่มักจะติดอยู่ในขั้นที่ 3 และจะติดจนไปถึงวัยผู้ใหญ่ ฉะนั้น งานวิจัยนี้ได้ทดสอบเพื่อคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 เท่านั้น เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้มีระดับสูงขึ้น ซึ่งอาจถึงขั้น 4 ซึ่งเป็นขั้น ที่เหมาะสมกับระดับอายุที่ควรจะพัฒนาขึ้นได้และเป็นการพัฒนาไปตามลำดับขั้นของ โคลเบอร์ก ซึ่งผลการวิจัยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีระดับความเชื่อมั่นได้สูง

การวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่สองของการวิจัยนี้ พิจารณาความแปรปรวนของคะแนน การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระสองตัวคือ การฝึก 2 ระดับ คือ "ฝึก" กับ "ไม่ฝึก" และระดับสติปัญญา 2 ระดับ คือ ระดับสติปัญญาสูง และ ระดับสติปัญญาต่ำ ในสมมติฐานที่สอง กล่าวว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูงที่ได้รับการ ฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง กว่านักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำที่ไม่ได้รับการฝึก " ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ตามสมมติฐานนี้ คือ คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทั้งสอง สถิติที่ใช้ทดสอบ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 แสดงว่า คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับ

ระดับสติปัญญา

ฉะนั้น ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่เป็นไปตามการคาดหวัง ของสมมติฐานที่สอง ทั้งนี้เพราะสมมติฐานที่สองเน้นการทำนายผลว่า ผู้ที่มีสติปัญญาสูง ย่อมจะส่งเสริมการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ดีกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ แต่เมื่อไม่พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไป ตามลักษณะการฝึกและระดับสติปัญญา เพียงแต่แปรปรวนไป ตามระดับการฝึกอย่างเดียว ฉะนั้น ความสามารถในการให้เหตุผลที่เพิ่มขึ้นจึงมิได้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของระดับสติปัญญา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล _เที่ยงแท้ (2525) ที่พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างเชื่อมั่นได้ กล่าวได้ว่า ผลในเรื่องนี้ยังมีความขัดแย้งกับผลวิจัยบางเรื่องอยู่ จึงควรทดสอบซ้ำในโอกาสต่อไป

ส่วนการวิเคราะห์ตาม สมมติฐานที่สาม ของงานวิจัยนี้ เน้นการทำนายถึงความแปรปรวนของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาตามตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปร คือ การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ระดับ คือ "ฝึก" และ "ไม่ฝึก" ร่วมกับระดับสุขภาวะจิต 2 แบบ คือ สุขภาวะจิตสูง และสุขภาวะจิตต่ำ ซึ่งสมมติฐานที่สาม กล่าวว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาวะจิตดีที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาวะจิตไม่ดีที่ไม่ได้รับการฝึก " สถิติที่ใช้ทดสอบคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 แสดงว่า คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มิได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ ของตัวแปรอิสระทั้งสอง ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ จึงไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสมมติฐานที่สาม แสดงว่า คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มิได้ขึ้นอยู่กับ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับระดับสุขภาวะจิตแต่อย่างใด

การวิเคราะห์ สมมติฐานที่สี่ ซึ่งเป็นการทำนาย ความแปรปรวนของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ การฝึก 2 ระดับ ได้แก่ "ฝึก" กับ "ไม่ฝึก" ระดับสติปัญญา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับสติปัญญาสูง กับระดับสติปัญญาต่ำ และระดับสุขภาวะจิต 2 แบบ คือ สุขภาวะจิตดี และสุขภาวะจิตไม่ดี ในสมมติฐานที่สี่กล่าวว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาสูง และสุขภาวะจิตดี ที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม มีแผนการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่ำ สุขภาพจิตไม่ดี ที่ไม่ได้รับการฝึก"สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 แสดงว่า คະແນການให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมิได้แปรปรวนไปตามการปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามการคาดหวังของสมมติฐานที่สี่

กล่าวได้ว่าการที่สมมติฐานที่สอง สาม และสี่ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากการทดลองนี้อาจมีสาเหตุมาจากผลของการฝึกบดบังผลการวิเคราะห์ตามลักษณะของความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เข้าฝึกทั้งในด้านของระดับสติปัญญา และสุขภาพจิต เนื่องจากการฝึกการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในงานวิจัยนี้ เป็นการฝึกนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในขั้นที่สาม ให้พัฒนาสูงขึ้น ดังนั้น เมื่อวิธีการฝึกมีความเข้มข้นมาก จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเกือบทุกคนไม่ว่าจะมีสติปัญญาต่ำหรือสุขภาพจิตไม่ดีก็สามารถพัฒนาขึ้นสู่ระดับสูงขึ้นได้ แต่อาจจะพัฒนาได้ช้ากว่าพวกที่มีสติปัญญาสูงหรือสุขภาพจิตดี ซึ่งกลุ่มที่สติปัญญาต่ำ หรือสุขภาพจิตไม่ดี อาจจะพัฒนาขึ้นสู่ขั้นที่สี่ หลังจากร่วมกิจกรรมครบทั้ง 10 กิจกรรมแล้ว แต่กลุ่มนักเรียนที่สติปัญญาสูงหรือสุขภาพจิตดีอาจจะพัฒนาสูงขึ้น หลังจากร่วมกิจกรรมเพียง 2 หรือ 3 กิจกรรม เท่านั้นก็ได้ แต่หลังจากครบ 10 กิจกรรมแล้ว กลุ่มนี้ก็ยังคงมีแผนการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่สี่เหมือนเดิม เพราะเนื่องจากกิจกรรมที่ฝึกเน้นการพัฒนาสู่ขั้นที่สี่เท่านั้น และขั้นที่สี่ เป็นขั้นที่เหมาะสมกับระดับอายุของกลุ่มนักเรียนกลุ่มนี้แล้ว

สำหรับ สมมติฐานที่ห้า เน้นการทำนายผล การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยการพิจารณา ตามตัวแปรอิสระสองตัวคือ ระดับสติปัญญา 2 ระดับ คือ ระดับสติปัญญาสูง กับระดับสติปัญญาต่ำ และระดับสุขภาพจิต 2 ระดับ คือ สุขภาพจิตดี และสุขภาพจิตไม่ดี ในสมมติฐานที่ห้ากล่าวว่า " กลุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาสูง และมีสุขภาพจิตดี มีแผนการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำและสุขภาพจิตไม่ดี " สถิติที่ใช้ในการทดสอบ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง จากผลการวิเคราะห์ในตาราง 4 แสดงว่า คະແນການให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มิได้ขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ ระหว่างระดับสติปัญญากับสุขภาพจิต ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามความคาดหวัง ของสมมติฐานที่ห้า ซึ่งจากตาราง 4

พบว่า คະแนผลการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแปรปรวนไป ตามระดับของสุขภาพจิตแต่เพียงอย่างเดียว แต่ไม่แปรปรวนไปตามระดับของสติปัญญา ฉะนั้น ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากงานวิจัยนี้ จึงขึ้นอยู่กับระดับของสุขภาพจิตแต่เพียงอย่างเดียวมิได้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา

สาเหตุที่สมมติฐานที่ห้า ไม่ได้รับการสนับสนุนจากงานวิจัยนี้ อาจเนื่องมาจากข้อมูลเกี่ยวกับระดับสติปัญญา เพราะในการวิเคราะห์สมมติฐานที่ห้าไม่เกี่ยวข้องกับการฝึก เป็นการพิจารณาเฉพาะปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสติปัญญากับสุขภาพจิตเท่านั้น แต่ระดับสุขภาพจิต ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่ระดับสติปัญญา ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว ในการวิจัยนี้ระดับสติปัญญาผู้วิจัยใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของนักเรียน เทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่า นักเรียนคนใด มีระดับสติปัญญาสูง และนักเรียนคนใดมีระดับสติปัญญาต่ำ แต่เนื่องจากคะแนนสะสมของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นคะแนนที่เฉลี่ยในทุกรายวิชาที่เรียนซึ่งมีทั้งวิชาที่ทดสอบเฉพาะความรู้ความคิด และวิชาที่ทดสอบเฉพาะทักษะปฏิบัติ ฉะนั้น คะแนนเฉลี่ยสะสมที่ได้ จึงไม่ใช่คะแนนเกี่ยวกับความรู้ความคิดแต่เพียงอย่างเดียว จึงทำให้ไม่สามารถแยกความแตกต่างได้อย่างเด่นชัดนัก

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยตามสมมติฐานทั้งห้าประการนั้น ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่เพียงสมมติฐานเดียวคือ ได้พบว่าผลของการฝึกครั้งนี้ สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของผู้เข้าฝึกให้สูงขึ้นอย่างเชื่อมั่นได้อย่างแท้จริง ส่วนสมมติฐานอื่นๆ อีกสี่ประการ ไม่ได้รับการสนับสนุนแต่อย่างใด

การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับการฝึกฝนโดยวิธีอภิปรายกลุ่ม

จากหลักฐานที่ได้พบจากงานวิจัยนี้ทำให้เชื่อมั่นได้ว่า การฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มตามทฤษฎีของ โคลเบอร์ก นั้น สามารถใช้ได้ดีกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีอายุระหว่าง 13-16 ปี และมีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในชั้นที่ 3 ให้พัฒนาสู่ระดับที่สูงขึ้นได้ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกทั้ง 10 กิจกรรม เน้นการฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น ส่วนผลจากการฝึกนั้น พบว่า เมื่อแบ่ง

ผู้เข้ารับการฝึกออกเป็นสองลักษณะ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ระดับสติปัญญาสูงต่ำ และสุขภาพจิตดีและไม่ดี ผลปรากฏว่าผู้เข้ารับการฝึกทุกประเภทมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นทุกกลุ่ม แสดงว่าผลการฝึกครั้งนี้ มีลักษณะเข้มข้น จนกระทั่ง ผลดังกล่าวบ่งชี้ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีมาแต่เดิมได้

ข้อดีและข้อจำกัดของงานวิจัย

เพื่อให้ผู้ที่มาศึกษางานวิจัย และผู้ที่นำผลการวิจัย ไปใช้ประโยชน์ต่อวงการศึกษามีได้เห็นจุดเด่น และจุดอ่อนในด้านคุณภาพความน่าเชื่อถือ และเพื่อจะได้ปิดกั้นจุดอ่อนในการทำวิจัยในแนวทางนี้ต่อไป จึงขอชี้แจงให้ทราบถึงข้อดี และข้อจำกัดที่พบในงานวิจัยนี้ ดังนี้

ข้อดีของงานวิจัย

1. เป็นงานวิจัยที่พัฒนาจริยธรรมที่กำหนดทิศทางและขั้นตอนการพัฒนาได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1.1 เป็นการพัฒนาแบบไม่ถอยหลังเข้าคลอง

1.2 เป็นการพัฒนาแบบไม่ข้ามขั้น

1.3 เป็นการพัฒนาที่นักพัฒนาทราบก่อนล่วงหน้าว่า ผู้ที่รับการพัฒนานั้น มีเหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในขั้นใด

1.4 กำหนดได้ว่าขั้นต่อไปที่จะพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการฝึกนั้นควรจะเป็นขั้นใด

1.5 มีเครื่องมือวัดผลที่น่าเชื่อถือ

2. ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นตัวแปรที่มีการพยากรณ์ว่าควรจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับमितฤษฎี และงานวิจัยรองรับ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีทั้งส่วนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีและผลการวิจัยต่างๆ บางส่วนก็มีเครื่องมือที่เชื่อถือได้ใช้กันอยู่แล้ว เครื่องมือเหล่านี้ได้นำมาวิเคราะห์หาคุณภาพด้านต่างๆ จนมั่นใจว่ามีคุณภาพและมาตรฐานแล้วจึงได้นำไปใช้

4. การฝึกเพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม นอกจากจะเป็นการรวมวิธีการฝึกหลายวิธีเข้าด้วยกัน ตามหลักของ โคลเบอร์ก แล้ว ยังเข้าได้ดีกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น นั่นคือ การสร้างเสริมให้เด็กมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ รู้จักคิด ใช้เหตุผลแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนสามารถทำงานเป็นกลุ่ม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ เพราะการฝึกดังกล่าว ต้องอาศัยการร่วมกันคิดแก้ปัญหา ต้องช่วยกันทำงานทุกคน

ข้อจำกัดของงานวิจัย งานวิจัยนี้มีข้อจำกัด หรือข้อบกพร่องที่ควรนำมากล่าวไว้ เพื่อผู้ศึกษางานวิจัยจะได้ทราบจุดอ่อนของการวิจัยคือ

1. ด้านการติดตามผลระยะยาว งานวิจัยนี้ ยังขาดการติดตามผลระยะยาว คือ หลังการทดลองแล้ว 2 สัปดาห์ ได้มีการวัดตัวแปรตามต่อจากนั้นก็มิได้ทำการวัดอีก ถ้าหากมีการวัดจิตลักษณะที่ฝึกอีก คือ หลังการทดลองแล้ว 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี ก็จะทำให้ผลการวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะการติดตามผลระยะยาว ย่อมจะทำให้ทราบถึงจิตลักษณะที่ได้รับการฝึกว่า จะคงทนอยู่เพียงใด ฉะนั้น งานวิจัยนี้จะดำเนินต่อไปตามแนวทางของงานวิจัยนี้ จึงควรมีการติดตามผลระยะยาว

2. ในการวิจัยครั้งนี้ การวัดระดับสติปัญญา ได้ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัววัด ผู้วิจัยคาดว่าถ้าใช้แบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาเป็นเครื่องมือในการวัดน่าจะให้ผลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ที่ศึกษาประสิทธิภาพของการฝึกอบรมจริยธรรม โดยสร้างชุดการสอน แบบอภิปรายในกลุ่มนักเรียนภายใต้การนำของครู รวม 10 เรื่อง ซึ่งสามารถนำไปใช้สอนในเด็ก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการวิจัยนี้ พบว่า มีประสิทธิภาพสูง สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้มากและเร็วกว่าที่จะเกิดการพัฒนาในตัวนักเรียนเองตามธรรมชาติ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรนำชุดฝึกกิจกรรมการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ในช่วงอายุเดียวกัน เพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มเหล่านั้นให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

เนื่องจากผลของการวิจัยนี้ เป็นเพียงการพัฒนาลักษณะทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่ระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมอยู่ในขั้นที่ 3 ให้มีระดับสูงขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการหยุดชะงักของวัยรุ่นและวัยรุ่นผู้ใหญ่ไทยที่ส่วนใหญ่จะหยุดชะงักอยู่ในขั้นที่ 3 เท่านั้น ดังนั้นการดำเนินการวิจัยต่อไป จึงสมควรที่จะพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ ตามความเหมาะสมของระดับอายุ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ว่าผู้ใหญ่ไทยมีจำนวนไม่เกิน 20% มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 และ 5 ส่วนในเด็กก็ควรพัฒนาต่อยกขึ้น 2 ต่อไปถึงขั้น 3 ให้มั่นคงด้วย

สำหรับตัวแปรที่พิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนา ผู้วิจัย เห็นสมควรที่จะวัดระดับสติปัญญา ด้วยแบบวัดเชาว์ปัญญา ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มที่นำมาทดลอง มีความแตกต่างทางด้านความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา อย่างชัดเจน มากกว่าการวัดระดับสติปัญญาด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในปัจจุบัน เป็นผลการวัดทั้งทางด้านความรู้และความสามารถในการปฏิบัติ จึงอาจทำให้ความแตกต่างไม่เด่นชัดนัก

ประการสุดท้ายที่ขอเสนอแนะในการวิจัยนี้ คือ ระยะเวลาของการฝึก และการวัดผลการฝึก คือ ถ้ามีการฝึกฝนอย่างเข้มข้นเกินไป จะมีผลทำให้กลุ่มต่างๆ ซึ่งมีจิตลักษณะบางประการที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน เมื่อเสร็จสิ้นการฝึก ดังนั้นในขณะฝึก ควรมีการวัดการพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นระยะด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมในขณะฝึกด้วยว่า ในกลุ่มที่มีลักษณะภายในแตกต่างกัน กลุ่มไหนจะพัฒนาได้เร็ว ช้า ต่างกันอย่างไร และเป็นผลให้ทราบว่า การฝึกดังกล่าวควรใช้ชุดฝึกกิจกรรม จำนวนอย่างน้อยกี่กิจกรรม จึงสามารถพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนแต่ละลักษณะได้ เพื่อจะได้ประหยัดเวลา และทรัพยากรที่ใช้ในการฝึก และเพื่อปรับปรุงแก้ไขจำนวนชุดการฝึกให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมและจริยธรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และคาดว่า งานวิจัยนี้ จะช่วยเป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือคิดค้นเทคนิควิธีการพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น และเหมาะสมยิ่งขึ้น

מרחק מדור

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์. / "จริยธรรมในสังคมไทย", รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน.

หน้า 18. กรุงเทพฯ ; คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, 2522

โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทสมมติของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2524 . อัดสำเนา.

ไกรวุฒิ ฤทธาภรณ์. การเปรียบเทียบความสามารถในการตัดสินใจกับปัญหาของนักเรียนประถมศึกษาที่มีแบบการคิดและสติปัญญาแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2529. อัดสำเนา.

ขจรศักดิ์ จอมหงษ์. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ดต้น ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสามัคคีวิทยาการจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

จิรพรรณ สุขตลอดชีพ. ผลของการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2530. อัดสำเนา.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4 ; กรุงเทพฯ ; ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มติดต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเนื้ญแซ ประจวบปัจฉิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ ; สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2520.

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2520.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบเจจิก. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับสุขภาพจิตและจริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2524.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การพัฒนาจริยธรรม : ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2522.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "วิทยาศาสตร์การพัฒนจริยธรรมในเด็กและเยาวชน", แนะแนว. 26(140) : 54-71 ; เมษายน-พฤศจิกายน. 2535.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "การพัฒนจิตใจข้าราชการ : หลักและแนวปฏิบัติทางวิชาการ", วารสารข้าราชการ. 30(2) : 21-32 ; 2528.
- ทิพวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2535. อัดสำเนา.
- ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. ผลของบทบาทสมมติ ที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2532. อัดสำเนา.
- นันทิยา ยิ่งเจริญ. การศึกษาพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2526. อัดสำเนา.
- นัยนา ดิษฐะ. การยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามและสี่ในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ มหาวินิต . กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย , 2524. อัดสำเนา.

ผะอบ โปะษะกฤษณะ. ลักษณะสำคัญของภาษา : การเขียน การอ่าน การพูด การฟัง.

โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521.

นวลละออ สุภาพล. ผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อย
ตำรวจ. ปริญญาโท กศ.ด. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2534. อัดสำเนา.

ปัทมาวดี ละออจันทร์. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม
โดยวิธีการใช้บทบาทสมมติ และหุ่นเชิดมือ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริญญา
โท กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2531.
อัดสำเนา.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ ; อักษรเจริญทัศน์.
2530.

ละอองทิพย์ พลาณภาพ. สุขภาพจิตกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อม
ต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2532. อัดสำเนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ ; ศึกษาพร ,
2528.

วิชาการ , กรม. แนวทางการนิจาวนาจริยธรรมไทย : การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ
จริยธรรม. 23-27 มกราคม 2523. กรุงเทพฯ ; กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2323.

วิชาการ , กรม. การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมขององค์ประกอบที่มี
อิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ ; กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ , 2524.

วิชาการ , กรม. การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มี
อิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม . กรุงเทพฯ ; โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.

- ศิริพร แยมนิล. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับอายุ และการศึกษาของคนไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2530. อัดสำเนา.
- สกล เทียงแท้. ผลการใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม ในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2525. อัดสำเนา.
- สง่า วุฒิประจักษ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2521. อัดสำเนา.
- สมศิริ ปลื้มจิตต์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการสอนโดยใช้บทบาทสมมติกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2534 . อัดสำเนา.
- สิริพร แก้วนุ่น. การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2526. อัดสำเนา.
- สายสมร ชาติยานนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับความสามารถ ด้านเหตุผลกับการอบรมเลี้ยงดูของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2526. อัดสำเนา.
- สมเดช สีสั่ง. การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ ; มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2525. อัดสำเนา.
- สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน , รัชณี ดิยพันธ์ และชัยนาถ นาคบุปผา . พัฒนาการใช้เหตุผลทางจริยธรรม. รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2526.

สุรพล นาควนิช. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2522. อัดสำเนา.

สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2533.

สวิทย์ ก้องอา. การศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติ และการขีดหน้่งตล่งของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2532. อัดสำเนา.

Arbuthnot. J. L. "Moral reasoning development programmes in prison: Cognitive-developmental and critical reasoning approaches", Journal of Moral Education . 13(2) 112-123.

Batt, H.W. Thai Conceptions of justice on Kohlberg' s moral development scale. Unpublished manuscript, State University of New York at Albany, 1975.

Biskin , Donald S . and Kenneth Koskisson. " An Experimental Test of the Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Foud in Children' Literature on Moral Reasoning,"in The Elementary School Journal. 77(5) ,p : 407-415, 1977.

Brown, Goldson . "The relationship between cognitive style, critical thinking, and moral reasoning among adolescents,"Dissertation Abstracts International. 51(9) :3013-A ;1990.

Brown, Roger. Social Psychology. New York : Free Press, 1965.

Decosta, S.B. "A Study of Developing Moral Opinions in Young Children," Dissertation Abstracts International. 40(12): 6141-A ;1979.

- Grier, and Leslie " The effects of moral reasoning and perceived efficacy on behavior reflective of moral attributes",
Dissertation Abstracts International. 52(5):2792-B ;1991.
- Hoffman Martin L ."Moral Development,"in armichael's Manual of Child Development. V.2, 3 rd.ed., New York : John Wiley and Son Inc , 1970.
- Hogan, Robert. " Moral Conduct and Moral Character ; A Psychological Perspective",Psychological Bulletin.79:217-232 ; April 1973.
- Howard,Mary. " The effects of a deliberate psychological education program on the moral reasoning , identity formation, and achievement motivation among , gifted adolescents ",
Dissertation Abstracts International. 52(4) : 1211-A ; 1991.
- Keasey. Moral Education . London, George Allen and Unwin Ltd, 1975.
- Keasey. Charles B. "Experimentally Induced Changes in Moral Opinions and Reasoning," Journal of Personality and Social Psychology. 26(1).
- Kirk, Roger E. Experimentat Design : Procedures for the Behavioral Science 2nd ed. Belmont Calif : Brooks/Cole Publishing, 1982.
- Kohlberg. I. "Development of Moral Character and Ideology," in M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (eds.) Review of Child Development Research V.1. Hartford, Connecticut : Connecticut Printers, Inc, 1964.
- Kohlberg. "Education for Justice : a Modern Statement of the Platonic View," in Moral Education : Five Lectures. p. 57-84 Massachusetts, Cambridge, Harvard University Press, 1970.

Kohlberg. " Moral Stages and Moralization : The Cognitive Development Approach, "in Moral Development and Behavior : Research, and Social Issues. p. 31-53 , New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.

Kohlberg. "Stage and Sequence ;the Cognitive Development Approach to Socialization," in Handbook of Socialization: Theory and Research. p. 347-480. Chicago: Rand Monally, 1969.

✓ Lefurgy, W.G. and G.W. Waloshin. " Immediate and Longterm Effects of Experimentally Induced Social Influence in the Modification of Adolescents Moral Judments,"Journal of personality and Social Psychology. 18(12) : 104-110 December; 1969.

Lickona, Thomas (cd). Moral Development and Behavior, Theory, Research and Social Issues. New York ; Holt, Rinehart and Winston, 1976.

Lunn A.J. "The Effects of Group Techniques on the Attitude Held by Children Toward Moral and Spiritual Values, " Dissertation Abstracts . 28(5) : 1734-A ; November, 1967.

✓ Piaget, J. and B. Inbelder. The Psychology of the Child . New York: Basic Book, 1969.

Piaget, J. The Moral Judgement of the Child . New York : Pegeuin Education Books, 1977.

Schleifer Michael and Verginia I. Douglas. " Effects of Training on the Moral Judgement of Young Children, "Journal of Personality and Social Psychology ." 28(1) : 62-68 ; October, 1973.

- Tracy, James J. and Herbert J. Cross. Antecedents of Shift in Moral Judgment," Journal of Personality and Social Psychology . 26(2) : 238-244, May, 1973.
- Turiel, Elliot , " An Experimental Test of the Sequentiality of Development Stages in the Child's Moral Judgment," Journal of Personality and Social Psychology . 3(6) : 611-618, June, 1966.
- Turiel, E. and Golda R. Rothman. " The Influence of Reasoning on Behavioral choices at Different Stages of Moral Development." Child Development .43(3) : 741-756; September-December, 1972.
- Vincent, B.R. " The Effects of Two-Teaching Approaches on the Moral Judgment of Sixeth grade children, " Dissertation Abstracts . 37(10): April, 1976.

ภาคผนวก ก

1. แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. แบบวัดสุขภาพจิต

ชื่อ..... ชั้น..... โรงเรียน.....

แบบวัด การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำแนะนำในการตอบ

คำถามนี้เป็นเรื่องสั้นๆ ของบุคคลต่างๆ ให้นักเรียนอ่านซ้ำๆ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำบางสิ่งบางอย่าง ให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้ว หยุดคิดถึงเหตุผล ว่าถ้านักเรียนเป็นคนนั้น นักเรียนจะเลือกกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลใด เมื่อนักเรียนได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ สำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่นักเรียนคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ก็ขีด เครื่องหมาย (X) หน้าตัวเลือกนั้น ในการตอบคำถามแต่ละข้อ ให้เลือกตอบได้ เพียงคำตอบเดียว

1. ถ้าหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มารับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมในการบริจาค เพราะ
 - เป็นการเสียสละที่ได้ผลไม่คุ้มค่า
 - เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตนเอง
 - ข้าพเจ้ากลัวว่าจะรู้สึกเจ็บ และเมื่อบริจาคโลหิตแล้ว จะทำให้ร่างกายอ่อนแอ ติดโรคได้ง่าย
 - บุคคลไม่จำเป็นจะต้องละอายใจตนเอง เมื่อไม่ได้บริจาคโลหิต เพราะการจะทำความดีนั้น ทำได้หลายทาง
 - ข้าพเจ้าไม่กลัวเพื่อนจะหาว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบ เพราะมีเพื่อนของข้าพเจ้าหลายคนก็คงจะไม่ยอมบริจาคโลหิต
 - คนที่ไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควร ย่อมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเอง ลดลง

2. ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูงเพื่อรับนำคนเจ็บหนักส่งโรงพยาบาล รถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎหมายจราจร เพราะ
- เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษากฎหมายจราจร
 - ข้าพเจ้ากลัวจะถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย
 - การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้ที่โง่เขลาเบาปัญญา
 - ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
 - ชีวิตคน ๆ เดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
 - เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น
3. ถ้าข้าพเจ้าเห็นผู้ร้ายกำลังลักทรัพย์และต่อมาผู้ร้ายถูกจับได้ ตำรวจขอร้องให้ข้าพเจ้าเป็นพยาน ข้าพเจ้าจะไม่ยอมเป็นพยานให้ เพราะ
- ถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นพยานก็ไม่เป็นการกระทำที่ขัดกับกฎหมายใดๆ
 - ข้าพเจ้ากลัวผู้ร้ายจะแก้แค้นภายหลัง
 - การปรักปรำผู้อื่น โดยข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเขาเป็นผู้ร้ายจริงเป็นสิ่งที่น่าละอายใจเกินกว่าที่ข้าพเจ้าจะทำได้
 - เป็นการฉลาดที่จะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน เพราะคนอื่น ๆ ก็คงจะเห็นว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว
 - การเป็นพยานให้ตำรวจจะทำให้ข้าพเจ้ามีแต่ทางเสียมากกว่าทางได้
 - ไม่เป็นการเห็นแก่ตัว ที่ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผลที่สมควร
4. ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ถึงแม้จะมีคนเข้าคิวซื้อตั๋วเป็นแถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิว ตั๋วอาจหมดเสียก่อน แต่ข้าพเจ้าก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลัง เพราะ
- ข้าพเจ้ากลัวการแย่งชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้
 - เป็นการรักษาความยุติธรรมที่ทุกคนต้องการ

- เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
 - ข้าพเจ้าอยากให้คนอื่นเห็นว่าข้าพเจ้ามีมารยาทดี
 - ข้าพเจ้าคิดว่า ไม่มีใครในแถวอยากให้ข้าพเจ้าแซงคิว เพราะข้าพเจ้าเอง ก็ไม่
อยากให้ใครมาแซงคิวข้าพเจ้าเช่นกัน
 - ข้าพเจ้ามาที่หลังคนอื่นฯ จึงต้องรับผิดชอบในผลของการมาที่หลังนั้น
5. ถ้าข้าพเจ้าจำเป็น ต้องซื้อของอย่างหนึ่ง แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่า
ข้าพเจ้าจำเป็น จะต้องใช้ของสิ่งนั้น ถ้าเผอิญพ่อค้าคนนั้น ทอนเงินเกินมาให้ข้าพเจ้า
ข้าพเจ้าจะไม่คืนเงินที่เกินให้คนขาย เพราะ
- คนที่ไม่สมควรได้รับการกระทำตอบที่ไม่ดีเช่นเดียวกัน
 - พ่อค้าทอนเงินให้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิที่จะเก็บเงินนั้นไว้
 - การรับเงินที่ทอนเกินมามีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมาย
 - เงินนั้นแม้มีค่าเพียงเล็กน้อยแต่ไม่ควรให้เสียไป
 - การสอนให้พ่อค้า รู้จักระมัดระวังผลประโยชน์ของตน ช่วยลดความละอายใจของ
ข้าพเจ้าที่จะรับเงินเกิน
 - ถ้าข้าพเจ้าคืนเงินให้พ่อค้า คนอื่นๆ จะหาว่าข้าพเจ้าโง่
6. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าเดินข้ามถนน ข้าพเจ้าจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะ
- เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
 - การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียวไม่เหมาะสมกับกาละ เทศะในที่นี้
 - ความเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมทำให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
 - ข้าพเจ้าต้องการ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่นฯ
 - ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้
 - โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชนบนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่นๆ

7. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้มีหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน แต่มีเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าคนหนึ่ง กระทำความผิดอย่างร้ายแรง ด้วยการหนีโรงเรียนไป เล่นการพนัน ข้าพเจ้าจะไม่รายงานความผิดให้ทางโรงเรียนทราบ เพราะ
- ข้าพเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป
 - การให้อภัยและตักเตือนผู้ทำผิดจะ เหมาะสมกว่า
 - ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าจะถูกลงโทษจากทางโรงเรียน
 - การทำความผิดแค่เพียงครั้งเดียว แต่ถึงกับต้องออกจากโรงเรียน ไม่เป็นการ ยุติธรรมเลย
 - เพื่อนๆ จะได้ชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนรักพวกพ้อง
 - การทำตามหน้าที่ของข้าพเจ้าอาจทำให้คนอื่นๆ เสียอนาคตในการเรียน
8. ในการสอบคราวหนึ่ง ข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า เพื่อนที่ นั่งข้างๆ สงสารจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าก็จะไม่ยอมรับกระดาษ คำตอบของเพื่อน เพราะ
- ข้าพเจ้ากลัวจะถูกจับได้และถูกลงโทษให้สอบตก
 - เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องเตรียมพร้อมในการสอบ
 - อยากให้เพื่อนเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนซื่อตรง
 - ข้าพเจ้ากลัวจะเป็นหนี้บุญคุณต้องตอบแทนเพื่อนคนนั้นในภายหลัง
 - เป็นการไม่ยุติธรรม และขาดความรับผิดชอบอย่างมาก ที่ข้าพเจ้าจะลอกคำตอบ ของเพื่อน
 - ข้าพเจ้าต้องการรักษาศักดิ์ศรีของตนเอง

9. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าปลุกมะม่วงไว้ริมรั้วบ้าน และกิ่งที่ยื่นเข้ามาในเขตบ้านของข้าพเจ้า มีลูกมะม่วงกำลังสุกติดอยู่ ถ้าเจ้าของไม่ทราบ ข้าพเจ้าจะเก็บมะม่วงลูกนั้นก่อนขออนุญาตเจ้าของ เพราะ
- ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าจะขออนุญาตเขาทีหลัง และบ้านข้าพเจ้าจะมีโอกาสให้ของตอบแทนเขาได้
 - การกระทำได้กล่าวเหมาะสมกว่าการที่จะปล่อยให้มะม่วงนั้นเน่าเสียไปโดยเปล่าประโยชน์
 - เป็นการน่าละอายใจอย่างมาก ที่ทำเช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าทำไป เพื่อตนเองจะได้รู้สึของความไม่สบายใจ เพื่อเป็นบทเรียน ให้ข้าพเจ้าละเว้นจากการกระทำเช่นนี้ตลอดไป
 - การเก็บมะม่วงเพียงสองสามลูกของผู้อื่นมิใช่เป็นความผิดที่ร้ายแรงอะไร
 - ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นนี้ คงจะไม่มีใครว่าข้าพเจ้ามากนัก
 - กิ่งมะม่วงล้ำเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะเก็บมะม่วงนั้น
10. ถ้าข้าพเจ้า ขึ้นรถประจำทาง ที่มีผู้โดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถ ลืมเก็บค่าโดยสาร ข้าพเจ้าจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะ
- ถ้าข้าพเจ้าเป็นกระเป๋ารถ ก็คงต้องการให้ผู้โดยสารเสียค่าโดยสาร โดยไม่ต้องตามทวง
 - การช่วยเหลือผู้อื่นที่บกพร่องต่อหน้าที่โดยไม่เจตนาย่อมเป็นการกระทำที่เหมาะสม
 - ข้าพเจ้าต้องการจะป้องกันมิให้มีเรื่องบาดหมางกับกระเป๋ารถ ไม่ว่ากรณีใดๆ
 - ข้าพเจ้าต้องการให้เป็นตัวอย่างที่ดีกับผู้พบเห็น
 - เป็นหน้าที่ของผู้ใช้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ
 - ข้าพเจ้าจะเกิดความละอายใจตนเองมาก ที่ถือโอกาสไม่ให้เงินแก่เขา

ชื่อ..... ชั้น..... โรงเรียน.....

แบบวัดสุขภาพจิต

คำแนะนำในการตอบ

ให้นักเรียนอ่านประโยคนำให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่า ข้อความนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วขีด (/) ลงบนเส้น ที่มีคำบรรยายจาก ไม่จริงเลย จริงบ้าง เล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริง เกินครึ่ง จริง จริงที่สุด เพียงแห่งเดียวต่อข้อ กรุณาตอบให้ครบทั้ง 20 ข้อ

1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเป็นคนตื่นตัวง่าย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริง เกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสนใจอะไรไม่ได้นาน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริง เกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

3. เวลาทำงานใครมาส่งเสียงข้างๆ ข้าพเจ้าจะทำต่อไปไม่ได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริง เกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

4. ข้าพเจ้ามีเรื่องกลุ้มใจอยู่เสมอ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

5. ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจถ้าจะต้องตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

6. ถ้ามีคนมาขัดใจหรือยั่วเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าจะโกรธเอาง่ายๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

7. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลใจว่าคุณพ่อคุณแม่อาจจะไม่รัก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

8. เมื่อครูถามคำถามในห้องเรียน ถึงจะตอบได้ข้าพเจ้าก็ไม่กล้าตอบ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

๙. ข้าพเจ้ารู้สึกกลัว โดยไม่รู้ว่ากลัวอะไรอยู่บ่อย ๆ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

10. ข้าพเจ้าบังคับตนเองไม่ค่อยได้

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

11. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนตกใจง่าย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

12. เวลาดีใจข้าพเจ้ารู้สึกดีใจมาก และเวลาเสียใจข้าพเจ้าก็รู้สึกเสียใจมาก

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

13. ข้าพเจ้าไม่ค่อยกล้าทำความรู้จักกับคนที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

14. ข้าพเจ้าไม่ชอบบพุดเล่นเลย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

15. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองทำอะไรผิดอยู่เสมอ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

16. ข้าพเจ้ารู้สึกหวาดกลัวอยู่เสมอว่าคุณพ่อ คุณแม่ หรือครูจะลงโทษ

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

17. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่ดีเลย

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

18. เมื่อเข้าเรียนตอนกลางคืน ข้าพเจ้ามักนอนไม่ค่อยหลับ เพราะคิดอะไรต่างๆ นานา

_____	_____	_____	_____	_____	_____
ไม่จริงเลย	จริงบ้างเล็กน้อย	จริงไม่ถึงครึ่ง	จริงเกินครึ่ง	จริง	จริงที่สุด

19. บางเวลาข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัด อยากตะโกนออกไปดัง ๆ

ไม่จริงเลย จริงบ้างเล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริงเกินครึ่ง จริง จริงที่สุด

20. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่ใคร่อยากจะเล่นกับข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้าเล่นผิดกติกาบ่อย ๆ

ไม่จริงเลย จริงบ้างเล็กน้อย จริงไม่ถึงครึ่ง จริงเกินครึ่ง จริง จริงที่สุด

ภาคผนวก ข

ชุดกิจกรรมเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
และสรุปขั้นตอนการดำเนินการอภิปรายทางจริยธรรม

กิจกรรมเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

หลักการและเหตุผล

กิจกรรมเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ เป็นชุดฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้สามารถให้เหตุผลในระดับที่สูงขึ้นได้ ด้วยวิธีอภิปรายกลุ่ม โดยเน้นการฝึกเพื่อพัฒนาระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมผู้ที่มีความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นบุคคลที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน จึงแสดงพฤติกรรมต่างๆ ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ผู้อื่นพอใจและยอมรับตน ให้พัฒนาไปสู่ขั้นที่ 4 โดยเปลี่ยนไปเป็นบุคคลที่มีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตนและถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวังไว้ ทั้งนี้เพราะเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์ และระเบียบต่างๆ ที่จะช่วยให้สังคมสงบสุขได้

หลักสำคัญของชุดฝึกนี้ คือการสร้างให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมดุลในความรู้ขึ้นในตัวผู้เรียน แล้วจึงเสนอความรู้ในขั้นที่สูงกว่า 1 ขั้นให้โดยอาศัยอิทธิพลในกลุ่มเพื่อนและครูช่วยชักจูงอยู่เบื้องหลังตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก

กิจกรรมเพื่อฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้มีอยู่ทั้งหมด 10 กิจกรรม เวลาที่ใช้ฝึกกิจกรรมละ 2 คาบ รวม 20 คาบ รายละเอียดของแผนการสอนแต่ละกิจกรรมมีดังนี้

กิจกรรมที่ 1

เรื่อง " ลอกข้อสอบ "

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียน ได้ฝึกการตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในระดับที่เหมาะสม (ชั้น 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

นักเรียนนั่งตามปกติ

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความพร้อมที่จะเรียนและทำกิจกรรมต่อไป

1. นักเรียนคิดว่าการเรียนหนังสือสำคัญหรือไม่ ? ถ้าสำคัญ สำคัญอย่างไร ?
2. ตอนไหน ? ที่นักเรียนตื่นเต้น, กังวลใจ หรือกลัวมากที่สุด (การสอบ)
3. นักเรียนคิดว่าถ้าเราไม่สนใจเวลาเรียนตอนสอบจะเป็นอย่างไร ?
(ทำข้อสอบไม่ได้)
4. ถ้าตอนสอบนักเรียนทำไม่ได้เลยนักเรียนจะทำอย่างไร ?

ข. เสนอเรื่อง (20 นาที)

ก่อนที่ครูจะเล่าเรื่อง ครูชี้แจงกับนักเรียนว่า ครูมีตัวอย่างเรื่องเกี่ยวกับการสอบจะเล่าให้นักเรียนฟัง ขอให้นักเรียนฟังด้วยความตั้งใจ และในตอนท้ายจะมีเรื่องให้ช่วยคิดด้วย ต่อจากนั้นครูเล่าเรื่องประกอบภาพซึ่งเตรียมไว้ โดยมีเนื้อเรื่องดังนี้

เรื่อง “ ลอกข้อสอบ ”

นันทา กับอารี เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งสองเป็นเพื่อนสนิทกันมาก มักไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ แต่ทั้งสองมีความสามารถแตกต่างกันในเรื่องการเรียน อารีเรียนเก่ง แต่นันทาไม่เก่ง และมักสอบตกเสมอ อย่างไรก็ตามเมื่อนันทาจะเรียนอ่อนแต่เธอก็ไม่เคยโกงหรือทุจริตในการสอบเลย

ในการสอบครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการสอบครั้งสำคัญ นันทาเผชิญได้ที่นั่งติดกับอารี การสอบวิชาต่างๆ เท่าที่ผ่านมาก็มีลักษณะเหมือนเดิมคือ อารีทำข้อสอบได้ค่อนข้างดี แต่นันทาทำข้อสอบไม่ได้เลย

เมื่อข้อสอบผ่านมาถึงวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่คะแนนค่อนข้างมาก เหตุการณ์ก็คงเป็นไปแบบเดิมคือ อารีทำได้ ส่วนนันทาทำไม่ได้ นันทารู้สึกกังวลมาก หากเธอทำคะแนนวิชานี้ได้ไม่ถึงครึ่ง เธอคงจะต้องสอบตกแน่นอน

ขณะที่นันทา กำลังคิดกังวลอยู่ พอดีมีคนมาตามครูที่คุมสอบ ไปให้พบกับแขกนอกห้อง อารีซึ่งนั่งสังเกตเพื่อนอยู่นานแล้ว รู้สึกเห็นใจและสงสารเพื่อนมาก เมื่อครูคล้อยหลังไปอารีจึงยื่นข้อสอบที่ทำเสร็จแล้วให้นันทา นันทารู้สึกขอบใจเพื่อนมาก เธอเอื้อมมือออกไปรับข้อสอบจากอารี แต่กลับนึกขึ้นได้..... เธอจะลอกข้อสอบเพื่อน เพียงเพื่อให้ตนสอบได้เฉยๆหรือ หรือเธอจะสอบตกโดยไม่ลอกข้อสอบจากเพื่อน เธอได้แต่ลังเลไม่รู้จะตัดสินใจอย่างไรดี

ค. คำถามเพื่อนำสู่การอภิปราย (20 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้กระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายถึงเรื่องราวของนันทากับอารี

1. เรื่องนี้มีใครบ้าง ?
2. เหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเมื่อใด ? ที่ไหน ? เกิดอะไรขึ้นบ้าง ?
3. นักเรียนคิดว่าอารีเป็นคนอย่างไร ?
4. หากนักเรียนเป็นนันทา นักเรียนจะรับข้อสอบจากอารีหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

ครูใช้คำถามข้อ 4 ถามนักเรียนหลายๆ คนว่า ถ้านักเรียนพบกับเหตุการณ์อย่างนี้จะตัดสินใจอย่างไร โดยเห็นว่า ถ้าทำข้อสอบไม่ได้ต้องสอบตกแน่นอน และขณะนั้นครูไม่อยู่ในห้องแล้วคงไม่เห็นว่ามีนักเรียนทำอะไรบ้าง นักเรียนบางคนอาจไม่กล้าตอบว่าจะรับข้อสอบจากเพื่อน ครูต้องพยายามพูดให้นักเรียนเกิดความกล้าที่จะยอมรับว่าเขาคิดอย่างไร

ง. แบ่งกลุ่มย่อย (25 นาที)

เมื่อซักถาม และดูการตอบสนองของนักเรียน สักพักหนึ่งแล้ว ครูจะทราบว่า นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร จึงจัดแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน โดยให้ผู้ที่มีความเห็น (ตัดสินใจ) เหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน (เป็นไปได้ที่การตัดสินใจในเรื่องนี้จะเหมือนกัน คือไม่ยอมรับข้อสอบจากเพื่อน ถ้าเป็นดังนี้ ก็แบ่งกลุ่มตามจำนวนโดยปกติ)

1. แจกใบสั่งงาน ชี้แจงการทำงาน

2. ให้เริ่มทำงานโดยกำหนดเวลาให้ (12 นาที)

3. เมื่อนักเรียนทำงานไปสักครู ครูทำที่เป็นเดินดูนักเรียนทำงาน โดยเดินจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง ขณะที่เดินไปถึงกลุ่มกลางห้องครูเข้าไปฟังการปรึกษาของกลุ่ม หรือ ถ้ากลุ่มหยุดพูด ครูก็ถามว่า กลุ่มได้ตัดสินใจอย่างไร หากกลุ่มนั้นใช้เหตุผลดีแล้ว (ขั้น 4) ครูก็วิจารณ์ด้วย ให้กลุ่มอื่นได้ยินด้วย หากกลุ่มยังใช้เหตุผลไม่เหมาะสม ครูก็อธิบายเชิงเสนอแนะ (ทำนองตัวแบบ) กับกลุ่มว่า ควรคิดหรือใช้เหตุผลอย่างไร เมื่อกลุ่มนั้นเข้าใจดีแล้ว ครูเดินไปทำอย่างเดียวกับกลุ่มแรก จากนั้นครูเดินออกไป

4. เมื่อกลุ่มทำงานเสร็จแล้วให้ส่งตัวแทนออกมารายงานกลุ่มละ 1 คน

จ. อภิปรายร่วมกัน (25 นาที)

1. ครูถามการตัดสินใจและใช้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งวิจารณ์ ทำความกระจ่าง สนับสนุนเหตุผลที่ดีและเหมาะสม

2. ครูถามปัญหาขัดแย้งเพื่อชักชวนการใช้เหตุผลขั้นใหม่ของนักเรียน (ถามกลุ่มๆ ละ 2-3 คน) โดยอาจให้ปัญหาขัดแย้งจากที่อื่นๆ ยกมาให้นักเรียนตัดสินใจ และใช้เหตุผลขั้นใหม่ที่เพิ่งพบ

3. ครูสรุปว่า เหตุผลที่ดีและเหมาะสมควรเป็นอย่างไร

(ครูอาจถามนักเรียนเพื่อสรุป)

อุปกรณ์

1. ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง "ลอกข้อสอบ"
2. ใบสั่งงาน เท่าจำนวนกลุ่มนักเรียนที่แบ่ง

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. ทำความเข้าใจกับกิจกรรม
2. เตรียมคำถามที่จะใช้ในชั้นต่างๆ
3. เตรียมเรื่องที่จะเล่า
4. เตรียมเหตุผลที่ใช้เป็นแบบ และใช้ในการอภิปรายร่วมกัน

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม

- ในกรณีที่ตัดสินใจว่า ควรลอกข้อสอบจากเพื่อน
- แม้พิจารณาแล้วว่าผิดระเบียบแต่จำเป็นจริง ๆ
- ในกรณีที่ตัดสินใจว่า ไม่ควรลอกข้อสอบจากเพื่อน
- ผิดระเบียบของโรงเรียนและผิดระเบียบของการสอบ
 - เป็นการทุจริตผิดระเบียบ
 - เป็นการไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
 - ถ้าทำก็แสดงว่านักเรียนและเพื่อนไม่รู้จักหน้าที่ของตน

หมายเหตุ เมื่อจบบทเรียนนี้แล้ว เตรียมนักเรียนอาสาสมัครไว้ 6 คน เพื่อฝึกซ้อมแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "การบ้านของปรียา" ซึ่งจะแสดงในกิจกรรมครั้งต่อไป

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 1

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐ ควรลอกข้อสอบจากเพื่อน

☐ ไม่ควรลอกข้อสอบจากเพื่อน

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 2

เรื่อง “ การบ้านของปรีชา ”

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการตัดสินใจและใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม (ชั้น 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ตอนแรกนักเรียนนั่งตามปกติ เมื่อแสดงบทบาทแล้วจึงมีการแยกกลุ่มเพื่ออภิปราย

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้ เพื่อเตรียมให้นักเรียนพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

1. เมื่อนักเรียนกลับจากโรงเรียนถึงบ้านนักเรียนทำอะไรบ้าง ?
2. นักเรียนทำการบ้านตอนไหน ?
3. เคยมีใครช่วยสอนนักเรียนทำการบ้านบ้างหรือไม่ ? สอนบ่อยเพียงใด ?
4. นักเรียนเคยให้พี่ หรือเพื่อนทำการบ้านแทนบ้างหรือไม่ ?

(สุ่มถามแบบกระจาย ๆ)

ข. เสนอเรื่อง (30 นาที)

ครูชี้แจง และชักชวนนักเรียนว่า จะลองให้เพื่อนกลุ่มหนึ่งแสดงละครให้ดู หากนักเรียนสนใจ ขอให้ช่วยกันจัดสถานที่ ผู้แสดงนั้นมีอยู่แล้ว ฉะนั้น นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงก็มีบทบาท เป็นผู้ชมคอยสังเกตบทบาทของเพื่อนให้ดี เพราะว่าเมื่อถึงคราวนักเรียนแสดงบ้างจะแสดงได้ดี จากนั้นครูก็ดำเนินการดังนี้

1. ให้นักเรียนจัดสถานที่หน้าห้องจำลอง เป็นห้องเรียนเล็กๆ (จัดไว้แต่เก้าอี้ก็ได้ ขณะจัดชั้นนักเรียนที่จะแสดงละครเตรียมตัวพร้อมที่จะแสดง)
2. ครูกล่าวนำเล็กน้อย ให้นักเรียนปรบมือให้กำลังใจ แล้วให้ผู้แสดงออกไปแสดงได้

3. เมื่อแสดงจบให้ทุกคนเข้านั่งที่ ครุณำนักเรียนปรบมือให้กำลังใจ

แนวการแสดงบทบาท

เรื่อง " บ้านของปรียา "

- ฉากที่ 1 ในห้องเรียนนักเรียนนั่งอยู่ร่วมกัน ครูเดินเข้ามาในห้อง นักเรียนทำความเคารพ
- ครู สวัสดีนักเรียนทุกคน ชั่วโมงคณิตศาสตร์ มาเรียนตอนบ่ายๆ อย่างนี้ เธออาจ
ง่วงหน่อยนะ แต่เนื้อหาวันนี้ไม่ยากหรอก พยายามตั้งใจเรียนให้ดีนะ นักเรียน
พร้อมที่จะเรียนแล้วหรือยัง
- นักเรียน พร้อมแล้วค่ะ (ครับ)
- ครู วันนี้เรามาเรียนเรื่องการคูณกันนะ ครูจะอธิบายให้ฟังอย่างช้าๆ ขอให้นักเรียน
ตั้งใจฟังให้ดี (ครูอธิบายการคูณ นักเรียนหลายคนทำท่าสนใจ แต่ปรียาทำหน้า
เบื่อหน่าย ทำท่าไม่เข้าใจ หันไปคุยกับเพื่อนข้าง นั่งมองโน่น มอนี่ ไม่สนใจที่
ครูอธิบาย)
- ครู ต่อไปนี้เป็นการบ้าน ขอให้นักเรียนจดไปทำ แล้วเอามาส่งวันพรุ่งนี้
(ครูเขียนการบ้านบนกระดานดำ)
- นักเรียนทำที่เป็นจดการบ้าน เมื่อเห็นว่า จดการบ้านเสร็จแล้วก็บอกเลิก แล้ว
นักเรียนทำความเคารพพร้อมกัน ครูเดินออกจากห้องเรียนไป นักเรียนบางคน
เดินออกจากห้องไป แต่ยังมีเหลือนักเรียนอีก 4 คน นั่งคุยกันอยู่
- นักเรียน 1 เราว่าเลขที่ครูสอนวันนี้ไม่ยากเลย เธอว่ายากไหม
- นักเรียน 2 ไม่ค่อยยากหรอก เราคิดว่าพอทำได้
- นักเรียน 3 จริงๆ นะเธอ วันนี้เลขไม่ยากเลย เราคิดว่าวันนี้เราเข้าใจดี ไม่ง่วงเลย
ปรียาล่ะเข้าใจไหม เราเห็นเธอนั่งหน้าไม่สบายเลย
- ปรียา เราไม่เห็นเข้าใจเลย น่าเบื่อจะตายไป เราเรียนเลขที่ไร ไม่เคยสนุกเลย
สู้วิชาขับร้องกับพละไม่ได้สนุกดี
- นักเรียน 1 เอาละเรากลับบ้านกันดีกว่าพรุ่งนี้ ค่อยคุยกันใหม่
.....แล้วทุกคนก็เดินออกจากห้องเพื่อกลับบ้าน

- ฉากที่ 2 (เมื่อจบฉากที่ 1 ครูให้นักเรียนจัดที่แสดงใหม่ เป็นฉากที่บ้านของปริยา)
 พี่ชายของปริยากำลังนั่งดูหนังสืออยู่ที่มุมห้อง ปริยาเดินเข้าไปหา ในมือถือสมุด
 เลขไปด้วย
- พี่ชาย เป็นอย่างไรบ้างปริยา วันนี้มีการบ้านใหม่ล่ะ
- ปริยา มีสิพี่ เลขด้วยล่ะ ยากไม่รู้เรื่องเลย
- พี่ชาย ก็เธอไม่สนใจเลขนี่ จะรู้เรื่องได้อย่างไรล่ะ เวลาเรียนเธอต้องตั้งใจฟังครูสิ
 ไม่เข้าใจก็ซักถาม ครูไม่ว่าหรอก ยิ่งชอบเสียอีกที่นักเรียนสนใจ
- ปริยา แต่ยาไม่เข้าใจเลขพี่ ไม่รู้จะถามอะไร มันไม่รู้เรื่องเอาเลย
- พี่ชาย แล้วจะทำอย่างไรล่ะ
- ปริยา พี่ทำการบ้านให้ยาที่สิ
- พี่ชาย ทำให้ไม่ได้หรอก สอนให้แล้วทำเองเอาไหม
- ปริยา ก็ยาไม่รู้เรื่องเลขนี่ พี่ทำให้ยาเถอะ ไม่มีใครรู้หรอก
- พี่ชาย ไม่ได้หรอก การบ้านเป็นหน้าที่ของเธอ พี่ทำแทนไม่ได้ ให้สอนและก็ช่วยได้
 แต่ทำการบ้านแทนเธอ พี่ทำไม่ได้แน่
- ปริยา ถ้าพี่ไม่ทำให้ยา ยาโกรธ แล้วจะฟ้องพ่อกับแม่จริงๆ ด้วย
- พี่ชาย (แสดงสีหน้าไม่พอใจ) ตามใจ พี่ช่วยไม่ได้
- ปริยา (โกรธ หันหลังเดินกระต๊อบเท้าออกไป)

ครูกล่าวชอบใจนักเรียนที่แสดง แล้วนำนักเรียนที่ชมปรบมือให้เกียรตินร้อมทั้งกล่าว
 ชมเชย

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (15 นาที)

เมื่อจบการแสดง ผู้แสดงนั่งเรียบร้อยแล้ว ครูใช้คำถาม เพื่อให้นักเรียนเกิด
 ความเข้าใจในเรื่องอย่างดี และเพื่อตรวจดูการตัดสินใจของนักเรียน ดังนี้

1. ในเรื่องนี้ใครบ้าง ?
2. เรื่องนี้มีว่อย่างไร ?
3. เรื่องนี้ควรตั้งชื่อว่าอย่างไร ?
4. ปริยาเป็นคนนิสัยอย่างไร ?

5. นักเรียนคิดว่าพี่ชายของปรียาควรทำการบ้านแทนปรียาหรือไม่ ?

เพราะเหตุใด ?

(คำถามที่ 5 นี้ ครูพยายามถามนักเรียนหลายคน คน หรือถามนักเรียนให้ยกมือว่า ใครเห็นว่า พี่ชายควรทำการบ้านแทนปรียา ใครเห็นว่าไม่ควรทำ แล้วจึงแยกถามเหตุผลทั้งสองฝ่าย)

ง. อภิปราย (30 นาที)

สลับบทบาท ครูนำนักเรียนเข้าสู่อภิปราย โดยสมมติว่า นักเรียนทุกคนสวมบทบาทเป็นพี่ชายของปรียา แล้วถามคำถามต่อไปนี้

1. ในเรื่องนี้สมมติว่า นักเรียนเป็นพี่ชายของปรียาแล้ว นักเรียนจะอย่างไร นักเรียนจะทำการบ้านให้น้องหรือไม่

2. ทำไมนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น

ข้อสังเกต ครูควรพยายามให้นักเรียน ได้มีโอกาสตอบอย่างทั่วถึง โดยใช้คำถามอย่างต่อเนื่อง โดยใช้คำถามต่อเนื่อง เช่น

1. สมมติตัดสินใจไม่ทำการบ้านให้น้องเพราะ..... แล้วเธอละสมศักดิ์ เพราะอะไร ? เธอจึงไม่ทำการบ้านให้น้อง แล้วสมยศละ ? เห็นด้วยกับสมศักดิ์ไหมเธอ

2. มีความคิดอย่างไร ?

3. แล้วสายใจละคิดอย่างไร ? เป็นต้น

ขณะที่นักเรียนตอบ ครูพยายามจดเหตุผลที่เหมาะสม คือ เหตุผลในชั้น 4 ไว้บนกระดานดำ เพื่ออภิปรายเหตุผลที่นักเรียนช่วยกันตอบ เหตุผลใดที่อยู่ในชั้นที่เหมาะสมครูแสดงความยินดีและชมเชย แล้วอธิบายให้เกิดความกระจ่างชัดแก่นักเรียนทั้งห้อง

สลับบทบาท หลังจากให้นักเรียนคิดแบบสวมบทบาทเป็นพี่ชายของปรียาแล้ว อาจให้นักเรียนสลับบทบาทเป็นปรียาบ้างเพื่ออภิปราย โดยใช้คำถามต่อไปนี้

1. คราวนี้สมมตินักเรียนเป็นปรียา นักเรียนจะทำอย่างนั้นหรือไม่ ?

(เอากการบ้านไปให้พี่ชายทำหรือไม่)

2. ถ้านักเรียนเอากการบ้านไปให้พี่ชายทำ แล้วเขาไม่ทำให้นักเรียนจะทำอย่างไร เพราะอะไร ? จึงทำเช่นนั้น

ครูกับนักเรียนร่วมกันอภิปรายเหตุผลที่นักเรียนช่วยกันเสนอมา เหตุผลใดที่อยู่ในชั้นเหมาะสม (ชั้น 4) ครูก็จัดไว้บนกระดานดำ พร้อมกับแสดงความยินและชมเชยนักเรียน แล้วนำเหตุผลนั้นมาอธิบายอย่างกระจ่างชัดให้นักเรียนทั้งห้องได้ทราบ

จ. สรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปตามแนวทางต่อไปนี้ (15 นาที)

1. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งขึ้นเราต้องตัดสินใจ
2. หลักการตัดสินใจที่เหมาะสมคือ คิดถึงข้อตกลง กฎเกณฑ์ของสังคม สำหรับเรื่องของปริยานี้ เราต้องคำนึงถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นข้อตกลงทางสังคมอย่างหนึ่ง
3. ครูอาจซักถามเหตุผลในการตัดสินใจของนักเรียนบางคน ในสถานการณ์ของเรื่องอีกครั้ง เพื่อว่าเขาจะสามารถนำเอาเหตุผลขึ้นใหม่มาใช้ได้หรือไม่

สื่อการสอน

1. บ้ายชื่อขนาด 5"X 8" ทำด้วยกระดาษแข็ง เขียนคำว่า ครู ปริยา พี่ชาย เพื่อกลัดติดหน้าอกผู้แสดง
2. สมุดการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ และหนังสือแบบเรียนวิชาคณิตศาสตร์

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เตรียมฝึกนักเรียนที่จะแสดงไว้ล่วงหน้า
2. เตรียมศึกษาขั้นตอนในการดำเนินการสอนไว้ให้พร้อม
3. เตรียมคำถามแต่ละขั้นตอนไว้
4. เตรียมอุปกรณ์
5. ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นที่ 4

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ชั้น 4)

ในกรณีที่ดีตัดสินใจว่า พี่ชายควรทำการบ้านให้ปรียา

- เป็นหน้าที่ของพี่ที่ต้องช่วยเหลือน้อง
- การช่วยน้องทำการบ้านไม่ใช่สิ่งผิดระเบียบ
- สังคมย่อมเห็นด้วยที่ว่าพี่ควรช่วยเหลือน้อง

ในกรณีที่ดีตัดสินใจว่า พี่ชายไม่ควรทำการบ้านให้ปรียา

- เป็นหน้าที่ของปรียาที่ต้องทำการบ้านเอง
- พี่ควรรู้ว่าหน้าที่ของตนมีขอบเขตอย่างไร
- เป็นการสนับสนุนน้องให้เป็นคนไม่ซื่อสัตย์และไม่รับผิดชอบ

หมายเหตุ เมื่อจบกิจกรรมนี้แล้ว ครูต้องเตรียมหานักเรียนไว้อย่างน้อย 7 คน เพื่อชักชวนทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 2

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

ควรทำการบ้านให้ปรีชา

☐

ไม่ควรทำการบ้านให้ปรีชา

เหตุผลเพราะ

1.

2.

3.

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง “ ความหิวเป็นเหตุ ”

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนสามารถตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่เหมาะสมได้ (ขั้นที่ 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

นักเรียนนั่งที่ตามปกติ

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นนักเรียน ให้เกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

1. นักเรียนคิดว่าการเรียนและทำกิจกรรมแบบเมื่อวานนี้ดีหรือไม่ ?
ถ้านักเรียนชอบวันนี้ครูจะให้เพื่อนๆ ของเธอมาแสดงให้ดูอีก
2. นักเรียนเคยเข้าไปทานอาหารกับคุณพ่อคุณแม่ในร้านอาหารบ้างหรือไม่ ?
3. นักเรียนสั่งอาหารอะไรมาทานบ้าง ? (ถามคนที่เคยเข้าร้านอาหาร)
4. เวลารับทานอาหารในร้านเคยมีขอทานเข้ามาขอเงินจากเธอหรือไม่ ?
(ถามคนที่เคยถูกขอทานมาขอเงินหรืออาหาร)

ข. เสนอเรื่อง (20 นาที)

ครูกล่าวนำว่า เรื่องที่ครูจะนำมาเสนอต่อนักเรียนวันนี้ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในร้านอาหารในเมืองใหญ่แห่งหนึ่ง เหตุการณ์จะเป็นอย่างไรขอให้นักเรียนติดตามชมได้ จากนั้นครูก็ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. จัดหน้าห้องเป็นที่แสดง สมมติว่าเป็นร้านอาหารที่วางอาหารต่างๆหลายชนิด (ใช้กระดาษแข็งพับเป็นรูปปริซึมเขียนชื่ออาหารต่างๆ และมีไก่อ่าง ซึ่งใช้กระดาษแข็งตัดเป็นรูปไก่อ่างวางไว้ 2-3 ตัว)

2. ให้นักเรียนที่แสดงเข้าประจำที่แล้วเริ่มแสดงได้ (ให้ผู้แสดงติดป้ายกระดาษแข็งที่หน้าอกเพื่อบอกบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น เจ้าของร้าน คนเดินโต๊ะ ชายที่อดอยาก)

เนื้อเรื่อง " ความหิวเป็นเหตุ "

ฉากที่ 1 ในร้านอาหาร

มีคนนั่งทานอาหารตามโต๊ะต่างๆ โต๊ะละ 2-3 คน เจ้าของร้านกำลังยืนอยู่หลังโต๊ะที่วางอาหาร คนเดินโต๊ะกำลังถืออาหารไปบริการลูกค้าที่นั่งอยู่ ขณะนั้นมีชายหนุ่มท่าทางอดโซ่ แต่งกายมอซอเดินเข้าไปในร้าน แล้วออกปากขอเงินซื้ออาหารจากผู้ที่นั่งกินอยู่

ชายหนุ่ม ขอเงินซื้ออาหารกินสักมื้อนะคะครับ ผมเดินทางมาไกล เงินก็หมด

ลูกค้า 1 ให้ไม่ได้ผมมีอยู่ไม่กี่บาท และจำเป็นต้องใช้
(ชายหนุ่มเดินไปขอเงินอีกโต๊ะหนึ่ง)

ลูกค้า 2 (สิ้นศรัทธาแล้วนั่งเฉย)

ชายหนุ่ม (เดินไปที่เจ้าของร้านด้วยท่าทางที่สิ้นหวัง)

ขออาหารให้ผมกินสักจานเถอะครับ (เขานุดกับเจ้าของร้าน)

เจ้าของร้าน (พูดไม่ชัดแบบพ่อค้าคนจีน)

อย่ามายุงุ่น่า พวกลื้อนี้มากันวันละไม่รู้จักกี่ครั้งถ้าให้ทุกครั้ง อ้าวก็เจิงเหงงๆ

ชายหนุ่ม ผมหิวมากครับ ขอผมสักจานเดียวแหละแล้วผมจะไม่กวนเถ้าแก่อีกต่อไป

เจ้าของร้าน ไม่เอา ลื้อออกไปน่า ไม่งั้นอื้อวอกตำรวจจับลื้อน่า

ชายหนุ่ม (หันไปหันมาไม่รู้จะทำอย่างไร พอเห็นเจ้าของร้านเผลอจึงคว้าไก่อ่างที่อยู่
ซิกหนึ่งวิ่งหนีไป)

เจ้าของร้าน (เห็นไก่อ่างขโมยจึงวิ่งตามไปจนทันชายหนุ่ม แล้วเจ้าของร้านกับพวกจึงล้อม
ชายหนุ่มจนบาดเจ็บมาก)

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (15 นาที)

ครูใช้คำถามเหล่านี้ไปสู่การอภิปราย

1. บุคคลเรื่องนี้ใครบ้าง ?
2. ใครทราบบ้างว่าชายหนุ่มผู้นั้นเข้าไปทำอะไรในเมือง ?
3. ทำไมชายหนุ่มจึงเข้าไปในร้านอาหาร
คนที่นั่งทานอาหารทำท่าทางอย่างไร ?
4. เจ้าของร้านให้อาหารชายหนุ่มหรือไม่ ? เขาพูดอย่างไร ?
แล้วชายหนุ่มทำอย่างไร
5. นักเรียนคิดว่าเจ้าของร้านควรช่อมชายหนุ่มหรือไม่ ? เพราะอะไร ?
(ครูพยายามถามนักเรียนหลาย ๆ คน เพื่อดูความคิดเห็นว่า แยกออกเป็น
สองฝ่ายหรือไม่)

ง. แบ่งกลุ่มย่อย (15 นาที)

แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มขนาด 5 - 6 คน โดยให้ผู้ตัดสินใจอย่างเดียวกันอยู่
กลุ่มเดียวกัน แล้วดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้กลุ่มช่วยตัดสินใจว่า ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของร้านจะช่อมชายผู้นั้นหรือไม่ ?
เพราะเหตุใด
2. ให้กลุ่มจัดบันทึกการตัดสินใจและเหตุที่ช่วยกันคิดได้
(อาจเอาเหตุผลที่ช่วยกันคิดมาคัดเลือกเอาที่ดีที่สุด 3 เหตุผล)
3. ให้กลุ่มเตรียมผู้เสนอผลงาน

จ. อภิปรายร่วมกันและสรุป (25 นาที)

1. ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงาน โดยครูถามทีละกลุ่มขณะที่แต่ละกลุ่มเสนองานของ
ตนนั้น ครูอาจถามกลุ่มอื่นๆ ว่า กลุ่มใดเห็นด้วยกับเหตุผลของกลุ่มนี้บ้าง (กลุ่มที่เหมือนกัน
ไม่ต้องเสนอเหตุผลนี้อีก เพื่อประหยัดเวลา) ครูจดเหตุผลของแต่ละกลุ่มไว้บนกระดานดำ
เพื่ออภิปรายตอนท้าย

2. ครูนำนักเรียนอภิปรายโดยพิจารณาว่าเหตุผลทั้งหมดบนกระดานนั้นเหมาะสม
หรือไม่ ถ้าเหตุผลใดไม่เหมาะสมครูพยายามชี้ให้นักเรียนเห็นว่าไม่เหมาะสมอย่างไร (เช่น

ในกรณีที่เหตุผลที่เสนอมานั้นยึดตนเองเป็นสำคัญ หรือทำตามใจคนเพียงบางกลุ่ม) ส่วนเหตุผลที่เหมาะสมคือ เหตุผลที่ยึดระเบียบ หรือกฎเกณฑ์นั้น ครูต้องกล่าวชมเชยและอภิปรายประกอบให้กระจ่างว่า เหมาะสมหรือดีอย่างไร เน้นให้นักเรียนเข้าใจเพื่อนำไปใช้ได้

3. ครูแจกกระดาษคนละแผ่นให้นักเรียนต่อเรื่องให้จบด้วยตนเอง โดยเริ่มจากเจ้าของร้านวิ่งไล่และจับขายหน่มได้ " ให้นักเรียนแต่งต่อด้วยความคิด ของนักเรียนเองว่า ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของร้านนักเรียนจะอย่างไร พร้อมทั้งบอกเหตุผลให้ชัดเจนด้วยว่าทำไมเจ้าของร้านจึงต้องทำเช่นนั้น " (เหตุผลที่เขาใช้ในขณะนี้ ให้เขาพิจารณาว่า เป็นเหตุผลที่ดีที่สุดและพอใจที่สุดซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลที่ได้พบจากการอภิปรายและเหตุผลที่ครูเสนอแนะว่าดี)

4. ให้นักเรียนส่งกระดาษที่เขียนส่งเรื่อง เมื่อครูรับไปตรวจ(นอกเวลาเรียน) แล้วถ้าผลงานของนักเรียนคนใดดี มีความสามารถใช้เหตุผลได้อย่างเหมาะสม ครูก็นำมาติดบอร์ดของห้องเรียนไว้ เพื่อให้เขาชื่นชมกับผลงาน พร้อมทั้งให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้ดูเป็นตัวอย่าง (ผลงานของนักเรียนดังกล่าวนี้ จะเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพด้วย)

ฉ. อุปกรณ์

1. บ้ายชื่อร้าน บ้ายชื่ออาหาร ไก่ย่าง (ทำด้วยกระดาษแข็งง่าย ๆ) พ่อดำขายหน่ม ลูกค้า

2. กระดาษเปล่า ขนาด $1/2$ ของกระดาษพิมพ์สี่เหลี่ยม เท่ากับจำนวนนักเรียน

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. ศึกษาขั้นตอนดำเนินงานและอ่านเรื่องที่จะแสดงบทบาท
2. เตรียมนักเรียนเพื่อแสดงบทบาทสมมุติ
3. เตรียมคำถามในชั้นต่าง ๆ
4. เตรียมกระดาษพิมพ์สี่เหลี่ยมตัดครึ่งเท่าจำนวนนักเรียน
5. ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้คล่อง

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ขั้น 4)

กรณีเห็นว่า ไม่ควรซ่อมชายผู้นั้น เหตุผลอาจเป็น ดังนี้

- การซ่อมเป็นการทำร้ายร่างกาย ผิดกฎหมาย
 - การซ่อมเป็นการทำร้ายร่างกาย ผิดศีลธรรม
 - ทุกคนควรมีความเมตตาต่อผู้อื่น จึงอยู่ร่วมกันในสังคมได้
 - เราควรให้เจ้าหน้าที่ (ตำรวจ) ดำเนินการตามกฎหมายจะดีกว่า
- กรณีเห็นว่า เจ้าของร้านควรซ่อม เหตุผลอาจเป็นดังนี้
- เขามาแย่งชิงของในร้าน เจ้าของร้านมีสิทธิจะแย่งคืน
 - ชายผู้นั้นทำผิดกฎหมาย เจ้าของร้านซ่อมเพราะยังไม่อยู่
 - กฎหมายยอมให้สิทธิเจ้าของป้องกันทรัพย์สินของตน

หมายเหตุ . เมื่อจบกิจกรรมนี้แล้ว เลือกเด็กที่มีความคล่อง และกล้า 2 คน เพื่อซ่อมเล่าเรื่องในครั้งต่อไป

ใบส่งงานกิจกรรมที่ 3

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่ม

☐

ควรช่วยผู้เฒ่า

☐

ไม่ควรช่วยผู้เฒ่า

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 4

เรื่อง " หนีโรงเรียน "

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนกล้าตัดสินใจ และใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่เหมาะสมได้
(ขั้นที่ 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูควรเตรียมความพร้อมนักเรียนโดยใช้คำถามต่อไปนี้

1. ใครรู้จักระเบียบโรงเรียนบ้าง ?
2. การกระทำอย่างไรบ้างที่นักเรียนคิดว่าผิดระเบียบ ?
3. คนที่ผิดระเบียบควรได้รับโทษอย่างไร ?
4. เรื่องที่เสนอวันนี้จะเป็นเรื่องเล่า

วันนี้ครูอยากจะให้เพื่อนของเธอเล่าแทนครู จะดีไหม ?

ข. เสนอเรื่อง (20 นาที)

ครูดำเนินการดังนี้

1. ครูแนะนำนักเรียนผู้ที่จะเล่าเรื่อง และผู้ช่วยเปิดภาพพลิก
2. ครูกล่าวนำเล็กน้อย แล้วให้นักเรียนเล่าเรื่องประกอบภาพได้
3. เมื่อเล่าจบให้นักเรียนที่ฟังปรบมือให้กำลังใจ

เรื่อง "หนีโรงเรียน"

ที่โรงเรียนแห่งนี้มีนักเรียนค่อนข้างมาก การที่ครูจะคอยสอดส่องดูแลให้ทั่วถึงจึง

ทำได้ยาก และเพื่อฝึกนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ และตักเตือนกันเองได้ โรงเรียนจึงได้แต่งตั้งสารวัตรนักเรียนขึ้น ทำหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียนในโรงเรียน เมื่อเกิดเรื่องร้ายแรงขึ้น สารวัตรนักเรียนก็รายงานแก่ครูทันที

ชมพู เป็นนักเรียนคนหนึ่งที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรนักเรียน เพราะเป็นนักเรียนชั้นโตของโรงเรียน และเป็นผู้มีความประพฤติดีด้วย ในชั้นของชมพู มีทั้งนักเรียนที่ประพฤติดี และนักเรียนที่เกเร แต่ชมพูก็คบกับเพื่อนได้ทุกคนและเพื่อนทุกคนก็รักเขาด้วย น้อยหน้าก็เป็นเพื่อนรักคนหนึ่งของชมพู เขาเป็นนักเรียนดีพอใช้ เป็นคนชอบสนุกและมีเพื่อนมาก น้อยหน้ามีทั้งเพื่อนในโรงเรียนและเพื่อนนอกโรงเรียน แต่เพื่อนนอกโรงเรียนมักชวนน้อยหน้าไปทำสิ่งไม่ดีเสมอ เช่น ชวนกันไปยิงนก ไปขโมยผลไม้ของชาวบ้าน หรือบางครั้งก็ชวนน้อยหน้าไปเล่นการพนัน ชมพูเคยเตือนน้อยหน้าเสมอในเรื่องนี้ น้อยหน้าก็รับฟัง แต่ก็แอบไปทำอยู่เสมอ

วันหนึ่งในตอนกลางวัน ขณะที่ชมพู ดูแลความเรียบร้อยของโรงเรียน เขาก็ได้พบว่า น้อยหน้าได้หนีออกไปเล่นการพนันกับเพื่อนนอกโรงเรียนอีกแล้ว ความผิดนี้ร้ายแรงมากถ้าทางโรงเรียนทราบ เขาเคยเตือนเพื่อนไว้แล้ว และขณะนี้เขาก็มีหน้าที่ รายงานความเรียบร้อย และเหตุการณ์ต่างๆ ให้ครูทราบด้วย ชมพูจะทำอย่างไรดี..... เขาจะรายงานเรื่องนี้ให้ทางโรงเรียนทราบดีหรือไม่

ค. คำถามที่นำไปสู่การอภิปราย (15 นาที)

เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องนี้จบแล้วครูใช้คำถามต่อไปนี้ให้นักเรียนเข้าสู่การอภิปราย

1. เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ?
2. ในเรื่องมีใครบ้าง ? เขาทำอะไรกัน ?
3. ใครเป็นคนควรเห็นใจมากที่สุด ? (น้อยหน้าหรือชมพู)

เพราะอะไรนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น ?

4. เรื่องนี้ให้ชื่อเรื่องว่าอย่างไรจึงจะดี ?
5. ชมพูควรจะตัดสินใจอย่างไรจึงจะถูกต้องที่สุด ?

เพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเช่นนั้น ?

(คำถามที่ 5 นี้ ถามนักเรียนหลาย ๆ คน เพื่อการตัดสินใจ)

ง. อภิปราย (20 นาที)

สวมบทบาท ครุณำนักเรียนเข้าสู่อภิปราย โดยสมมติให้นักเรียนทุกคนสวมบทบาทเป็นชมพู่ ซึ่งเห็นเหตุการณ์ และยังกำลังปฏิบัติหน้าที่ดูแลความประพฤติของนักเรียนอื่นๆ ด้วย ครูอาจใช้คำถาม ต่อไปนี้

1. ในเรื่องนี้สมมติว่านักเรียนทุกคนเป็นชมพู่.....นักเรียนคิดว่าจะรายงานแก่ทางโรงเรียนหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?
2. การที่นักเรียนทำเช่นนั้น (ตามที่ตัดสินใจในคำถามที่ 1) จะเกิดผลดีผลเสียแก่ตัวนักเรียนอย่างไร ?
3. นักเรียนคิดว่าควรทำอะไร ? สังคมจึงยอมรับว่าถูกต้อง (หรือเป็นไปตามข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ของสังคม)

ครูควรพยายาม ให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบปัญหาอย่างทั่วถึง เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีการตัดสินใจ และเหตุผลอยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างไร เหตุใดไม่ได้ไม่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือยัง

เมื่อนักเรียนตอบได้หลายคนแล้ว (ครูจดเหตุผลที่นักเรียนตอบไว้บนกระดานดำ) ครุณำนักเรียนอภิปรายว่าแต่ละเหตุผลที่นักเรียนบอกกันมานั้น เหตุผลใดดีและเหมาะสมอย่างไร เหตุผลใด ไม่ดีไม่เหมาะสมอย่างไร ยังมีจุดอ่อนหรือข้อโต้แย้งอย่างไรบ้าง ครูอาจย้อนถามเหตุผลหรือรายละเอียด หรือความคิดเบื้องหลังกับเจ้าของเหตุผลแต่ละเหตุผลอีกก็ได้

จ. สรุป (25 นาที)

ครูร่วมกับนักเรียนสรุป โดยครูอาจใช้คำถามเพื่อนำไปสู่การสรุป ดังนี้

1. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งขึ้น (เช่น ต้องเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จากสองสิ่ง ซึ่งเราชอบทั้งสองหรือไม่ชอบทั้งสอง) เราจำเป็นต้องตัดสินใจ และสิ่งที่ช่วยเราตัดสินใจได้ดีที่สุดคืออะไร (เหตุผลเชิงจริยธรรม)
2. เมื่อเราอยู่ในสังคม การตัดสินใจ (หรือเหตุผล) ที่ถูกต้องเหมาะสมควรจะมีอะไรเป็นหลัก หรือเราควรคำนึงถึงอะไร (คำตอบคือข้อตกลงกฎเกณฑ์ ระเบียบของสังคม)
3. ครูยกตัวอย่างโดยทบทวนเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของเรื่องนี้ ให้นักเรียนนั่ง เพื่อฝึกการตัดสินใจและการใช้เหตุผลของนักเรียนเพิ่มเติมอีก

ฉ. อุปกรณ์ ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง "หนีโรงเรียน"

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เตรียมฝึกนักเรียนที่จะเล่าเรื่องและเปิดภาพ
2. ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน
3. เตรียมคำถามแต่ละขั้นตอน
4. เตรียมอุปกรณ์ คือ ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง
5. ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมชั้นต่าง ๆ โดยเน้นชั้นที่ 4 มากที่สุด

แนวการจัดสินและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ชั้นที่ 4)

เมื่อตัดสินใจว่า นักเรียนไม่ควรรายงานให้ทางโรงเรียนทราบ

- แม้จะไม่รายงาน แต่นักเรียนอาจเตือนให้เขาคำนึงถึงระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนได้

- นักเรียนอาจชี้แจงแก่เพื่อนว่า การกระทำเช่นนั้น นอกจากจะผิดระเบียบของโรงเรียนแล้ว ยังผิดกฎหมายของบ้านเมืองและผิดศีลธรรมอีกด้วย

เมื่อตัดสินใจว่า นักเรียนควรรายงานแก่ทางโรงเรียน

- เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ได้รับมอบหมาย จากทางโรงเรียน ให้สอดส่องดูแลความประพฤติของเพื่อนๆ

- เป็นหน้าที่ของนักเรียนซึ่งเป็นผู้เห็นเหตุการณ์

- เพื่อรักษาระเบียบให้เป็นสิ่งเชื่อถือได้ และทุกคนมองเห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องมีประโยชน์

- หากไม่รายงานเพื่อนคนอื่น ๆ อาจจะทำเช่นนั้น ระเบียบก็ไม่ใช่ระเบียบ ไม่มีใครเคารพและทำตามระเบียบ ซึ่งอาจเป็นผลเสียแก่ทางโรงเรียนและส่วนรวม

ฯลฯ

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 4

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

ควรรายงานให้ทางโรงเรียนทราบ

☐

ไม่ควรรายงานให้ทางโรงเรียนทราบ

เหตุผลเพราะ

1.

2.

3.

กิจกรรมที่ 5

เรื่อง " บนรถโดยสารประจำทาง "

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการตัดสินใจ และใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในระดับที่เหมาะสม (ขั้นที่ 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ วินัย ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนกิจกรรม

ให้นักเรียนจัดที่นั่งตามปกติ

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรมต่อไป

1. นักเรียนเคยนั่งรถเมล์ไปต่างจังหวัดหรือไม่ ?
2. ถ้าเวลาขึ้นรถเมล์แล้วไม่มีที่นั่ง นักเรียนจะอย่างไร ?
(โหนราวหรือเกาะพนักง)
3. ตามมารยาทในการขึ้นรถเมล์นั้น เมื่อมีคนชรา หรือเด็กขึ้นมาขึ้นบนรถ ผู้ชายซึ่งเป็นคนที่แข็งแรงควรเอื้อเฟื้ออย่างไร ?
(ลุกขึ้นยืนสละที่นั่งให้เด็กหรือคนชรา)

ข. เสนอเรื่อง (15 นาที) ครูดำเนินการดังนี้

ครูกล่าวว่าวันนี้ครูมีเรื่องจริงที่เกิดขึ้นกับเพื่อนของนักเรียนคนหนึ่ง เหตุการณ์นี้เกิดบนรถเมล์ ถ้านักเรียนสนใจละก็ ครูจะได้ขอร้องให้เพื่อนของเธอออกมาเล่าให้ฟัง จากนั้นจึงเชิญนักเรียนที่เคยพบปัญหาบนรถเมล์ออกมาเล่าเรื่องให้เพื่อนฟัง

เมื่อนักเรียนออกมาขึ้นหน้าชั้นแล้ว จึงเล่าประสบการณ์บนรถเมล์ ว่า

"วันหนึ่ง ผมและคุณยายเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อไปเยี่ยมหน้าที่ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลศิริราช ผมจำได้ว่า วันนั้นเป็นวันอาทิตย์ บนรถเมล์คันนั้นคนแน่นมาก ผมกับคุณยายต้องยืน พอรถแล่นไปถึงนครปฐมก็มีคนลงไปหลายคน พอมีที่ว่างใกล้ ๆ ที่ผมยืนอยู่นั้น ผมจึงหันไปเรียกยาย แต่เข้าไปครับ พอคุณยายมาถึง ปรากฏว่า มีชายหนุ่มคนที่ยืนอยู่ข้างหลังผม.....นั่งลงไปแล้ว เขาหยิบหนังสือพิมพ์ขึ้นมาอ่าน อย่างไม่สนใจว่า ใครจะยืนอยู่อีกบ้าง ตกลงว่าผมและคุณยาย จึงต้องยืนต่อไป จนถึงบางแค จึงจะได้นั่งครับ ตั้งแต่นั้นมา คุณยายผมเลย ไม่ค่อยอยากไป กรุงเทพฯ ๙ ในวันอาทิตย์อีกเลย" (นักเรียนผู้เล่าสรุปในที่สด) (10 นาที)

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (20 นาที)

ครูใช้คำถามเหล่านี้เพื่อนำไปสู่การอภิปราย

1. บุคคลในเรื่องนี้มีใครบ้าง ?
2. เรื่องย่อ ๆ มีว่าอย่างไร ? (ให้นักเรียนเล่าต่อ ๆ กัน)
3. เรื่องนี้ชื่อเรื่องอะไรดี ?
4. นักเรียนคิดว่าชายหนุ่มผู้นั้นเป็นคนอย่างไร ?
5. นักเรียนคิดว่าชายหนุ่มผู้นั้นควรนั่งตรงที่ว่างนั้นหรือไม่ ในเมื่อยังมีเด็กและคนชราอื่นอยู่ ? (ครูถามนักเรียนทุกคนเพื่อการตัดสินใจ) เพราะเหตุใด ?

ง. แบ่งกลุ่มย่อย (20 นาที)

ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ขนาด 5 - 6 คน โดยให้ผู้ตัดสินใจอย่างเดียวก่อนอยู่กลุ่มเดียวกัน แล้วดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ให้กลุ่มช่วยกันตัดสินใจว่า ถ้านักเรียนเป็นชายหนุ่มผู้นั้น นักเรียนจะนั่งลงตรงที่ว่างนั้นหรือไม่ ? เพราะเหตุใด
2. ให้กลุ่มจัดบันทึกการตัดสินใจ และ เหตุผลที่ช่วยกันคิดได้ แล้วคัดเลือกเหตุผลที่ดีที่สุดมา 3 เหตุผล
3. ให้กลุ่มเตรียมผู้เสนอผลงานหน้าชั้น (เสนอเหตุผลที่ดีที่สุด 3 เหตุผล)

จ. อภิปรายร่วมกันและฝึกเพิ่มเติม (25 นาที)

1. ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงาน โดยครูถามทีละกลุ่ม ขณะที่แต่ละกลุ่มเสนอเหตุผล แล้วครูถามกลุ่มอื่นๆ ว่า กลุ่มใดมีเหตุผลเหมือน หรือเห็นด้วยกับกลุ่มนี้บ้าง (ถ้ากลุ่มใดใช้เหตุผลเหมือนกันก็ไม่ต้องเสนออีก เพื่อประหยัดเวลา) ครูจดผลของแต่ละกลุ่มไว้บนกระดานดำเพื่ออภิปรายตอนท้าย

2. ครูนำนักเรียนอภิปราย โดยพิจารณาเหตุผล แต่ละกลุ่มเสนอ ซึ่งจดไว้บนกระดานดำว่า เหตุผลใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร ? ถ้าเหตุผลใดไม่เหมาะสมครูก็พยายามชี้แจงให้นักเรียนเห็นว่าไม่เหมาะสมอย่างไร (เช่น เป็นเหตุผลที่คำนึงผลประโยชน์ของตนเอง) ส่วนเหตุผลใดที่เหมาะสม ครูควรกล่าวชมเชย พร้อมอธิบายให้กระจ่างชัดว่าดีอย่างไร ? ตอนจบควรเน้นให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจกับเหตุผลใหม่ให้ดี เพื่อจะได้นำไปใช้ในโอกาสต่อไป

3. ครูยกตัวอย่างสถานการณ์อื่น ๆ ที่มีลักษณะขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคมอีก (เช่น การนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ของตน) ทั้งนี้เพื่อฝึกทักษะการตัดสินใจและฝึกความสามารถใช้เหตุผลใหม่ให้สมบูรณ์ขึ้น

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. ศึกษาขั้นตอนดำเนินงานและอ่านเรื่องที่จะให้นักเรียนเล่า
2. เตรียมนักเรียนที่จะเล่าเรื่องให้พร้อม
3. เตรียมคำถามในชั้นต่าง ๆ
4. ศึกษาขั้นตอนของเหตุผลเชิงจริยธรรม

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในขั้นที่เหมาะสม (ขั้นที่ 4)

ในกรณีเห็นว่า ชายหนุ่มไม่ควรนั่งตรงที่ว่างนั้น เหตุผลอาจเป็น ดังนี้

- เพราะสงสารผู้ที่อ่อนแอกว่าจึงเรียกให้เขานั่งเมื่อมีที่ว่าง
- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนในสังคมมีความสุข
- สถานบุรุษควรอดทนและเอื้อเฟื้อเด็กและคนชรา
- เป็นหน้าที่โดยตรงที่ต้องทำเช่นนั้น

ในกรณีเห็นว่า ชายหนุ่มไม่ควรยืนต่อไป

- ถ้าชายหนุ่ม มีอาการเจ็บป่วยอยู่แล้ว เช่น เป็นโรคเหน็บชา หรือขาพิการ หรือกำลังจะเป็นลม ก็ควรจะรักษาชีวิตของตนเองไว้ก่อน หรือเมื่อนั่งแล้วอาจจะเรียกเด็กมานั่งตัก หรือช่วยรับของจากคุณยายมาถือไว้ก็ได้

- ควรกล่าวโทษคุณยายแล้วบอกว่า ทำไมจึงต้องขอนั่ง เพื่อให้เด็กหรือคุณยายเข้าใจ

ใบส่งงานกิจกรรมที่ 5

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐ ควณั่งลงตรงที่ว่างนั้น

☐ ไม่ควณั่งลงตรงที่ว่างนั้น

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 6

เรื่อง " ใครเป็นคนผิด "

เวลา 2 คาบ

จุดประสงค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม (ชั้น 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ครูควรเตรียมเอกสารที่จะให้นักเรียนอ่านไว้ให้เรียบร้อย หลังจากที่ครูตั้งคำถามนำเข้าสู่สถานการณ์ในเรื่องแล้ว ครูจะได้แจกให้นักเรียนอ่านทันที

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรม

1. นักเรียนเคยอยากมีเพื่อนสนิทบ้างหรือไม่ ?
2. นักเรียนมีหลักในการคบเพื่อนอย่างไร ?
3. ในห้องเรียนนี้ใครมีเพื่อนมากที่สุด ?
4. ถ้าเพื่อนที่รักของนักเรียนทำผิดนักเรียนจะช่วยหรือไม่ ?

ข. เสนอเรื่อง (25 นาที) ครูดำเนินการ ดังนี้

1. ครูกล่าวนำว่าวันนี้ครูมีเรื่องของนักเรียนคนหนึ่งที่ยอยากมีเพื่อนมาให้นักเรียนอ่าน ขอให้นักเรียนจับใจความให้ได้ว่า เป็นเรื่องของใคร ทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร
2. ครูแจกเรื่อง "ใครเป็นคนผิด" ให้นักเรียนอ่าน

ใครเป็นเคนผิด

(คัดมาจาก "เรื่องยังไม่จบ" ของอัธยา ภาดานพงศ์ 2511 : 13-14)

กระดิ่งเข้าเรียนตอนเช้า คณิงนิงเดินช้าๆ ตัดสนามโรงเรียน ไปเข้าแถวเป็นคนสุดท้าย ข้างหน้าเธอเป็นกลุ่มนักเรียนหญิงซึ่งเดินหยอกล้อเล่นกันไปด้วยความสนิทสนม คณิงนิงอยากเป็นคนหนึ่งในกลุ่มคนเหล่านั้น เธอย้ายมาเรียนที่โรงเรียนนี้ได้เดือนหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่มียุติเพื่อนเลย ที่โรงเรียนเก่า คณิงนิงมีความสุข เพราะมีเพื่อนมาก เมื่อย้ายเข้ามาเรียนที่นี่ ชีวิตของเธอกลับเงียบเหงา ไม่มีเพื่อน แม้แต่คนเดียว

คนที่นั่งโต๊ะหน้าคณิงนิงคือ จิรภา จิรภาได้เงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมีเพื่อนมากและเป็นนักเรียนหญิงหัวโจกในชั้น นักเรียนคนอื่นๆ ดุจะเกรงกลัวเธอ ไม่มีใครกล้าว่าหรือตำหนิเธอเลย

คณิงนิงคิดว่า เธอจะมีความสุขมากหากมีจิรภาเป็นเพื่อนสนิท เพราะจะทำให้คนอื่นๆ ตามมาเป็นเพื่อนเธอด้วย

เคารพธงชาติเสร็จแล้ว นักเรียนทุกชั้นแยกย้ายกันขึ้นห้อง ก่อนที่คณิงนิง จะก้าวขึ้นบันไดตึก เธอบังเอิญเหลือบเห็น จิรภา ดึงกระดาษแผ่นหนึ่ง ออกมาจากกระเป๋ากระโปรง คณิงนิงเห็นเป็นรูปแผนที่ซึ่งคงจะฉีกขาดออกมาจากหนังสือ เธอเห็นจิรภาพับทั้งกระดาษแผ่นนั้นลงถึงผง แล้วหันไปมองดูรอบๆ ด้วยเกรงว่าจะมีใครเห็น เมื่อรู้ว่าคณิงนิงมองดูอยู่ก็หน้าแดง แล้วรีบวิ่งเข้าเรียนไปทันที

บ่ายวันนั้น คุณครูอารมณ์ไม่แจ่มใสเลย เพราะเมื่อเปิดหนังสือแผนที่ ที่จะแสดงให้นักเรียนดู ก็พบว่าหน้าหนังสือที่ต้องการขาดหายไป คนที่คุณครูสงสัยว่าจะทำขาดคือ ดำรง

"ดำรง ครูเห็นเธอใช้นั่งหนังสือนี้เป็นคนสุดท้ายนะ เธอฉีกหน้านี้ออกไปใช่ไหม"

เมื่อดำรงปฏิเสธว่า ไม่รู้เรื่อง และไม่ได้ฉีกออกไป คุณครูยิ่งอารมณ์เสีย และเมื่อคาดคั้นเอาอะไรกับดำรงไม่ได้ ก็พูดขึ้นว่า "ฉันจะไม่มาเสียเวลากับเรื่องต่อไปนี้แล้ว ดำรงเลิกเรียนวันนี้ เธอมาหาฉันอีกทีแล้วกัน"

ดำรงมักถูกลงโทษเสมอ โดยต้องอยู่ทำความสะอาดห้องเรียนหลังโรงเรียนเลิกแล้วเป็นประจำ เขาชอบรังแกนักเรียนหญิงด้วย เมื่อวันก่อนก็วิ่งมาชนคณิงนิง จนล้มลงที่สนาม คณิงนิงจึงคิดว่า สมน้ำหน้าแล้ว ถูกทำโทษเสียอีกก็ดี

แต่แล้วคณิงนิกก็นึกขึ้นได้ว่า เธอได้เห็นจิรภาทั้งแผ่นที่แผ่นหนึ่งลงถึงผง และนึกได้ว่า เมื่อตอนเข้าจิรภาใช้แผนที่ก่อนเป็นคนแรก เธออาจทำขาดโดยไม่ตั้งใจแล้วเอาไปทิ้งเสียโดยไม่ให้ใครรู้ก็ได้ คณิงนิกแอบมองไปที่จิรภา ก็เห็นจิรภาส่งสายตามองมาคล้ายกับ จะพูดว่า "อย่าบอกนะเธอ"

คณิงนิกจะทำอย่างไร เธอจะเอาใจจิรภาและปกปิดเรื่องที่เห็นไว้ดีหรือไม่ จิรภาจะได้เป็นเพื่อนกับเธอ แล้วคนอื่นก็จะมารุมล้อมเป็นเพื่อนของเธอตามไปด้วย หรือว่าเธอจะไปเล่าความจริงทั้งหมดให้คุณครูทราบ ให้ท่านตัดสินใจเอาเองว่า ควรทำอย่างไร แต่เพื่อน ๆ ทุกคนคงต้องโกรธเธอโดยเฉพาะจิรภา และคิดว่าเธอต้องการเอาหน้าก็ได้ หรือว่าเธอจะทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ปลอ่ยให้ดำรงเป็นแพะรับบาปไป แต่จะเป็นการยุติธรรมแก่ดำรงหรือ ในเมื่อเขาต้องถูกลงโทษในความผิดที่เขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับด้วยเลย

ถ้านักเรียนเป็นคณิงนิก นักเรียนจะทำอย่างไร

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (15 นาที)

เมื่ออ่านจบแล้ว ครูใช้คำถาม ตามนักเรียน เพื่อให้เกิดความกระจำในเรื่องที่อ่านและเพื่อสังเกตว่านักเรียนแต่ละคนตัดสินใจในเรื่องขัดแย้งนี้อย่างไร

1. ในเรื่องนี้มีใครบ้าง ? และใครเป็นคนสำคัญที่สุด ?
2. เรื่องเริ่มต้นอย่างไร ? และเกิดอะไรขึ้น ?
3. ถ้านักเรียนเป็นคณิงนิก นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร ?
4. ทำไมนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น ?

(ถามหลายๆ คน เพื่อดูการตัดสินใจและใช้เหตุผล)

ง. แบ่งกลุ่มย่อย (25 นาที)

ครูแจกใบสั่งงาน ดำเนินการแบ่งกลุ่มย่อย ขนาด 5-6 คน โดยให้คนที่ตัดสินใจเหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน แล้วดำเนินการ ดังนี้ (25 นาที)

1. ให้แต่ละกลุ่มปรึกษารวบรวมว่าตัดสินใจเช่นนั้นแน่หรือไม่ ถ้านั่นนั้นก็ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอเหตุผลที่เหมาะสม แล้วเลือกเอา 3 เหตุผล ที่คิดว่าดีที่สุดของกลุ่มนั้นๆ (กลุ่มจัดไว้เพื่อเสนอต่อครู)

2. หากสมาชิกคนใดเปลี่ยนใจไปตัดสินใจอีกอย่างหนึ่งก็อนุญาตให้เปลี่ยนกลุ่มได้
3. ให้แต่ละกลุ่มเตรียมตัวแทนเสนอผลการอภิปรายต่อชั้น

จ. อภิปรายร่วมกันและสรุป (20 นาที)

เมื่อหมดเวลาสำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อยแล้ว ครูดำเนินการ ดังนี้

1. ให้แต่ละกลุ่มเสนอเหตุผลของกลุ่มตนที่สมาชิกช่วยกันคิดว่า ที่ตัดสินใจเช่นนั้น เพราะมีเหตุผลอย่างไร
2. ถ้าครูพบว่า เหตุผลของกลุ่มใดอยู่ในขั้นที่เหมาะสม (ขั้น 4) ก็ช่วยสนับสนุน และทำให้เกิดความกระจ่างชัดแก่นักเรียนทั้งหมด
3. หากไม่มีกลุ่มใด ใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสมเลย ครูอภิปรายเหตุผลของนักเรียนว่ายังไม่ดี ไม่เหมาะสมอย่างไร พร้อมทั้งเสนอเหตุผลขั้นใหม่ที่คิดว่าเหมาะสม
4. ครูซักถามนักเรียนบางคนถึงเหตุผลของการตัดสินใจขณะนั้น เพื่อดูว่าเขาได้นำเอาประสบการณ์จากการอภิปราย และที่ครูสรุปไปใช้แก้ปัญหาได้เพียงไร และเพื่อเป็นการฝึกเหตุผลใหม่ที่เขาเพิ่งได้ประสบการณ์

อุปกรณ์

1. สถานการณ์เรื่อง "ใครเป็นคนผิด"
2. ใบสั่งงาน

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. อุปกรณ์ทั้งสองรายการ
2. เตรียมคำถามสำหรับขั้นตอนที่สำคัญคือ ขั้นเตรียมตัวนักเรียน และขั้นนำเข้า

สู่การอภิปราย

3. ทบทวนความเข้าใจ ในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในขั้นที่ 4 เพื่อความแม่นยำในการตัดสินใจ

การตัดสินใจและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ชั้น 4)

กรณีเห็นว่า คณิงนิจควรบอกครูตามความจริง

- เป็นหน้าที่ของคณิงนิจซึ่งเป็นผู้เห็นเหตุการณ์
- จิรภาควรจะได้รับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ
- ถ้าไม่บอกความจริง โดยปล่อยให้ดำรงถูกลงโทษทั้งที่ไม่มีผิด คณิงนิจก็

เป็นคนที่ผิดศีลธรรมอย่างมาก

- ถ้าไม่บอกจะเป็นการส่งเสริมให้เพื่อนขาดความรับผิดชอบ และทำผิดระเบียบของโรงเรียนอีก

- ถ้าไม่บอกความจริงถือว่าคณิงนิจไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

กรณีเห็นว่า คณิงนิจไม่ควรบอกครูตามความจริง

- คณิงนิจอาจจะชี้แจงให้จิรภาทราบว่า คณิงนิจรู้สึกผิด และไม่สบายใจในการกระทำเช่นนั้น เพราะเป็นการผิดศีลธรรมอย่างมากที่ทำให้คนไม่ผิดถูกลงโทษ และขอร้องให้จิรกายอมรับผิดกับคุณครูด้วยตนเอง

หมายเหตุ เมื่อจบกิจกรรมนี้แล้วหาอาสาสมัครไว้ 6 คน เพื่อเตรียมซักซ้อมไว้แสดงบทบาทสมมติในกิจกรรมต่อไป

ใบส่งงานกิจกรรมที่ 6

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐ ควรบอกคุณครูไปตามความจริง

☐ ไม่ควรบอกคุณครู

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 7

เรื่อง “ ถ่ายเอกสารราคาแพง ”

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

- จุดประสงค์
1. เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจ และใช้เหตุผล
 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม (ขั้น 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ครูควรเตรียมตัวเด็ก (อาสาสมัคร) ที่จะแสดงบทบาทสมมติไว้เรียบร้อยแล้ว โดยนัดแนะกับเด็กในตอนท้ายของกิจกรรมที่ผ่านมา เมื่อจะเริ่มกิจกรรมนี้ควรจัดบริเวณหน้าห้องให้มีพื้นที่เพียงพอที่จะแสดงบทบาทสมมติได้

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรม

1. นักเรียนมีเพื่อนบ้านหรือไม่ ? ลักษณะของเพื่อนบ้านเป็นอย่างไร ?
2. เพื่อนบ้านมีความสำคัญต่อเราอย่างไร ?
3. เพื่อนบ้านเป็นบุคคลที่เรียกว่าใกล้ชิดกับเราหรือไม่ ?

ขณะที่ซักถามนักเรียนในห้อง ให้นักเรียนที่จะแสดงบทบาทสมมติ ไปเตรียมตัวอยู่ข้างนอกห้อง และติดป้ายบทบาทให้เรียบร้อย

ข. เสนอเรื่อง (30 นาที) ครูดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงกับนักเรียนในห้องว่า วันนี้จะมีการแสดงพิเศษโดยเพื่อนๆ ของนักเรียน ขอให้นักเรียนคอยชม และสังเกตว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง
2. ให้นักเรียนเริ่มแสดงบทบาทได้
 - เมื่อนักเรียนผู้แสดงคนแรกออกมา ครูนำนักเรียนปรบมือให้กำลังใจ

- เมื่อการแสดงจบลง เชิญนักเรียนผู้แสดงเข้ามาในห้อง แล้วครูชมเชยให้กำลังใจ
ให้นักเรียนในห้องปรบมือให้

เนื้อเรื่องและบทบาทเรื่อง “ถ่ายเอกสารราคาแพง”

จาก ร้านถ่ายเอกสารในตลาดใกล้โรงเรียนแห่งหนึ่ง เปี้ยวเป็นเด็กเฝ้าหน้าร้านและให้บริการถ่ายเอกสารแก่ลูกค้า

เปี้ยว ถ่ายก็แผ่นครับ

สมศรี หน้าละ 7 แผ่น ทั้งหมด 6 หน้า

เปี้ยว เสริจแล้วครับ หน้าละ 2 บาท ทั้งหมด 84 บาท

สมศรี นี่จะน้อง (ส่งธนบัตรใบละ 500 บาท พร้อมรับเอกสาร)

เปี้ยวรับเงิน แล้วเดินเข้าไปให้เจ้เจ็กซึ่งเป็นเจ้าของร้าน กำลังนั่งอยู่ที่โต๊ะรับเงินด้านในของร้าน

เปี้ยว เงินทอนครับ (ส่งเงินให้ 16 บาท)

สมศรีรับเงินแล้วเก็บใส่กระเป๋ా เดินออกจากร้านพร้อมนิกุลเพื่อนสนิท

จาก ในร้านขายก๋วยเตี๋ยวแห่งหนึ่ง

นิกุล บ้าเก็บเงินด้วย

สมศรี วันนี้เราจ่ายเอง (พร้อมหยิบเงินในกระเป๋า)

อ้อย ! เราลืมทวงเงินทอนจากร้านถ่ายเอกสารอีก 400 บาท

นิกุล เรารีบกลับไปร้านกันเถอะ (สมศรี และนิกุล รีบเดินทางไปที่ร้านถ่ายเอกสาร พบกับเจ้เจ็ก และสามีซึ่งเป็นเจ้าของร้าน)

สมศรี เจ้ทอนเงินให้หนูไม่ครบ ขาดอีก 400 บาท หนูให้ธนบัตรใบละ 500 บาท

เจ้เจ็ก ไม่ใช่ใบละ 500 บาท แต่เป็นใบละ 100 บาท

สมศรี ใบละ 500 จริงๆ ไม่เชื่อถามเด็กหน้าร้านดูก็ได้

เปี้ยว (มองหน้าเจ้าของร้านทั้งสองคน แล้วทำหน้าเหยๆ) จำไม่ได้ครับ

สมศรี อะไรกันพี่ให้กับมือ

เจ้เจ็ก ถ้าเป็นใบละ 500 จะทอนให้ 16 บาท ได้อย่างไร

- พิกุล จริงๆ นะ เห็นกับตาเลยว่าใบละ 500 แต่ทำไมทองตั้งแต่แรก เพราะไม่เห็น
ตอนทองเงิน
- สามเฒ่าเจ็ก ก็นั่นนะซี คนรับเงินทองทำไมไม่ทองตั้งแต่ตอนรับเงิน
- สมศรี มันลืมนั่นได้ แต่พยานของเราก็มีย
- สามเฒ่าเจ็ก ก็มาด้วยกันจะเชื่อได้อย่างไร ธนบัตรใบละ 500 เราก็มียตั้งหลายใบ
- สมศรี พวกเราไม่ใช่พวกหาเงินแบบนี้หรอก
- สามเฒ่าเจ็ก จู่ๆ จะให้จ่ายเงิน 400 บาท ไปง่ายๆ ได้อย่างไร ถ้าไรค่าถ่ายเอกสารแสน
จะน้อยนิด ถ้าเป็นใบละ 100 ไม่ขาดทุนแยรี จะให้เชื่อได้อย่างไร
- สมศรี นอกจากเราต้องเสียเงิน 400 บาท แล้ว ยังหาว่าเราเป็นมิจฉาชีพอีกหรือ
- สามเฒ่าเจ็ก ก็ไม่รู้เหมือนกัน
- พิกุล ค่าถ่ายเอกสารวันนี้ ราคาแพงเสียจริงๆ
- ครูจัดการแสดง กล่าวขอใจนักเรียนที่แสดงทุกคน พร้อมทั้งให้นักเรียน ปรบมือ
ให้กำลังใจ

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (20 นาที)

เมื่อจบการแสดงบทบาทสมมติแล้ว ให้ผู้แสดงกลับเข้าที่ ครูใช้คำถาม เพื่อให้
นักเรียนเกิดความกระจำในเนื้อเรื่อง และเพื่อสังเกตนักเรียนแต่ละคนว่า ตัดสินใจในเรื่อง
ขัดแย้งอย่างไร นักเรียนเกิดความคิดแยกเป็น 2 ฝ่ายหรือไม่ คำถามอาจเป็น ดังนี้

1. การแสดงเป็นอย่างไร ? เพื่อนแสดงได้ดีหรือไม่ ? นักเรียนชอบไหม ?
2. ในเรื่องนี้ใครบ้าง ?
3. เรื่องเริ่มต้นอย่างไร ? แล้วเกิดอะไรขึ้น ?
4. หากนักเรียนเป็นสมศรี นักเรียนจะทำอย่างไร ?
5. เหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น ? (ถามนักเรียนหลายๆ คน แบบสุ่ม)

ข้อเสนอแนะ

พยายามให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนในการตอบคำถาม เพื่อครูจะได้สังเกตความคิด
เห็นที่แตกต่าง

- ง. แบ่งกลุ่มย่อย เหมือนกิจกรรมที่ 6
- จ. อภิปรายร่วมกันสรุป เหมือนกิจกรรมที่ 6

อุปกรณ์ บ้ายซื้อสำหรับติดข้างหลังผู้แสดงบทบาท ได้แก่ เบี้ยว สมศรี นิกุล เจ้เจ็ก
สามิเจ้เจ็ก

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เตรียมเด็กไว้ล่วงหน้าก่อนแสดงจริง เพื่อซักซ้อมการแสดง
2. เตรียมคำถามสำหรับขั้นตอนที่สำคัญ คือ ขึ้นเตรียมตัวนักเรียน และขึ้นนำ
เข้าสู่การอภิปราย
3. ทบทวนความเข้าใจในการใช้เหตุผลชั้นต่างๆ เพื่อความแม่นยำในการตัดสิน
และเสนอเหตุผลในชั้นที่ต้องการแก่นักเรียน

การตัดสินใจและใช้เหตุผลชั้นที่เหมาะสม (ชั้น 4)

- กรณีเห็นว่า ควรยอมเจ้าของร้าน
- มันเป็นหน้าที่ของเราเอง ที่จะต้องรอบคอบ ตรวจสอบความถูกต้องก่อนจะออกจากร้าน
 - เจ้าของร้านคงไม่ทันสังเกตเห็นว่าเป็นใบละ 500 จึงต้องรักษาสีทิมของตนให้เต็มที่ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ได้ตั้งใจ
 - มันเป็นสิทธิ์ของเจ้าของร้านที่ย่อมไม่เชื่อคนแปลกหน้าง่าย ๆ
 - เด็กหน้าร้าน จะต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ซื่อสัตย์ ต่อเจ้าของร้าน จึงไม่กล้าบอกตามความจริง
 - ถ้าไม่ยอมอาจทำให้เด็กหน้าร้านเดือดร้อน
- กรณีเห็นว่า ไม่ควรยอมเจ้าของร้าน
- เงินจำนวนนั้นเป็นสิทธิ์ของเราเพราะเขาไม่มีอะไรแลกเปลี่ยน
 - เรามีพยานหลักฐานที่แน่ชัด คือพยานรู้เห็น ย่อมเป็นสิ่งที่กฎหมายยอมรับ
 - ถ้าเจ้าของร้านตั้งใจจะโกงถือว่าเขาทำผิดกฎหมายบ้านเมืองและผิดศีลธรรม
 - มันเป็นหน้าที่ของเจ้าของร้านที่จะต้องรอบคอบ ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะ
- ทอนเงิน

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 7

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

ยอมเจ้าของร้าน

☐

ไม่ควรยอมเจ้าของร้าน

เหตุผลเพราะ

1.

2.

3.

กิจกรรมที่ 8

เรื่อง “ ของบุญ ”

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ฝึกการตัดสินใจโดยใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม (ขั้น 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ครูควรเตรียมเด็ก (อาสาสมัคร) ที่จะแสดงบทบาทสมมติไว้ให้เรียบร้อยโดยนัดแนะกับเด็ก ในตอนท้ายของกิจกรรมที่ผ่านมา เมื่อจะเริ่มกิจกรรมนี้ควรจัดบริเวณหน้าห้องให้มีพื้นที่กว้างเพียงพอที่จะแสดงบทบาทสมมติได้

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความพร้อมที่จะทำกิจกรรม

1. นักเรียนเคยบริจาคเงินทำบุญหรือไม่ ?
2. การทำบุญนั้นทำไปเพื่ออะไร ?
3. การทำบุญนั้นจำเป็นหรือไม่ ? ที่จะต้องทำมาก

ขณะที่ครูซักถามนักเรียนในห้องเรียนนั้น ให้นักเรียนที่แสดงบทบาทสมมติไปเตรียมตัวอยู่ข้างนอกห้อง และติดป้ายบทบาทให้เรียบร้อย

ข. เสนอเรื่อง (30 นาที) ครูดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงกับนักเรียนในห้องว่า วันนี้จะมีการแสดงพิเศษ โดยเพื่อนของนักเรียน ขอให้นักเรียนคอยชม และสังเกตว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง

2. ให้นักเรียนเริ่มแสดงบทบาทได้

- เมื่อนักเรียนผู้แสดงคนแรกออกมา ครูนำนักเรียนปรบมือให้กำลังใจ
- เมื่อการแสดงจบลง เชิญนักเรียนผู้แสดงเข้ามาในห้อง แล้วครูชมเชยให้

กำลังใจ ให้นักเรียนในห้องปรบมือให้

บทสนทนาของเรื่อง "ของบุญ"

- ฉาก** ในห้องเรียน มีซองผ้าป่าของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขอบริจาคเพื่อสมทบทุนสร้างอาคารเรียนแก่เด็ก ในถิ่นทุรกันดาน
- ธิดา** มาลี เธอบริจาคเงินใส่ซองไปเท่าไร
- มาลี** เราไม่ได้บริจาคเลย
- ธิดา** ทำไมล่ะ ทำบุญช่วยสร้างโรงเรียนให้เด็กในถิ่นทุรกันดาน ได้บุญดีนะเธอ
- มาลี** เราก็อายุจะทำบุญเหมือนกันแต่เรามีเงินเล็กน้อยสำหรับค่าอาหารกลางวันเท่านั้น
- ธิดา** เรามีน้อยก็บริจาคคนน้อยก็ได้เนี่ยมาลี 1 บาทก็ได้
- มาลี** เธอรู้ไหมลัดดา ทุกวันแม่ให้เงินเรามา วันละ 8 บาทเท่านั้น เราซื้อข้าวกิน 1 จานก็เหลือเพียง 2 บาทเท่านั้น เราไม่เคยซื้อขนมหวานกินเลย
- ธิดา** อย่างนั้นเธอก็ยังมีเงินเหลืออีกตั้ง 2 บาทนะ
- มาลี** ธิดา ทุกวันเราไม่ซื้อขนมกิน เพราะเราพยายามเก็บเงินไว้ ซื้อผ้าห่มกันหนาวให้น้องๆ อีก 2 คน ซึ่งพวกเขามีผ้าห่มใช้ด้วยกันเพียงผืนเดียว ถึงเวลาหน้าหนาวพวกเขาน่าสงสารมาก และนี่ก็ใกล้จะถึงหน้าหนาวเข้ามาทุกทีแล้ว
- ธิดา** จันทอโทษนะ (ธิดาจับมือมาลีและแสดงอาการยอมรับและเห็นด้วยกับเหตุผลของมาลี)
- มาลี** เราหวังว่าเพื่อนๆ คงเข้าใจเรานะว่าทำไมเราจึงไม่บริจาค
- ธิดา** จ๊ะ (ธิดา พยักหน้ารับ)

ครูตัดการแสดง แล้วกล่าวชอบใจนักเรียนที่แสดงทุกคน พร้อมทั้งให้นักเรียนปรบมือให้กำลังใจผู้แสดงทุกคน

ค. คำถามเพื่อนำไปสู่การอภิปราย (20 นาที)

หลังจากจบการแสดงบทบาทสมมติแล้ว ให้ผู้แสดงกลับเข้าที่ ครูใช้คำถามถามเพื่อให้นักเรียนเกิดความกระฉับในเรื่อง และเพื่อสังเกตนักเรียนแต่ละคนว่า ตัดสินใจเรื่องขัดแย้งอย่างไร นักเรียนเกิดความคิดแยกเป็นสองฝ่ายหรือไม่ คำถามอาจเป็น ดังนี้

1. การแสดงเป็นอย่างไร ? เพื่อนแสดงได้ดีหรือไม่ ? นักเรียนชอบไหม ?
2. ในเรื่องนี้มีใครบ้าง ? (ตัวละครในเรื่อง)
3. เรื่องเริ่มต้นอย่างไร ? ดำเนินไปอย่างไร ? และจบลงอย่างไร ?
4. มาลึคิดถึงใคร ? ก่อนที่จะตัดสินใจไม่บริจาค
5. การคิดเช่นนั้นถูกต้องหรือไม่ ?
6. ถ้านักเรียนเป็นมาลี นักเรียนจะบริจาคหรือไม่ ?
7. เพราะเหตุใด ? นักเรียนจึงทำเช่นนั้น

ข้อเสนอแนะ

พยายามให้โอกาสแก่นักเรียนทุกคนในการตอบปัญหาเพื่อครูจะได้สังเกตความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ง. แบ่งกลุ่มย่อย แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ขนาดกลุ่มละ 5-6 คน โดยให้คนที่ตัดสินใจเหมือนกัน (บริจาค , ไม่บริจาค) อยู่กลุ่มเดียวกัน แล้วดำเนินการ ดังนี้ (25 นาที)

1. ให้แต่ละกลุ่มปรึกษารื้อกันว่าตัดสินใจเช่นนั้น แน่หรือไม่ ถ้านั่นนั้นก็ให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอเหตุผลที่เหมาะสม แล้วเลือกเอาเหตุผลที่คิดว่าดีที่สุดไว้ 3 เหตุผล (กลุ่มจัดไว้เพื่อเสนอครู)

2. หากสมาชิกคนใดเปลี่ยนใจไปตัดสินใจอย่างอื่น ก็อนุญาตให้เปลี่ยนกลุ่มได้

3. ให้แต่ละกลุ่มเตรียมตัวแทนไว้เสนอผลการอภิปรายต่อชั้น

จ. อภิปรายร่วมกันและสรุป (25 นาที)

เมื่อเวลาสำหรับการอภิปรายกลุ่มย่อยแล้ว ครูดำเนินการ ดังนี้

1. ให้แต่ละกลุ่มเสนอเหตุผลที่สมาชิกช่วยกันคัดเลือกไว้ ครูจดเหตุผลแต่ละกลุ่มไว้บนกระดานดำ

2. เมื่อตัวแทนของนักเรียนแต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้นครบทุกกลุ่มแล้ว ถ้าครูพบว่าเหตุผลของกลุ่มใดอยู่ในขั้นที่เหมาะสม (ขั้นที่ 4 ขึ้นไป) ครูก็ช่วยสนับสนุน และทำให้เกิดความกระจ่างชัดเจนแก่นักเรียนทั้งหมด

3. หากไม่มีกลุ่มใดใช้เหตุผล ในระดับที่เหมาะสมเลย ครูก็อภิปรายว่าเหตุผลของนักเรียนนั้น ยังไม่ดี ไม่เหมาะสม พร้อมทั้งเสนอเหตุผลที่เหมาะสมให้กับนักเรียนใหม่

4. ครูซักถามนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อดูว่าเขาได้นำเอาประสบการณ์ จากการ

อภิปรายและเหตุผลที่ครูเสนอใหม่นี้ไปใช้แก้ปัญหาเพียงใด และเพื่อฝึกเหตุผลใหม่ที่เขาเพิ่งได้
ประสบด้วย

อุปกรณ์ บ้ายชื่อ มาลี ธิดา หรืออาจใช้ชื่อจริงของนักเรียนที่แสดงบทบาทก็ได้

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เตรียมชักชวนนักเรียนสำหรับแสดงบทบาทไว้ล่วงหน้า
2. เตรียมคำถามสำหรับขั้นตอนที่สำคัญคือ ขึ้นเตรียมตัวนักเรียน และชั้นนำเข้าสู่การอภิปราย

สู่การอภิปราย

3. ทบทวนความเข้าใจในการใช้เหตุผลในชั้นต่างๆ เพื่อความแม่นยำในการตัดสินใจ และเสนอเหตุผลชั้นต่างๆ ในชั้นที่ต้องการแก่นักเรียน ซึ่งในกิจกรรมนี้ เน้นเหตุผลในชั้นที่ 4 ขึ้นไป

การตัดสินใจและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ชั้นที่ 4)

กรณีเห็นว่า มาลีไม่ควรบริจาค

- มันเป็นหน้าที่ของมาลีที่จะต้องช่วยเหลือครอบครัว
- สังคมคงยอมรับการกระทำของมาลี
- ผู้ควรที่จะต้องช่วยเหลือน้อง
- การช่วยเหลือผู้มีพระคุณถือว่าเป็นการทำบุญเช่นกัน
- การช่วยเหลือสังคมไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นการบริจาคเงินเท่านั้น อาจจะทำ

โดยวิธีอื่นๆ ก็ได้

- ลักวันหนึ่งเมื่อมาลีไม่เดือดร้อน จะต้องได้ช่วยบริจาคแน่นอน
- มาลีไม่บริจาคเพราะมีเหตุผลอันสมควร

กรณีเห็นว่า มาลีควรร่วมบริจาค

- เป็นหน้าที่ของมาลีที่จะต้องช่วยเหลือสังคมส่วนใหญ่
- มาลีเป็นสมาชิกคนหนึ่งในห้อง ก็ควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบบริจาคเงิน

ในส่วนนี้บ้างไม่มากก็น้อย

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ ๘

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

มาลีไม่ควรบริจาค

☐

มาลีควรร่วมบริจาค

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 9

เรื่อง " ทรัพย์สินทางปัญญา "

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้พบ และรับรู้การใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสมและสูงขึ้น โดยใช้ตัวแบบ (เหตุผลขั้นที่ 4)
2. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการตัดสินใจและใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม (ขั้นที่ 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ คีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

นักเรียนนั่งตามปกติ

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้เป็นการเริ่มต้น และกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความพร้อมที่จะเรียนและทำกิจกรรมต่อไป

1. นักเรียนคิดว่าการเรียนหนังสือสำคัญหรือไม่ ? ถ้าสำคัญ สำคัญอย่างไร ?
2. วิชาอะไรที่นักเรียนคิดว่ายาก และต้องใช้ความคิดมากที่สุด (คณิตศาสตร์)
3. นักเรียนคิดว่าเวลาที่ครูถามในชั้นเรียน แล้วนักเรียนตอบไม่ได้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

ข. ขั้นเสนอเรื่อง (20 นาที)

ก่อนที่จะเล่าเรื่อง ครูชี้แจงกับนักเรียนว่า ครูมีตัวอย่างเรื่องเกี่ยวกับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในห้องเรียนจะเล่าให้นักเรียนฟัง ขอให้นักเรียนฟังด้วยความตั้งใจ และในตอนท้ายจะมีเรื่องให้ช่วยคิดด้วย ต่อจากนั้น ครูเล่าเรื่องประกอบภาพที่เตรียมไว้ โดยมีเนื้อเรื่อง ดังนี้

เรื่อง "ทรัพย์สินทางปัญญา"

ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ในห้องเรียนแต่ละครั้ง นักเรียนทั้งห้อง จะรู้สึกตื่นเต้น กังวลใจ และไม่อยากเข้าเรียน เพราะครูผู้สอนมักจะทำบรรยากาศในห้องเรียนเคร่งเครียด และจะประเมินผลการเรียนโดยการถามให้นักเรียนตอบอยู่เสมอ ถ้านักเรียนคนใดตอบไม่ได้ ครูจะแสดงท่าทางผิดหวัง และไม่ค่อยพอใจนักเรียนนัก วรณิ ก็เช่นกันที่มีความรู้สึกเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ แต่วรณิ มีความสามารถทางด้านวิชาคณิตศาสตร์ค่อนข้างดีกว่าคนอื่น ๆ ดังนั้นครูจึงมักจะคาดหวังว่า วรณิจะต้องตอบคำถามแต่ละคำถามได้ แต่บ่อยครั้งที่วรณิตอบไม่ได้และทำให้ครูผิดหวังอย่างมาก และแสดงท่าทางไม่พอใจมากกว่าที่แสดงกับเพื่อนคนอื่น ๆ ดังนั้นก่อนที่จะเรียนวิชาคณิตศาสตร์แต่ละครั้ง วรณิจะพยายามศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องที่ครูจะสอนก่อนล่วงหน้าทุกครั้ง แต่มันเป็นการยากมากที่จะเข้าใจได้ด้วยตนเอง บางเรื่องวรณิก็ไม่เข้าใจเลย

ในการเรียนคณิตศาสตร์ครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมาก นักเรียนทุกคนในห้องไม่เข้าใจเลย จึงรู้สึกตื่นเต้นมาก และกังวลใจเกรงว่า ครูจะถามตนเอง หลังจากที่ครูอธิบายจบลงจึงได้ถามคำถามจากเรื่องที่เรียนข้อหนึ่ง ซึ่งยากมาก โดยให้นักเรียนคิดหาคำตอบสักครู่หนึ่งจึงเรียกถามทีละคน นักเรียนแต่ละคนไม่สามารถตอบคำถามข้อนี้ได้ วรณิใช้เวลาคิดหาคำตอบอยู่นานจึงหาคำตอบได้ และรู้สึกดีใจและมั่นใจว่า คงไม่ทำให้ครูผิดหวังอีกแน่ และคิดอยากจะทำให้ครูถามวรณิเร็ว ๆ

ครูถามนักเรียนเรียงแถวทีละคน แต่เว้นวรณิไว้เพียงคนเดียว โดยไปถามคนอื่น ๆ ก่อน ซึ่งก็ยังไม่มีใครตอบได้ ครูแสดงท่าทางไม่พอใจนักเรียนแต่คนที่ตอบว่า ไม่ทราบครับ ไม่ทราบค่ะ ในขณะที่ครูกำลังถามคนอื่น ๆ อยู่ อาการซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังของวรณิกำลังนั่งกระสับกระส่าย และกลัวครูจะถามตนเองอย่างมาก เนื่องจากอาการหาคำตอบไม่ได้ และไม่เข้าใจในเรื่องที่เรียนเลย เพราะอาการเป็นเพื่อนนักเรียนที่เรียนอ่อนที่สุดในชั้น เพราะเกียจคร้าน ไม่สนใจการเรียน ไม่เคยทำการบ้านส่งครู เวลาสอบก็จะทุจริตในการสอบเสมอ และมักจะถูกรู้อาณัติในห้องเรียนอยู่เป็นประจำ อาการมั่นใจว่าวรณิจะต้องตอบได้แน่นอน และครูก็คงรู้ว่าวรณิตอบได้ จึงเว้นไม่ถามวรณิเพียงคนเดียว อาการจึงกระซิบถามวรณิว่าคำตอบคืออะไร วรณิรู้สึกลังเลใจไม่รู้ว่าจะตัดสินใจอย่างไรดีว่า จะบอกเพื่อนหรือไม่

ค. คำถามเพื่อนำสู่การอภิปราย (20 นาที)

ครูใช้คำถามต่อไปนี้ กระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายถึงเรื่องราวของวรรณิกับอากร

1. เรื่องนี้มีใครบ้าง ?
2. เหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเมื่อไร ? ที่ไหน ? เกิดอะไรขึ้นบ้าง ?
3. นักเรียนคิดว่าวรรณิเป็นคนอย่างไร ? อากรเป็นคนอย่างไร ?
4. หากนักเรียนเป็นวรรณินักเรียนจะบอกคำตอบอากรหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

ครูใช้คำถามข้อ 4 ถามนักเรียนหลายๆ คนว่า ถ้านักเรียนพบกับเหตุการณ์อย่างนี้จะตัดสินใจอย่างไร โดยเน้นว่าครูมักแสดงท่าทางไม่พอใจมากว่า เวลาที่นักเรียนตอบไม่ได้ และอากรเป็นนักเรียนเกียจคร้านไม่สนใจการเรียนเลย

ง. แบ่งกลุ่มย่อย (25 นาที)

เมื่อซักถาม และดูการตอบสนองของนักเรียน สักพักหนึ่งแล้ว ครูจะทราบว่านักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร จึงจัดแบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน โดยให้ผู้ที่มีความเห็น (ตัดสินใจ) เหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน (ถ้านักเรียนทุกคนตัดสินใจเหมือนกันก็แบ่งกลุ่มตามจำนวนปกติ)

1. แจกใบสั่งงาน ชี้แจงการทำงาน
2. ให้เริ่มการทำงานโดยกำหนดเวลาให้ (12 นาที)

3. เมื่อนักเรียนทำงานไปสักครู่ ครูทำทีไปเดินดูนักเรียนทำงาน โดยเดินจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง ขณะที่เดินไปถึงกลุ่มที่อยู่กลางห้องครูเข้าไปฟังการปรึกษาของกลุ่มหรือถ้ากลุ่มหยุดพูด ครูก็ถามว่า กลุ่มได้ตัดสินใจอย่างไร หากกลุ่มนั้นใช้เหตุผลดีแล้ว (ขั้น 4) ครูก็วิจารณ์บ้าง ให้กลุ่มอื่นได้ยินด้วย หากกลุ่มยังใช้เหตุผลไม่เหมาะสม ครูก็อธิบายเชิงเสนอแนะ (ทำนองตัวแบบ) กับกลุ่มว่าควรคิดหรือใช้เหตุผลอย่างไร เมื่อกลุ่มนั้นเข้าใจดีแล้ว ครูเดินไปทำอย่างเดียวกับกลุ่มแรก จากนั้นครูก็เดินออกไป

4. เมื่อกลุ่มทำงานเสร็จแล้วให้ส่งตัวแทนออกมารายงานผลกลุ่มละ 1 คน

จ. อภิปรายร่วมกัน (25 นาที)

1. ครูถามการตัดสินใจ และใช้เหตุผลของแต่ละกลุ่ม พร้อมทั้งวิจารณ์ ทำความกระจ่างสนับสนุนเหตุผลที่ดีและเหมาะสม

2. ครูถามปัญหาขัดแย้งเพื่อชักชวนการใช้เหตุผลชั้นใหม่ของนักเรียน (ถามลุ่มๆ สัก 2-3 คน) โดยอาจใช้ปัญหาขัดแย้งจากที่อื่นๆ ยกมาให้นักเรียนตัดสินใจ และใช้เหตุผลชั้นใหม่ที่เพิ่งพบ

3. ครูสรุปว่าเหตุผลที่ดีและเหมาะสมควรเป็นอย่างไร
(ครูอาจถามนักเรียนเพื่อสรุป)

อุปกรณ์

1. ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง
2. ใบสั่งงาน เท่าจำนวนกลุ่มนักเรียนที่แบ่ง

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. ทำความเข้าใจกับกิจกรรม
2. เตรียมคำถามที่ใช้ในขั้นต่างๆ
3. เตรียมเรื่องที่จะเล่า
4. เตรียมเหตุผลเพื่อการใช้เป็นแบบ และใช้อภิปรายร่วมกัน

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในระดับที่เหมาะสม

ในกรณีที่ตัดสินว่า วรณิควรบอกอาการ

- เราควรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้ที่กำลังอยู่ในความทุกข์
- การช่วยเหลือเพื่อนไม่ใช่สิ่งผิดระเบียบ
- คนเราน่าจะช่วยเหลือคนที่เราน่าจะช่วยเหลือกว่า

กรณีที่ตัดสินว่า วรณิไม่ควรบอกอาการ

- เป็นการสนับสนุนให้อาการเป็นคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์
- เป็นการสนับสนุนให้อาการไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง
- เป็นการทุจริตผิดระเบียบ

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 9

กลุ่มที่

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

บอกคำตอบเพื่อน

☐

ไม่บอกคำตอบเพื่อน

เหตุผลเพราะ

- 1.
- 2.
- 3.

กิจกรรมที่ 10

เรื่อง " ขอทำไม "

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อให้นักเรียนกล้าตัดสินใจและใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่เหมาะสมได้
(ขั้นที่ 4)

ความคิดรวบยอด

เหตุผลที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างบุคคลกับคนกลุ่มใหญ่ หรือสังคมส่วนรวมก็คือ เหตุผลที่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือข้อตกลงต่างๆ ที่สังคมร่วมกันกำหนด ขึ้น เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ศีลธรรม หรือหลักศาสนา ฯลฯ

ขั้นตอนของกิจกรรม

ก. คำถามเพื่อเตรียมตัวนักเรียน (10 นาที)

ครูควรเตรียมความพร้อมนักเรียนโดยใช้คำถามต่อไปนี้

1. ใครเคยทำบุญโดยการให้เงินแก่คนขอทานบ้าง ?
2. นักเรียนเห็นคนขอทานแล้วรู้สึกอย่างไร ?
3. เรามักพบคนขอทานที่ไหนมากที่สุด ?
4. นักเรียนคิดว่าเราควรให้เงินแก่คนขอทานหรือไม่ ?
5. เรื่องที่เสนอวันนี้จะเป็นเรื่องเล่า วันนี้ครูอยากจะให้เพื่อนของเธอเล่าแทนครูจะดีไหม ?

ข. เสนอเรื่อง (20 นาที)

ครูดำเนินการดังนี้

1. ครูแนะนำนักเรียนผู้ที่จะเล่าเรื่อง และผู้ช่วยเปิดภาพพลิก
2. ครูกล่าวนำเล็กน้อย แล้วให้นักเรียนเล่าเรื่องประกอบภาพได้
3. เมื่อเล่าจบให้นักเรียนที่ฟังปรบมือให้กำลังใจ

เรื่อง "ขอทำไม"

ที่ป้ายรถเมล์ในกรุงเทพฯ บริเวณข้างโรงละครแห่งชาติ วิจิตรา กำลังยืนรอรถเพื่อจะเดินทางไปยังสถานีขนส่งสายใต้และกลับบ้านในต่างจังหวัด ขณะที่กำลังยืนรอรถอยู่ วิจิตราสังเกตเห็นว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งกำลังเดินตรงเข้ามาหาทำท่าทางเหมือนคนเคยรู้จัก และเมื่อเดินเข้ามาใกล้ ชายคนนั้นพูดขึ้นว่า น้องพี่ขอเงิน 20 บาท พี่เพิ่งออกมาจากคุก วิจิตราได้ยินคำนี้รู้สึกว่ตกลใจ รถสายที่ต้องการก็ยังไม่มา วิจิตราจึงถามชายคนนั้นว่า ติดคุกทำอะไร ชายผู้นั้นตอบว่า ขอหาติดยาเสพติด วิจิตรา รู้สึกงงไม่รู้ว่าตัดสินใจอย่างไร เงินในกระเป๋าที่เหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถ้าให้เขาไปก็เหลือแต่เพียงค่ารถที่จะเดินทางกลับบ้าน เท่านั้น และชายคนนั้นก็มีร่างกายปกติดีทุกอย่าง หลายคนที่ยืนรอรถในที่นั้นหันมามอง แต่ไม่ทราบว่ายายคนนั้นคุยอะไรอยู่กับวิจิตรา และคงจะคิดว่าวิจิตราและชายผู้นั้นเป็นคนรู้จักกัน

ค. คำถามที่นำไปสู่การอภิปราย

เมื่อนักเรียนเล่าเรื่องนี้จบแล้ว ครูใช้คำถามต่อไปนี้ นำนักเรียนเข้าสู่การอภิปราย

1. เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ?
2. ในเรื่องมีใครบ้าง ?
3. ใครเป็นคนควรเห็นใจมากที่สุด ? เพราะอะไร
4. เรื่องนี้ให้ข้อเรื่องว่าอะไรจึงจะดี
5. ถ้านักเรียนเป็นวิจิตรา นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

(คำถามที่ 5 นี้ ถามนักเรียนหลาย ๆ คน เพื่อดูการตัดสินใจ)

สวมบทบาท ครูนำนักเรียนเข้าสู่การอภิปราย โดยสมมุติให้นักเรียนทุกคนสวมบทบาทเป็นวิจิตรา ซึ่งกำลังอยู่ในเหตุการณ์ ครูอาจใช้คำถามดังนี้

1. ถ้านักเรียนเป็นวิจิตรา นักเรียนจะให้เงินแก่ชายคนนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. การที่นักเรียนทำเช่นนั้น (ตามที่ตัดสินใจในคำถามที่ 1) จะเกิดผลดีผลเสียแก่ตัวนักเรียนอย่างไร
3. นักเรียนคิดว่าควรทำอย่างไร สังคมจึงยอมรับว่าถูกต้อง

ครูควรพยายามให้นักเรียนได้มีโอกาสตอบปัญหาอย่างทั่วถึง เพื่อจะได้ทราบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการตัดสินใจและเหตุผลอยู่ในระดับที่เหมาะสมอย่างไร เหตุใดไม่ได้ไม่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือยัง

เมื่อนักเรียนตอบได้หลายคนแล้ว (ครูจดเหตุผลที่นักเรียนตอบไว้บนกระดานดำ) ครูให้นักเรียนอภิปรายว่าแต่ละเหตุผลที่นักเรียนบอกกันมานั้นเหตุผลใดดีและเหมาะสมอย่างไร เหตุผลใด ไม่ได้ไม่เหมาะสมอย่างไร ยังมีจุดอ่อนหรือข้อโต้แย้งอย่างไรบ้าง ครูอาจย้อนถาม เหตุผลหรือรายละเอียด หรือความคิดเบื้องหลังกับเจ้าของเหตุผลแต่ละเหตุผลอีกก็ได้

ง. สรุป (25 นาที)

ครูร่วมกับนักเรียนสรุป โดยครูอาจใช้คำถามเพื่อนำไปสู่การสรุป ดังนี้

1. เมื่อเกิดปัญหาขัดแย้งขึ้น (เช่นต้องเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จากสองสิ่งซึ่งเราชอบทั้งสองหรือไม่ชอบทั้งสอง) เราจำเป็นต้องตัดสินใจ และสิ่งที่จะช่วยเราตัดสินใจได้ดีที่สุดคืออะไร (เหตุผลเชิงจริยธรรม)

2. เมื่อเราอยู่ในสังคม การตัดสินใจ (หรือเหตุผล) ที่ถูกต้องเหมาะสมควรจะมีอะไรเป็นหลัก หรือเราควรคำนึงถึงอะไร ? (คำตอบคือข้อตกลงกฎเกณฑ์ ระเบียบของสังคม)

3. ครูยกตัวอย่างโดยทบทวนเหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของเรื่องนี้ให้นักเรียนฟัง เพื่อฝึกการตัดสินใจและการใช้เหตุผลของนักเรียนเพิ่มเติมอีก

จ. อุปกรณ์ ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง " ขอทำไม "

สิ่งที่ครูต้องเตรียม

1. เตรียมฝึกนักเรียนที่จะเล่าเรื่องและเปิดภาพ
2. ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน
3. เตรียมคำถามแต่ละขั้นตอน
4. เตรียมอุปกรณ์ คือ ภาพชุดประกอบการเล่าเรื่อง
5. ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่าง ๆ โดยเน้นขั้นที่ 4 มากที่สุด

แนวการตัดสินใจและใช้เหตุผลในชั้นที่เหมาะสม (ขั้นที่ 4)

เมื่อตัดสินใจว่าวิจิตราไม่ควรให้เงินแก่ชายคนนั้น

- เป็นการส่งเสริมให้ชายคนนั้นไม่รู้จักหน้าที่ของตน
- เป็นการส่งเสริมให้คนที่ทำผิดกฎหมายได้ใจ และทำวิธีการเดียวกันนี้กับคนอื่น ๆ อีก
- เป็นการส่งเสริมให้ชายคนนั้น นำเงินไปซื้อยาเสพติดอีก ซึ่งเป็นการผิดกฎหมาย
- เขาคงเป็นพวกมิจฉาชีพที่เป็นภัยต่อสังคม

เมื่อตัดสินใจว่าวิจิตราควรให้เงินแก่เด็กคนนั้น

- ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นสิ่งที่ช่วยให้คนในสังคมมีความสุข
- ทุกคนควรมีเมตตาต่อผู้อื่น จึงจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้
- เพราะสงสารชายผู้นั้น ถ้าเขาไม่เดือดร้อนเขาคงจะไม่เลือกทำเช่นนี้

ใบสั่งงานกิจกรรมที่ 10

กลุ่มที่.....

การตัดสินใจของกลุ่มคือ

☐

ไม่ควรให้เงินแก่ชายผู้นั้น

☐

ควรให้เงินแก่ชายผู้นั้น

เหตุผลเพราะ

1.....

2.....

3.....

คำอธิบาย

1. ชั้นนำ เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียน (อ่านเครื่อง) ก่อนที่จะเข้าสู่กิจกรรม ซึ่งอาจทำได้โดยการซักถามสนทนาดังเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือประสบการณ์ของนักเรียน เรื่องที่นำมาสนทนา ควรจะมีลักษณะเกี่ยวข้องกับหรือสามารถนำไปสู่เรื่องที่จะเสนอในขั้นต่อไป
2. ขั้นเสนอเรื่องที่ขัดแย้ง (โดยให้อ่านจากเอกสาร เล่า ฟัง เทปวิทยุ หรือเล่าแบบมีภาพประกอบ) เมื่อสังเกตว่านักเรียนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเกิดความพร้อมที่จะเรียน ครูจึงเสนอเรื่องขัดแย้ง ซึ่งอาจทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ตามความเหมาะสม เมื่อการเสนอเรื่องเสร็จสิ้นลง จะมีการทำความเข้าใจกับบุคคล เหตุการณ์ และปัญหาของเรื่อง โดยครูอาจซักถามนักเรียน ให้นักเรียนช่วยกันเล่าซ้ำ ให้นักเรียนลำดับเหตุการณ์ หรือให้ชี้ประเด็นของความขัดแย้ง
3. การจำแนกพฤติกรรม ในขั้นนี้จะมีการสอนแนวทางของการกระทำ (การตัดสินใจ) เพื่อแก้ปัญหาขัดแย้งในเรื่อง และมีการพิจารณาเพื่อเลือกแนวทางเหล่านั้น (โดยครูพยายามกระตุ้นให้นักเรียนคิดถึงแนวโน้มว่าบุคคลซึ่งเป็นตัวเอกในเรื่องจะตัดสินใจอย่างไร) ครูอาจใช้คำถามต่อไปนี้เพื่อช่วยให้สามารถพิจารณาได้ว่า นักเรียนมีการตอบสนองต่อเรื่องขัดแย้งนั้นอย่างไร และนักเรียนในชั้นมีความไม่เห็นด้วยกับการกระทำของตัวเอกในเรื่องหรือไม่
 1. ----(เขา)ควรทำอย่างไร
 2. ----(เขา)สมควรที่จะทำเช่นนั้นหรือไม่
 3. ----(เขา)ควรบอกความจริงกับผู้อื่นหรือไม่

นักเรียนคิดว่าเขาควรทำอย่างไรจึงจะดีที่สุด

หมายเหตุ

พยายามให้โอกาสนักเรียนได้ตอบคำถามเหล่านี้อย่างถ้าวถึง เพื่อครูจะสามารถตัดสินได้ว่าพวกเขามีความคิดเห็นในการตัดสินปัญหาตามเรื่องแตกต่างกันหรือไม่ ควรใช้วิธีให้นักเรียนได้มีการโต้ตอบต่อความคิดข้อเสนอแนะของเพื่อนบ่อยๆ เช่น " นิรันดร์ เธอเห็นด้วยกับความคิดของสุนทรไหม หรือว่าเธอมีความคิดที่แตกต่างออกไป " หรือ " สุชาดา ส่วนใหญ่แล้วเพื่อนๆ เห็นว่า.... (ชื่อตัวเอกในเรื่อง) ควรจะทำอย่างนี้ เธอคิดอย่างไร " ฯลฯ

4. จัดกลุ่มย่อย เมื่อครูมองเห็นแนวโน้มในการตัดสินใจของนักเรียน และพิจารณาเห็นว่านักเรียนมีความเห็นที่แยกออกได้เป็นสองฝ่าย หรือมากกว่า (หรือถ้านักเรียนมีความเห็นเหมือนกันทั้งหมดก็ไม่เป็นไร) ก็จัดให้นักเรียนแยกกันเป็นกลุ่มย่อยขนาด 3-7 คน โดยให้ผู้ที่มีการตัดสินใจเหมือนๆ กัน อยู่กลุ่มเดียวกัน จากนั้นอาจดำเนินการต่อไปได้หลายแนว เช่น

แนวที่ 1 การแสดงบทบาท จัดนักเรียนกลุ่มละ 3-4 คน (หรือเท่ากับบุคคลที่อยู่ในเรื่อง) และกำหนดบทบาทให้แต่ละคนว่าให้นักเรียนคนใดเป็นบุคคลใด จากนั้นกำหนดงานให้กลุ่ม เช่น " ตามบทบาทที่กำหนดให้ ให้นักเรียนแสดงการโต้ตอบกันเพื่อหาคำตอบว่า ตัวเอกของเรื่องควรจะตัดสินใจทำเช่นไร และทำไมจึงต้องทำเช่นนั้น " โดยให้นักเรียนใช้ความคิดเห็นแท้จริงของตัวเองในการพิจารณาว่าอย่างไรจึงถูกต้อง แต่ให้พูดในบทบาทของบุคคลในเรื่อง (เช่นนักเรียนคิดว่าการทุจริตในการสอบ เป็นสิ่งไม่ควร แต่นักเรียนจะแสดงออกอย่างไรเมื่อเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น) ในตอนสิ้นสุดกิจกรรมของกลุ่มอาจให้เขียนข้อสรุปส่งให้ครู หรืออาจใช้วิธีเสนอทางออกของเรื่อง โดยการเขียนภาพระบายสี หรือวิธีอื่นๆ ก็ได้

แนวที่ 2 ให้ปรึกษากันเพื่อหาข้อสรุป เมื่อแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มแล้ว ครูอาจแจกคำสั่งหรือใบสั่งงานให้นักเรียนออกช่วยกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจและเหตุผลที่ดีที่สุดซึ่งกลุ่มช่วยกันคิดได้โดยอาจให้แต่ละกลุ่มเสนอเหตุผลที่คิดว่าดีที่สุด 3 เหตุผล

เหตุผล

ถ้าจะให้ดี เมื่อมีการเข้าร่วมกลุ่มใหญ่แล้วควรจะได้มีการพูดหรืออภิปรายกันถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่อยู่ในกลุ่มย่อยด้วยเสมอ อันจะทำให้ครูได้ทราบถึงสภาพและสถานการณ์ในกลุ่มและช่วยให้ครูดำเนินกิจกรรมต่อไปได้อย่างสืบเนื่อง

5. อภิปรายกลุ่มใหญ่ เมื่อนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มใหญ่อีกครั้งหนึ่ง หลังจากซักถามถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนรวมกลุ่มย่อยแล้ว ครูอาจใช้วิธีให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานของตน (ครูช่วยเขียนไว้บนกระดานดำ) แล้วมีการพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์ซักถามกัน หรือครูอาจใช้คำถามต่อไปนี้ เพื่อให้ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มซึ่งผ่านการอภิปรายกันมาแล้ว ได้เสนอความคิดและเหตุผลของกลุ่มตนเองเช่น
 1. ----(เขา) ควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
 2. ----(เขา) ควรบอกความจริงกับครูหรือไม่
 3. ----ความผิดอย่างไรร้ายแรงกว่ากัน "การกระทำผิดระเบียบกับการโกหกเพื่อน"

ฯลฯ

6. ชั้นนำการอภิปรายไปสู่ข้อยุติ

เมื่อนักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้พบกับการตัดสินใจและการให้เหตุผลหลายแบบ จากเพื่อนกลุ่มต่างๆ ในชั้นสุดท้าย ครูอาจให้มีการทบทวนหรือสรุปเหตุผลต่างๆ ที่ได้มีการเสนอ จากนั้นอาจให้มีการเลือกพฤติกรรมใหม่ (ตัดสินใจ) ในเรื่องขัดแย้ง พร้อมทั้งให้เหตุผลสำหรับเลือกพฤติกรรมนั้นๆ ด้วย

เป้าหมายสำคัญของขั้นนี้ ก็เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสทบทวนเหตุผลต่างๆ ที่ได้พบได้เลือกให้เหตุผลที่เขาคิดว่าดีและเหมาะสมที่สุด

เมื่อจบกิจกรรมในชั้นเรียนแล้ว อาจมีกิจกรรมนอกชั้นเรียนซึ่งต่อเนื่องออกไป เช่น การให้ไปสัมภาษณ์บุคคลอื่นๆ เพื่อสังเกตการให้เหตุผลของเขา ผูกเขียนเรื่องขัดแย้ง หาตัวอย่างซึ่งอาจเป็นเรื่องที่เขาเคยได้พบหรือเคยได้ยินจากการบอกเล่า หรือครูอาจเสนอเรื่องขัดแย้งให้นักเรียนไปเขียนเป็นเรียงความต่อให้จบ (ซึ่งแสดงถึงแนวทางในการตัดสินใจ และการให้เหตุผลของเขา)

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวปรานอม ชื่อสกุล เอี่ยมกฤษ

เกิด วันที่ 6 มกราคม พุทธศักราช 2503

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 52 หมู่ 6 ตำบลวัดเพลง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 64 (บ้านหนองเกตุ) จังหวัดราชบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดแก้วเจริญ (เพื่อบำรุง)

พ.ศ. 2519 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอำนวยการวิทย์ จังหวัดสมุทรสงคราม

พ.ศ. 2521 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดราชบุรี

พ.ศ. 2525 ค.บ. (คณิตศาสตร์) จากวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

พ.ศ. 2539 กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีจิตลักษณะบางประการแตกต่างกัน

บทคัดย่อ
ของ
ปรานอม เอี้ยงกฤษ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ
มีนาคม 2539

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ ศึกษาผลของการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีอภิปรายกลุ่มในเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก นอกจากนี้ยังศึกษา ผลการฝึกในนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน และสุขภาพจิตต่างกันด้วย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชายหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 120 คน อายุตั้งแต่ 13-16 ปี จากโรงเรียน 2 แห่ง ในจังหวัดราชบุรี นักเรียนแต่ละโรงเรียนได้ถูกจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มทดลองได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นได้รับการสอนจริยศึกษาตามหลักสูตรปกติ ทุกกลุ่มได้รับการฝึก 10 ครั้ง ครั้งละประมาณ 100 นาที โดยทำการฝึกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ช่วงเวลาการฝึกในแต่ละกลุ่มจึงเป็นเวลา 5 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้วัด ได้แก่ แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และแบบวัดสุขภาพจิต ส่วนสถิติที่ใช้คะแนนเฉลี่ยสะสมของผลการเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง

ผลของการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีจิตลักษณะนี้สูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอย่างเด่นชัด และพบว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

ผลจากการวิจัยนี้ กล่าวได้ว่า การฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถพัฒนาการให้เหตุผลดังกล่าวได้โดยใช้ระยะเวลาในการฝึกสั้นๆ ฉะนั้นจึงควรนำชุดการฝึกนี้ไปใช้เป็นการถาวรต่อไป

EFFECTS OF THE MORAL REASONING TRAINING THROUGH GROUP DISCUSSION
IN VARIOUS PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS
OF MATHAYOM SUKSA 1-3 PUPILS

AN ABSTRACT

BY

PRANOM EANGKUNCHON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1996

The main purpose of this experimental study was to evaluate the efficiency of a group discussion method for the development of moral reasoning by Kohlberg's Theory in Mathayom Suksa 1-3 pupils . In addition, the effects of the training method were examined in the children with different types of intelligence (high intelligence, low intelligence) and mental health (good mental health, poor mental health)

The sample in this study consisted of 120 boys and girls, from Mathayom suksa 1-3 , whose age ranged from 13-16 years. These children were from 2 schools in Ratburi. The pupils in each school were randomly assigned to the experimental group and controlled group. The experimental group from each school were trained in moral reasoning by group discussion. The controlled groups received a regular teaching in moral education, according to the normal curriculum. Each group was trained for the total of 10 periods. Each period took about 100 minutes, twice a week. Consequently, each type of training lasted for 5 weeks.

Different types of questionnaires were designed to assess the following : Levels of moral reasoning and Mental health. The intelligence was measured by Grade Point Average.

Three - way Analysis of Variance was performed on different sections of the data.

The results of the experiment showed that the subjects who received the training in moral reasoning received significantly higher posttest scores than the subjects who didn't receive the training. The pupils with good mental health were better on moral reasoning than those with poor mental health.

In conclusion, this study showed that the heightening of moral

reasoning in Mathayom Suksa 1-3 pupils can be done with success. From this study, there is a package of training of moral reasoning available for future use. It is recommended that the educational institutions make permanent usage of this training technique.